BELSŐ HASZNÁLATRA

Ez a könyv csak a Magyar Néphadseregben
(fegyveres testületekben) terjeszthető.
A vásárló köteles gondoskodni arról,
hogy a könyv illetéktelen kezekbe ne kerüljön.

Kőszegvári Tibor

DIVERZIÓ

ZRÍNYI KATONAI KIADÓ
BUDAPEST, 1984

Szaklektor:

NÁRAI ISTVÁN vezérőrnagy
MOLNÁR ISTVÁN alezredes

ELŐSZÓ

A közelmúltban lezajlott fegyveres konfliktusok során (Algéria, Indokína, Bangladesh, Közel-Kelet, Falkland-szigetek stb.) az egymással szemben álló erők széleskörűen alkalmazták a diverziós csoportokat. E csoportok tevékenysége jelentősen hozzájárult a főerők részére meghatározott hadműveleti és hadászati feladatok sikeres végrehajtásához, főleg azokban az esetekben, amikor az ellenük irányuló harc nem volt kellően megszervezve. Az 1967. júniusi, és az 1973. októberi arab–izraeli háborúban az izraeli diverziós csoportok jelentős veszteségeket okoztak az araboknak, és nagy pánikot keltettek az egyiptomi hadsereg soraiban, viszont 1979 februárjában a Vietnami Szocialista Köztársaság ellen agressziós támadást végrehajtó kínai fegyveres erők, bár nagy számú diverziós csoportot vetettek be a vietnami csapatok hátában, nem tudták megfelelően kihasználni a csoportok harci lehetőségeit, mert vietnami területen jól szervezett és hatékony ellentevékenységgel találkoztak, amely meggátolta e diverziós csoportok részére meghatározott harci feladatok eredményes végrehajtását.

Előfordult, hogy a szemben álló feleknél (pl. a Közel-Keleten) a diverziós erők (a napi sajtóban használt megnevezésekkel: „kommandók", „gerillák" stb.) harctevékenysége a fegyveres küzdelem egyik alapvető formájává vált.

A nyugati államok, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok politikai és katonai vezetői, miután az 1950-es évek vége felé felismerték, hogy a hadászati erőviszonyok eltolódtak a szocialista tábor javára, kénytelenek voltak felülvizsgálni az atomfegyverek monopóliumára támaszkodó, az alapvető politikai célkitűzéseik elérését biztosító katonai doktrína tételeit. A szocialista tábor rohamos gazdasági és katonai erősödésének kényszerítő hatására lázas tevékenységet fejtettek ki a korábbinál célravezetőbb, rugalmasabb eszközök és módszerek feltárására. Ezek az eszközök már nem lehettek az atom- és hidrogénbombát hordozó hadászati nehézbombázók, vagy a hidrogén-robbanófejjel ellátott interkontinentális ballisztikus rakéták, mert tudták, hogy ezek alkalmazása szembetalálta volna magát a szocialis-

ta tábor hadászati erőinek hatalmas erejű csapásával. A módszert keresve nem számíthattak a szocialista tábor, elsősorban a Szovjetunió elleni általános fegyveres küzdelem (világháború) sikerére, ezért figyelmüket a világ olyan körzeteire irányították, ahol a gyarmati népek, és a gyarmati igából nem régen felszabadult népek vívták harcukat a nemzeti függetlenségért és szabadságért. Az imperializmus mindent elkövetett, hogy ezeken a területeken, ahol a monopóliumok urai óriási nyereségekhez jutottak, a haladó rétegek ne kerülhessenek tartósan uralomra, mert az a burzsoá tőke gazdasági és politikai befolyásának végét jelentette volna. Ezért az imperialisták amellett, hogy jelentős gazdasági és politikai támogatást nyújtottak a tőkés érdekeket kiszolgáló bábkormányoknak, katonai erejükkel is beavatkoztak.

Az imperialista érdekövezetek megtartásáért vívott küzdelemben a kapitalista államok katonai vezetői felfigyeltek az elnyomott népek harci tevékenységének egy olyan formájára, amely e népeknek rendkívüli sikereket biztosított a szabadságért vívott küzdelmükben. Ez a harctevékenységi forma a kezdetben kis erejű csoportokkal egymástól nagy távolságra küzdő partizán- vagy gerillaerők harca volt, amely fokozatosan az egész nép fegyveres ellenállásává fejlődött ki. Ez a harcmodor alkalmas volt arra, hogy a terepet jól ismerő, de gyengén felfegyverzett kis erejű csoportok is sikerrel harcolhassanak a nagyobb erejű reguláris katonai kötelékek ellen, esetenként fontos objektumokat támadjanak és semmisítsenek meg. Mindezt kiegészítve hatásos propagandatevékenységgel, növelték az ország még nem harcoló, félrevezetett tömegeiben a szabadság iránti vágyat, hogy megfelelő időpontban vezethessék az egész nép fegyveres harcát az imperialista érdekeket kiszolgáló bábrendszerek fegyveres testületei és kiszolgálói ellen.

Ilyen harctevékenységi formán alapult a vietnami nép hősies harca a francia megszállók ellen, a kubai nép szabadságharca az elnyomó bábrendszer ellen, az algériai nép harca a francia gyarmatosítók ellen, valamint Délkelet-Ázsia, Afrika és Latin-Amerika más elnyomott népeinek szabadságmozgalma.

Az elszenvedett kudarcok nyomán a nyugati államok katonai vezetői arra a következtetésre jutottak, hogy a jelenleg fennálló erőviszonyok közepette csak úgy tudják gazdasági és politikai érdekeiket biztosítani, ha a politikai és gazdasági erőszak mellett megfelelő katonai erőkkel is rendelkeznek a népi felszabadító (partizán- és gerilla-) erők elleni harchoz. Ilyen feladatokra a partizán- (gerilla-) erők harcmodorát átvevő és alkalmazó diverziós-felderítő alakulatokat jelölték ki.

Az amerikai kormány által 1961-ben, majd a NATO-tagállamok által 1967-ben hivatalosan is elfogadott „rugalmas reagálás" katonai doktrína az általános (világ-) háborút és a korlátozott háborúkat egyaránt lehetségesnek tartja.

A háború mindkét formája – véleményük szerint – megköveteli a rendelkezésükre álló *fegyveres erők rugalmas alkalmazását.* Ehhez a koncepcióhoz szervesen illeszkedik a diverziós erők felkészítése a szabadságukért harcoló népek és nem utolsósorban a szocialista tábor országai ellen. Nyugati politikai vezetők számos nyilatkozatban hosszú ideig tagadták azt, hogy az európai szocialista országok ellen is felkészítik, illetve alkalmazásra tervezik a diverziós erőket. 1969 nyarán ezek a politikusok keserű szájízzel ismerték be, hogy saját burzsoá sajtóorgánumuk, a nyugatnémet Stern című lap leplezte le őket, amikor nyilvánosságra hozta az Európai USA Fegyveres Erők Főparancsnoksága által kidolgozott hadműveleti tervet, amely a diverziós erők várható alkalmazásának kérdéseivel foglalkozik.

Ez a terv számos olyan részletet tartalmaz, amely igazolja azt a már korábban is ismert tényt, hogy a nyugati fegyveres erők által bevetésre tervezett diverziós csoportokat igen hatásos fegyverekkel (beleértve az atom- és egyéb tömegpusztító fegyvereket is) látták el, és feladataik közé tartozik a szocialista országok területén levő objektumok rombolása, az országok közlekedési és hírhálózatának bénítása, fontos objektumok felderítése, továbbá a rendszerrel szemben elégedetlen, ellenforradalmi elemek toborzása és a belső fegyveres ellenállás szervezése. Erre ékes bizonyíték az 1968 augusztusában Csehszlovákia területén bevetett nyugatnémet diverziós-felderítő csoportok példája, melyek gépjárműveken mozogva folyamatosan rádiókapcsolatban álltak az NSZK területén telepített irányító szervekkel, és felderítési adatokat továbbítottak részükre. Ebből is látható, hogy Európában az Amerikai Egyesült Államok és a többi NATO-hatalmak diverziós erőiket a Varsói Szerződés országai elleni tevékenységre készítik fel, és csak az alkalomra várnak, hogy haladéktalanul bevessék őket.

A KATONAI DIVERZIÓ A FEGYVERES KÜZDELEMBEN

A diverzió nem a XX. században felfedezett és alkalmazott fegyveres tevékenységi forma. A hadtörténelem adatai bizonyítják, hogy az egymással fegyveres küzdelmet folytató ellenfelek már évezredekkel ezelőtt is mindent elkövettek a másik fél erejének, eszközeinek gyengítésére és pusztítására, illetve szándékának meghiúsítására. E törekvésükben igen gyakran folyamodtak a diverzió eszközéhez. A Tróját ostromló görögök által végrehajtott harci vállalkozás – amelynek során egy faló belsejében helyet foglaló, mindenre elszánt görög harcosok a város falain belül kerülve, a kapuőrség megsemmisítése után a város gyors elfoglalását, és ezzel együtt a végső győzelmet is lehetővé tették – a fegyveres erők által végrehajtott diverzió klasszikus példája. A trójai faló, mint a diverzió jelképe szerepel az Amerikai Egyesült Államok hadereje diverziós kiképző központjának címerében.

A MAGYAR KATONAI DIVERZIÓ A XVII. SZÁZADTÓL 1945-IG

A magyar katonák által a történelem során végrehajtott diverziós tevékenységekről csak igen kevés írásos anyag található. A fennmaradt dokumentumokból kitűnik, hogy történelmünk kiemelkedő személyiségei, például *Zrínyi Miklós* is, foglalkoztak a diverzió kérdésével. Zrínyi Miklós Mátyás király életéről való elmélkedés című munkájában így ír a diverziónak a háborúban betöltött szerepéről és jelentőségéről. „Második mestersége a királynak a diversio . . . Aki ezzel tud élni, bizony hasznát veszi . . . minden hadnagy elhiggye, hogy a diversio legmesterségesebb vitézség mindennél: aki okosan él avval, nem hibázhat."*

A *végvári vitézek* és a *kuruc seregek* hadi tetteivel foglalkozó szépirodalmi alkotásokban is sűrűn találkozhatunk a portyára induló har-

* Zrínyi Miklós válogatott munkái, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952. 331. old.

cosokkal, akiknek feladata volt az ellenség felderítése és különböző diverziós cselekmények végrehajtása, az ellenség vezető embereinek elrablása, vagy árulók megbüntetése (amint azt Jávorka Ádám kuruc tiszt és csoportja tette az áruló Ocskai László brigadérossal). Hasonló harci eseményekről az 1848–49-es szabadságharc krónikásai is tudósítanak.

Az első világháború folyamán a közös (osztrák–magyar) hadsereg – minden valószínűség szerint – nem rendelkezett diverziós feladatok végrehajtására alkalmas erőkkel. *A második világháborút megelőző időszakban* már találkozhatunk a magyar fegyveres erők által szervezett és végrehajtott diverziós tevékenységekkel. Amikor Magyarország 1938-ban csatlakozott a Berlin–Róma-tengelyhez, külpolitikai és katonai téren végzetes útra tértünk. A második világháborút megelőző politikai események sodrában a magyar kormány késedelem nélkül megkezdte gazdasági és katonai felkészülését a küszöbönálló háborúra.

A Szudéta-kérdés kiéleződése nyomán támadt német–csehszlovák konfliktus kitűnő lehetőséget nyújtott a magyar kormányzat számára, hogy területi revíziós igényeit érvényesítse a Felvidéken. Megkezdődött a magyar fegyveres erők felkészítése a Csehszlovákia elleni bevetésre. Ennek a felkészülésnek fontos részét képezte a különböző diverziós erők – a vezérkar közvetlen irányításával történő – bevetése Csehszlovákia területén, a főerők megindulása előtt. A diverziós alakulatok közül a legismertebb a *„Rongyos Gárda”* volt. A „Rongyos Gárda” csoportjainak alkalmazásával „... a több nemzetiségű Felvidéken olyan helyzetet akartak kialakítani, amelyben a súlyos belső és külső politikai nehézségekkel küzdő csehszlovák kormány képtelen úrrá lenni, és ez ürügyül szolgáljon majd arra, hogy a magyar katonai erők a saját nemzetiség védelme és rendcsinálás címén bevonuljanak a Felvidékre. A »bécsi döntést« megelőző huzavonában az volt a türelmetlen katonai vezetés elgondolása, hogy a Felvidéknek szabadcsapatokkal való elözönlésével, a csehszlovák közigazgatás megbénításával, szakadatlan terror- és szabotázscselekményekkel és a lakosság fellázításával kész helyzet elé állítják majd a nagyhatalmakat. A hitleri agresszió sikere rendkívül vonzó és bátorító példának látszott.”*

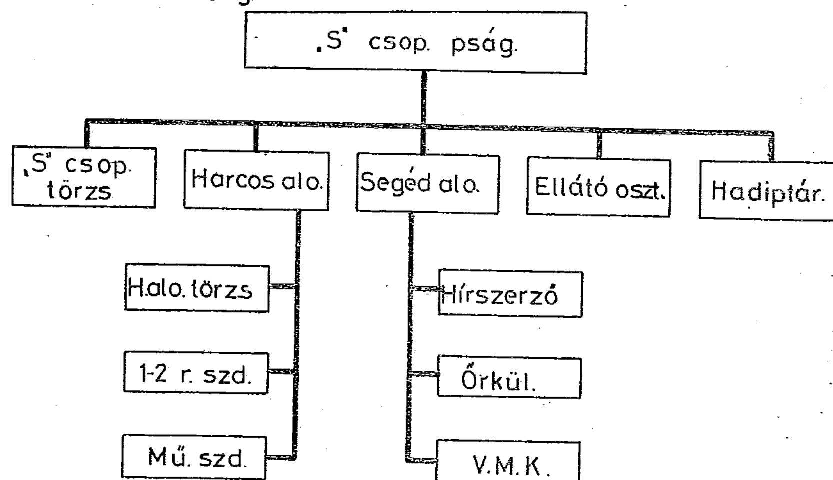
A „Rongyos Gárda” fedőnevű („szabadcsapatoknak” nevezett) diverziós alakulat 1938. október 3. és 1939. január 14. között volt a legaktívabb. E rövid időszak alatt 934 főt vetettek be. A csoportok raj, illetve század erejű kötelékekben Tarpa és Muzsaly irányában, a csehszlovák határsávban már előzőleg felderített mintegy 1,5 km szélességű, hiányosan lezárt szakaszon keresztül gyalog szivárogtak át. Bevetéseiket általában éjjel hajtották végre. A csoportok tagjai polgári ruhában tevékenykedtek, felszerelésükhöz gyalogsági fegyverek és nagy mennyiségű robbanóanyag tartozott. Az első diverziós csoport 1938. október 6-án éjjel, Héjjas Iván, az 1919-es fehérterror hírhedt alakjának vezetésével lépte át a határt. Velük együtt három nap alatt – október 8-án estig – összesen kilenc alegységet (egykori megnevezés szerint – járőr), mintegy 70 főt vetettek be. Ezek a csoportok felderítést és diverziós cselekményeket (hidak és vasútvonalak robbantását, helyi csehszlovák vezető személyiségek likvidálását) hajtottak végre. A csoportok egészen a lengyel határig nyomultak előre, így a bevetés mélysége elérte a 80–100 km-t. A csoportok kerülték a nyílt fegyveres összetűzést a csehszlovák erőkkel. Azonban az október 9-én, majd 10-én bevetett két-két század erejű diverziós alegység, amelyeknek feladata a borzavai vasútállomás rombolása, valamint Beregszász és Munkács elfoglalása volt, nyílt fegyveres harcba bocsátkozott a csehszlovák határvédelmi erőkkel. A diverziós századok nagy veszteséget szenvedtek,* ezért feladatukat nem tudták végrehajtani.

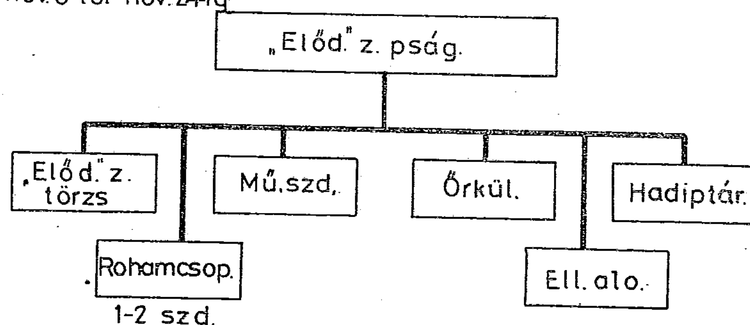
A csehszlovák határvédelmi erők ezután lezárták azt a határszakaszt, amelyen keresztül a diverziós csoportok bevetése folyt, és emiatt, továbbá az időközben elszenvedett nagy veszteségek következtében a „Rongyos Gárda” aktív harci tevékenysége lényegében megszűnt. A továbbiakban csak határ menti terrorvállalkozásokat hajtottak végre kis erejű csoportokkal, és fasiszta propagandatevékenységet folytattak a lakosság nyugtalanítása céljából.

A „Rongyos Gárda” – tevékenységének alig 100 napja alatt – több fedőnevet is kapott és szervezeti felépítése is többször változott. Irányítása a vezérkari főnök első helyettese, Náday István tábornok utasításai alapján a VKF. 5. osztály vezetőjéhez, Homlok Sándor vk. ezredeshez tartozott. A vezérkar tisztjeiből létrehozott „Aba” elnevezésű hadműveleti csoporthoz tartozott az „S” csoport, majd az „Előd” zászlóalj megnevezésű diverziós alakulat harci tevékenységének szervezése, vezetése. Azt követően, hogy a „Rongyos Gárda” beszüntette a csehszlovák területen végrehajtott vállalkozásait, létszámát először (1938. november 3-án) 300 főre csökkentették, majd neve többszöri megváltoztatása („Honvéd Időjelző Szolgálat”, „Térképhelyesbítő

* Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938–1945). HM Központi Irattár kiadása, 1961. 24. old.

* A borzavai vasútállomás rombolására küldött század állományából csak 22 fő tudott visszatérni magyar területre. Az október 10-én bevetett két század (kb. 310 fő) Beregszász közelében megadta magát egy 150 fős csehszlovák csendőrosztagnak. L.: Adalékok a Horthy-hadsereg ... c. kiadvány 25–26. old.

A „Rongyos Gárda" szervezeti felépítése

Szolgálat", „Műszaki Iroda") után 1939. január 5-én teljesen felszámolták.

A „Rongyos Gárda" csoportjain kívül aktív diverziós tevékenységet fejtettek ki a VKF. 2. osztály (hírszerzés és elhárítás) által a kárpátaljai megszállást (1939. március 15-től) megelőző időszakban átdobott

csoportok is. Ezek fő feladata a felderítés mellett, politikai szervek vezetőinek és tagjainak likvidálása volt.*

A VKF. 2. osztálya részéről a diverziós jellegű tevékenységek megszervezését és irányítását igazolja a horthysta haderő vezérkarának Szolgálati Utasítása, amely a „2. VKF. osztály... Ügykör és feladatok" c. részének 18. pontjában a következő feladatokat határozza meg: „Különleges harceljárások előkészítése és végrehajtása. A különleges harceljárásokhoz szükséges emberek kiképzése, anyag és eszközök előteremtése."** (Itt a „különleges harceljárások" megnevezés a diverziós tevékenység fogalmával azonos.)

A második világháború harcaiban részt vett magyar hadsereg hadrendjében*** sehol sem található olyan szervezés, amely diverziós erőkre utalna. Valószínű, hogy ilyen rendeltetésű alegységek nem is voltak a magyar hadsereg állományában.

A horthysta Magyarország katonai vezetése a diverziós tevékenységeket – elsősorban ideiglenesen szervezett erőkkel – területszerzési törekvései szolgálatába állítva hajtotta végre. Az 1938 októberétől 1939. január közepéig működő „Rongyos Gárda" csúfos kudarca feltehetően azt eredményezte, hogy a későbbiek során nem kísérleteztek újabb diverziós alakulatok felállításával és bevetésével.

DIVERZIÓ A CÁRI OROSZ HADSEREGBEN A NAPÓLEONI HÁBORÚK IDEJÉN ÉS A SZOVJET FEGYVERES ERŐKNÉL A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

A szovjet fegyveres erőknél komoly hagyományai vannak az ellenség hátában folytatott diverziós tevékenységnek. A történelem során a harcnak ez a formája az Oroszországra, majd a Szovjetunióra törő ellenség fegyveres erői mögött küzdő reguláris erők, valamint a népi ellenállók (partizánok) soraiból kikerülő diverziós feladatot végrehajtó alegységek, kisebb csoportok tevékenységében öltött testet.

1812-ben a Moszkva ellen vonuló, majd Oroszországot dicstelenül elhagyó napóleoni seregek hátában orosz *reguláris és népi partizánerők* sikeresen harcoltak. Ezeket az igen nagy jelentőségű és eredményes fegyveres cselekményeket elemezte tudományos alapossággal. D. Davidov tábornok, az orosz partizánerők legendás hírű parancsnoka.

* Adalékok a Horthy-hadsereg... c. kiadvány 29. old.

** A Horthy-hadsereg központi szerzei. Honvédelmi ügyek c. HM Központi Irattár kiadása. 1961. 23. old.

*** Adalékok a Horthy-hadsereg... c. kiadvány alapján.

1841-ben adták ki Tanulmány a partizánháborúról (Essay sur la guerre de partisans) című művét, amelyben összefoglalja az ilyen típusú hadviselés lényegét: a partizánharc az ellenség harcoló csapatai és ellátóbázisai közötti térségben folyik, és célja az, hogy elvágja az ellenség összeköttetési vonalait, megsemmisítse az ellenség menetet végrehajtó alakulatait és ellátóoszlopait, meglepő csapást mérjen az ellenségre, semmisítse meg élelem- és lőszerkészletét, egyidejűleg gátolja visszavonulását.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után létrehozott Vörös Hadsereg parancsnokai a szocialista hazáért folyó harcban felismerték ennek a harctevékenységi formának jelentőségét, és már az intervenció éveiben is jelentős erők tevékenykedtek az ellenség hátában.

A katonai diverziós tevékenységek különösen a Nagy Honvédő Háború folyamán váltak szervezetté és a katonai vezetés hatásos eszközeivé. A fasiszta területrablók elleni harc a háború első napjaiban kibontakozott. Ez törvényszerű jelenség volt és össznépi jellegűvé vált. A párt felhívására földalatti szervezeteket, partizáncsoportokat és -osztagokat, *diverziós csoportokat* hoztak létre.

Az ellenség hátában harcolók száma rohamosan növekedett, és 1941 végére már 3500 osztag és csoport küzdött a betolakodók ellen. Ezt az a helyes és előrelátó felkészülés tette lehetővé, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja vezetésével már a háború kitörése előtt végrehajtottak. A párt határozata alapján megkezdték az ellenség hátában folyó harc szervezőinek és vezetőinek kiképzését arra az esetre, ha a Szovjetuniót támadás éri. A harc végrehajtásához különleges fegyvereket és eszközöket állítottak elő, rejtett raktárakat és bázisokat hoztak létre. A szovjet történészek adatai szerint a háború éveiben a német és csatlós csapatok hátában kb. egymillió fegyveres partizán harcolt. Ennek jelentőségét az is bizonyítja, hogy 1942 közepétől a partizánok elleni harcra a szovjet–német arcvonalon levő német szárazföldi csapatok 10 százalékát vetették be. 1943-ban pedig az SS és SD rendőri feladatot ellátó magasabbegységei és a mintegy félmilliós kisegítő alakulat katonái mellett, a hitleri katonai vezetés kb. 25 hadosztályt vont el a harcoló erők állományából erre a célra.

Ezek a számok is mutatják az ellenség hátában harcoló szovjet erők jelentőségét és szerepét a végső győzelemben.

Természetesen az ellenség hátában tevékenykedő partizán-magasabbegységek, -osztagok vagy -csoportok nem mindegyike számítható diverziós erőnek. Nagyon sok katonailag gyengén képzett, öreg vagy túl fiatal korú tagja is volt ezeknek a kötelékeknek. A szovjet párt- és katonai vezetés mindent megtett annak érdekében, hogy biztosítsa az ellenség hátában folyó szakszerű diverziós tevékenységek folyamatosságát. A partizán-magasabbegységek és -osztagok állományában a legjobb harcosokból és kommunistákból diverziós századokat állítottak fel.* Ezeknek a századoknak rendszerint különleges (diverziós) iskolát végzett hivatásos tisztek voltak a parancsnokai, akik a feladatok szakszerű végrehajtását irányították. A diverziós századok legfontosabb tevékenységei közé tartozott az ellenség közlekedési hálózatának bénítása, és robbantásokkal jelentős veszteségek okozása, valamint az ellenség egyéb fontos objektumai (törzsek, raktárak stb.) elleni diverziók.

A diverziós cselekmények mellett rendkívül nagy jelentősége volt az ellenség hátában működő erők felderítő tevékenységének is, melyet a frontok felderítő erői állományából az ellenség hátába, rendszerint légi úton bevetett, továbbá a partizán-magasabbegységek állományából szervezett különleges osztagok és csoportok hajtottak végre. Ezek az osztagok és csoportok kerülték a nyílt összeütközést az ellenséggel, és a szükséges felderítési adatok megszerzésére összpontosították erőfeszítéseiket.**

Ideiglenes diverziós alegységeket hoztak létre az összfegyvernemi magasabbegységek állományából is, ha a harcfeladat ezt szükségessé tette. Ilyen volt a 257. lövészhadosztály önálló felderítőszázadából létrehozott diverziós csoport is, amely 1942 decemberében megsemmisítette a Velikije Luki városban levő német törzset. A szovjet diverziós csoport 11 főből állt, parancsnokuk Kapusztyin törzsőrmester volt. A csoport tagjai német egyenruhába öltözve két német származású antifasiszta harcos vezetésével sikeresen hajtották végre feladatukat.

Esetenként sikeresen alkalmazták diverziós cselekményekhez a távolfelderítő csoportokat is, amelyeket a partizán-magasabbegységek állományából képezték, és feladataik közé tartozott az ellenség védelmi építményeinek, repülőtereinek, raktárainak, hadiipari üzemeinek, kiképző központjainak stb. felderítése és rombolása. A partizánerők állományából kikülönített diverziós alegységek tevékenységének eredményéről szóló adatokat rendszeresen továbbították annak a frontnak a törzséhez, amelynek sávjában az adott partizánerő harcolt. A front törzse a hadművelet megszervezése időszakában a partizánok részére pontosan meghatározta a diverziós feladatokat.

* A. F. Fjodorov legendás hírű partizánvezér Az utolsó tél c. könyvében részletesen ismerteti egy ilyen diverziós század tevékenységét.

** Fjodorov partizánjai egy tanyán „különleges csoportokkal találkoztak. A különleges csoport parancsnoka elmondta a partizánoknak, hogy a különleges osztagnak és a csoportnak „nem a lövöldözés a feladata. Tudjuk jól, hogy a mi dolgunk a felderítés, meg az ehhez hasonló dolgok". A. F. Fjodorov: Az utolsó tél 89–90. old.

A Legfelsőbb Főparancsnokság számos esetben közvetlen kapcsolatba lépett a partizán-magasabbegységek parancsnokságával és a támadó frontok hadműveletei végrehajtását elősegítő harctevékenységet (diverziós feladatokat) szabott meg számukra.

A Nagy Honvédő Háborúban bevetett szovjet diverziós erők igen fontos szerepet játszottak az ellenség felett aratott végső győzelem kivívásában. A különböző diverziós feladatot végrehajtó alegységek közül a legsikeresebben a partizán-magasabbegységek állományába tartozó diverziós alegységek harcoltak.

DIVERZIÓ AZ AMERIKAI HADSEREGBEN A XVIII. SZÁZADTÓL

Az amerikai fegyveres erők első diverziós alegységét 1756-ban állították fel. Ekkor küzdöttek egymással a britek és a franciák az Atlanti-óceán nyugati oldalán fekvő hatalmas gyarmatbirodalom (a mai Amerikai Egyesült Államok és Kanada) feletti uralomért. Az ádáz fegyveres harcban mindkét fél igénybe vette a bennszülött lakosság, az indiánok soraiból erőszakkal vagy megvesztegetéssel a maguk oldalára állított harcosok segítségét, akiknek nagy tapasztalatuk volt a felderítésben, az adott hadszíntér terep- és éghajlati sajátosságainak legjobb kihasználásában. Az indián felderítő-alegységeket saját céljaikra használták, ugyanakkor a legnagyobb kegyetlenséggel irtották az ellenség oldalán harcoló indiánokat. Ebben vettek részt az 1756-ban felállított *első ranger* századok* is. 1756 után még nyolc, tehát összesen kilenc ranger századot szerveztek, amelyek az ellenségről szóló felderítési adatokat mélyen az ellenség hátában diverziók végrehajtásával és foglyok ejtésével szerezték. Az első ranger alegység parancsnoka R. Rogers őrnagy volt, aki 1756-ban utasítás formájában (1. sz. melléklet) megfogalmazta a diverziós tevékenységek néhány olyan alapelvét, amelyet az amerikai fegyveres erők még ma is felhasználnak a diverziós alegységek kiképzésekor. Ezeknek az alegységeknek katonái viselték először a zöld sapkát (a berettet), amely a mai amerikai különleges diverziós erők, a Special Forces katonáinak egyenruhájához tartozik. A ranger alegységek gyalog vagy csónakon mozogtak. Esetenként képesek voltak napi 110–120 km-nyi távolság megtételére is, amit az igen

* Az Országh-féle angol–magyar szótár 1960-as kiadásában a renger jelentése = lovas vadász, lovas csendőrség, meglepő támadásra kiképzett gyalogos harccsoport, rohamcsapat. Az 1963-ban Moszkvában kiadott angol–orosz katonai szótár szerint a ranger = diverziós-felderítő deszantalegység katonája.

kemény kiképzés és a fizikai fáradalmak elviselésének állandó gyakorlása tett lehetővé.

A ranger alegységeket 1775-től az amerikai függetlenségi háborúban is gyakran alkalmazták. Így például Washington tábornok csapatai tevékenységének sikerét segítette elő az a diverziós csoport, amelynek parancsnoka F. Marion volt, és az ellenség (a brit csapatok) hátában a közlekedési vonalak ellen intézett támadásokat, továbbá a polgári lakosságot szervezte az ellenséggel szembeni ellenállásra.

A XIX. század második felében lezajlott amerikai polgárháborúban (1861–65) is bevetették a ranger-típusú diverziós alakulatokat. Mind a Déliek (Konföderáció), mind az Északiak (Föderáció) gyakran vették igénybe az ellenség hátában tevékenykedő diverziós erőket. Ezek közül a legsikeresebben harcolt a Déliek oldalán álló lovas diverziós osztag, melynek J. S. Mosby ezredes volt a parancsnoka. Az osztag létszáma a polgárháború során 80 és 800 fő között változott. Az egyes vállalkozásokba bevont erők nagysága pedig 30–350 fő volt. Mosby elve az volt, hogy „a diverziós tevékenységekkel arra lehet kényszeríteni az ellenséget, hogy száz pontot őrizzen",* miközben ő csak a kiválasztottat támadta meg. Mosby osztaga állandóan nyugtalanította az Északiakat, csapást mért az ellenség mögött levő vasútvonalakra, szekéroszlopokra, raktárakra és egyéb fontos objektumokra. Egyik vállalkozás alkalmával foglyul ejtették az Északiak egyik parancsnokát, Stoughton dandártábornokot is.** A diverziós célú vállalkozásokkal egyidejűleg az osztag felderítést is végrehajtott, melynek során a föderációs (Északi) csapatok mozgását állapították meg. Az erre vonatkozó adatok zömét a polgári lakosságtól és a foglyoktól szerezték.

A polgárháborút követő, egészen a második világháborúig (1865-től 1942-ig) terjedő időszakban, az amerikai diverziós erők harci alkalmazásával kapcsolatban nincsenek említésre méltó adatok. Feltehető, hogy ezeket az erőket a polgárháború után megszüntették, és csak a második világháborúban szerveztek újra diverziós alegységeket. Nyugati szakírók feljegyzései szerint az első világháborúban a fő hadszíntéren (a nyugat-európai és a kelet-európai hadszíntéren) harcban álló felek nem fordítottak figyelmet az ellenség hátában folytatandó harctevékenységekre. Logikusnak látszik az a feltevés, hogy az Egyesült Államok fegyveres erői, amelyek csak a háború utolsó évében vettek részt a fegyve-

* A kitűzött célt el is érte, ami Grant tábornoknak, az Északiak egyik leghíresebb parancsnokának emlékirataiból is kitűnik; „Azokat a területeket is őrizni kellett, ahol nem hajtottak végre támadást, mintha azokat is fenyegette volna..."

** O. Heilbrunn: Warfare in the Enemy's Rear, 23. old.

res küzdelemben, szintén nem alkalmaztak az ellenség hátában tevékenykedő diverziós erőket.

A második világháború harctevékenységei e területen is változást hoztak, és miután az Egyesült Államok belépett a második világháborúba – angol tapasztalatok alapján – felállították a szárazföldi haderő állományába tartozó *ranger zászlóaljakat.* Az első ilyen típusú alegységet (az 1. ranger zászlóaljat) az akkor Észak-Írország területén állomásozó amerikai fegyveres erőkhöz tartozó 1. páncélos- és 34. gyaloghadosztály állományából jelentkező önkéntesekből szervezték meg 1942. júniusban. 6 tiszt és 44 legénységi állományú katona korábban, a brit fegyveres erők diverziós ‚commandó" alegységeivel együtt már részt vett a Franciaország nyugati partjainál létesített német katonai objektumok ellen szervezett rajtaütésekben. Ezek a katonák hasznos tapasztalatokat szereztek, ismerték a német harceljárásokat, fegyvereket és a különböző objektumokat. A brit kommandók által 1942 júniusáig a francia tengerparton végrehajtott diverziós tevékenységek azonban majdnem mind kis erejű, tengerideszant-rajtaütések voltak, és mivel csak itt (a tengerparti objektumok elleni bevetésüknél) tudtak tapasztalatokat gyűjteni, egyoldalúvá vált a diverziós alegységek alkalmazása, és ez sokáig rányomta bélyegét az amerikai diverziós alegységek tevékenységére is.

A ranger zászlóaljakat elsősorban a tengerideszant-hadműveleteknél (Észak-Afrikában, Szicíliában, Olaszországban és Franciaországban) vetették be a partra szálló főerők élén, fontos objektumok (partvédő ütegek, kikötőhelyek stb.) birtokbavételére vagy megsemmisítésére, továbbá a tengerparton létesített ellenséges védelmi berendezések rombolására és hatástalanítására. Ilyen feladatot hajtott végre az 1. ranger zászlóalj az észak-afrikai partraszállásnál, a 3. és 4. ranger zászlóalj a szicíliai és olaszországi partraszállásnál, továbbá a 2. és 5. ranger zászlóalj a normandiai partraszállásnál. Az észak-afrikai és az európai hadszíntereken az amerikai diverziós alegységek alkalmazására általában az volt jellemző, hogy a támadó főerők élén, század-zászlóalj kötelékben, a főerőktől csak néhány kilométerre elszakadva hajtották végre diverziós harci feladataikat. Sikeresen főleg a tengerparti objektumok elleni bevetések során tevékenykedtek, mert az amerikai szárazföldi haderő parancsnokai nem rendelkeztek megfelelő tapasztalatokkal ahhoz, hogy a diverziós alegységeket a kontinens belsejében folyó hadművelet során is eredményesen használhassák. Ez vezetett oda, hogy az Olaszország területén folyó hadműveletek során, 1944 januárjában három ranger zászlóaljat vetettek be a támadó főerők élén a németek egy megerősített állása ellen, ahol azok teljesen megsemmisültek. A veszteség nagyságát mutatja, hogy az amerikai haderőben ekkor összesen hat ilyen zászlóalj volt.

A második világháborúban az európai hadszíntereken a ranger zászlóaljak általában az első lépcsőben harcoló hadosztályok alárendeltségében tevékenykedtek, és a hadosztály- esetenként a hadtestparancsnok által meghatározott – rendszerint összfegyvernemi – feladatokat hajtottak végre.

Más módon alkalmazták a Csendes-óceán térségében az amerikai fegyveres erők állományába tartozó 6. ranger zászlóaljat. Ez az alegység mindig speciális (diverziós és felderítő) feladatot kapott.

Ilyen volt például a Leyte-öböl (Fülöp-szigetek) körzetében levő japán partvédelmi lövegek, rádióállomások és más fontos védelmi objektumok felderítése és megsemmisítése. A zászlóaljat a partraszállás megkezdése előtt három nappal tették partra a japánok háta mögött. A zászlóalj szakasz és század erejű csoportokra tagozódva sikeresen hajtotta végre a számára meghatározott feladatokat. 1945 januárban a zászlóalj egy század erejű diverziós osztaga több mint 500 amerikai és szövetséges katonát szabadított ki egy Fülöp-szigeteki japán hadifogolytáborból, miután megsemmisítette a tábor japán őrségét.

Említésre méltó a 6. ranger zászlóalj „B" századának akciója is, amelyet Luzon-szigeten hajtott végre. A század 28 napig tartózkodott az ellenség hátában, miközben gyalogmenetben 400 kilométert tett meg. A század feladata volt a japán védelmi berendezések, állások és repülőterek felderítése, továbbá a 11. USA légideszant-hadosztály bevetési körletének felderítése és előkészítése, majd a ledobott ejtőernyősök fogadása és tájékoztatása. A század a kijelölt feladatot sikeresen teljesítette.

A második világháborúban az amerikai fegyveres erőknél a ranger zászlóaljakon kívül még két, ideiglenesen szervezett diverziós alakulat működött.

Az egyik a *Különleges Szolgálati Erők (Special Service Forces)* megnevezésű alakulat volt, amely a ranger alegységekhez hasonlóan kiképzett önkéntesekből állt. Főleg váratlan rajtaütésekre és tengerparti objektumok elleni diverziós tevékenységek végrehajtására képezték ki őket.

A Különleges Szolgálati Erőket az olaszországi megerősített állások elleni támadáskor, majd az Anziónál végrehajtott partraszállási hadműveletben, végül 1944-ben a Dél-Franciaországban partraszálló amerikai csapatok segítésére vetették be.

A másik, ideiglenes szervezésű diverziós alakulat az *5307. Vegyes Ideiglenes Egység* volt, amelyet parancsnoka F. D. Merill tábornok után „Merill martalócainak" is neveztek. Az egység, amelyhez kb. 3000 fő tartozott, a Burmát megszálló japán csapatok hátában tevékenykedett 1944 februárjától májusig. A japán utánpótlási és híradóvonalakat

rombolta, valamint fontos objektumokat (pl. repülőterek) vett időlegesen birtokba. Az egység elősegítette az Észak-Burma területén déli irányban támadó kínai erők sikeres harcát. 1944. augusztusban feloszlatták.

A második világháborúban az amerikai diverziós erők közül legelterjedtebben és legsikeresebben a ranger-típusú alegységeket alkalmazták, a Különleges Szolgálati Erők és az 5307. Vegyes Ideiglenes Egység csak rövid ideig tevékenykedtek.

A második világháború után diverziós erőket az amerikaiak először a koreai agresszió során alkalmaztak. 1950 augusztusában felállították a 8213. hadseregközvetlen egységet, amelynek a megnevezése később a *8. HDS. közvetlen ranger század* lett. A század személyi állománya önkéntesekből állt, és a 25. gyaloghadoszály alárendeltségében, az amerikai erők által végrehajtott ellentámadó hadműveletben vett részt. A századot 1951 márciusában feloszlatták.

A koreai háborúra készülve 1950 szeptemberében Fort Benningben (USA, Georgia állam) ranger kiképző parancsnokságot állítottak fel, amely rövid idő alatt tizennégy *légideszant ranger századot* képzett ki és adott át a szárazföldi haderőnek. Később ezekből hat századot (1., 2., 3., 4., 5. és 8. század) a Koreában harcoló 8. hadsereg alárendeltségébe helyeztek, ahol az első lépcsőben harcoló csapatok harcrendjében vetették be őket. Ezeket a századokat 1951 szeptemberében feloszlatták és a diverziós kiképzésben részesült személyi állományt a szárazföldi haderő különböző alakulataihoz helyezték át.

1951 októberében az amerikai haderő vezérkari főnöke, J. L. Collins tábornok utasítást adott a diverziós kiképzés kiszélesítésére. Elrendelte, hogy a szárazföldi haderő valamennyi gyalogos egységét alkalmassá kell tenni diverziós feladatok végrehajtására. Ezt segítette elő, hogy a Gyalogos Tiszti Iskolán ranger tanszéket állítottak fel, amelynek fő feladata volt a diverziós és felderítő kiképzés irányítása és végrehajtása. Elképzeléseik szerint a kiképzés eredményeképpen minden puskás századnál egy tisztnek, minden puskás szakasznál pedig egy tiszthelyettesnek kellett lenni, aki diverziós kiképzésben részesült.

1954 júliusában Ridgeway tábornok, vezérkari főnök, parancsban elrendelte, hogy minden újonnan avatott gyalogos-, páncélos-, tüzér-, műszaki és híradótisztet diverziós vagy ejtőernyős kiképzésben kell részesíteni. 1955-től a katonai rendőrség új tisztjei is részt vesznek diverziós kiképzésben. E parancs eredménye az, hogy az amerikai fegyveres erők tisztjeinek zöme jártas a diverziós tevékenységek szervezésében és végrehajtásában.

A fentiekből megállapítható, hogy az amerikai szárazföldi haderőben a második világháború idején olyan gyorsított diverziós kiképzést folytattak, amelynek célja a teljes ranger zászlóaljak harci bevetésre történő felkészítése volt. A koreai háború idején ez a kiképzés elsősorban a ranger századok felkészítésére irányult, 1954-től pedig megkezdődött a tisztek, tiszthelyettesek és katonák egyéni felkészítésének időszaka.

DIVERZIÓ A BRIT FEGYVERES ERŐKBEN

A brit fegyveres erők történetében is jelentős szerepet játszanak a diverziós feladatra kiképzett és bevetett alakulatok. Ezt bizonyítja az 1982 elején lezajlott brit–argentin konfliktus is, melyben a britek a haditengerészeti és a szárazföldi erők részéről egyaránt széleskörűen alkalmazták a diverziós alakulatokat.

A brit fegyveres erők állományában diverziós alakulatokat először a XIX. század végén szerveztek, és a napjaink sajtójában gyakran használt „kommando" kifejezés is az angol „commando" szóból származik. Így hívták a XIX. század végi dél-afrikai fegyveres konfliktusok (az ún. búr-háborúk során bevetett, rajtaütő és felderítő feladatot végrehajtó lovasalakulatokat.

A XX. század elején a Közel-Keleten tevékenykedtek brit szolgálatban álló diverziós alegységek, amelyek a hírhedt Lawrence ezredes irányítása alatt a brit gyarmati uralom és befolyás kiterjesztését segítették elő a rivalizáló arab emírek és sejkek fölött.

A második világháborúban 1940-ben szervezték az első reguláris diverziós alegységeket a brit fegyveres erők állományában.

Miután a fasiszta Németország lerohanta Franciaországot, a brit expedíciós erők pedig 1940 júniusában katasztrofális vereséget szenvedtek Dunkerque-nél, a brit felső vezetés úgy értékelte a kialakult helyzetet, hogy a brit fegyveres erők a közeljövőben nem lesznek képesek jelentős harctevékenységeket folytatni az európai kontinensen. A háború későbbi periódusára tervezett katonai tevékenységek előkészítéséhez azonban részletes felderítési adatokra volt szükség, továbbá úgy vélték, hogy ha a német tengerparti objektumok ellen sikeres diverziós akciókat hajtanak végre, azok lelkesítőleg hatnak a brit haderő katonáira. Emellett a hitleri Wehrmacht által megszállt nyugat-európai országokban fellángolt ellenállási mozgalmak támogatása is szükségessé tette a különböző, elsősorban nyugat-európai kikötőkben és tengerparti körzetekben tevékenykedő, ellenállási csoportokkal való kapcsolattartást. Ilyen feladatok végrehajtására állították fel 1940 nyarán a szárazföldi haderő állományából az első diverziós alegységeket, az úgynevezett „*commando*"-kat.

A brit diverziós alegységek már 1940-ben harci támadásokat intéz-

tek a Franciaország és Norvégia nyugati partjain levő német katonai objektumok ellen. Az alegységeket rendszerint vízi járművekkel (hajóval, tengeralattjáróval vagy csónakkal) szállították az akció helyére. A diverziós csoportok a parttól csak néhány kilométer mélységig hatoltak be az ellenséges területre, és a feladat végrehajtása után azonnal visszatértek a szállító járműhöz. Vállalkozásaikat legtöbbször a sötétség leple alatt végezték. A kommandók kezdeti sikerein felbuzdulva W. Churchill miniszterelnök feladatul szabta számukra, hogy az európai szövetséges államokban folyó passzív, ellenálló háborút formálják át egy lendületes, sikeres és megszakítás nélküli hadműveletté; a támadó főerők élén – német mintára – elit rohamosztagként tevékenykedjenek, és e mellett készüljenek fel Nagy-Britannia területének biztosítására a tervezett német invázió ellen.*

A kommandó típusú alegységeken kívül a brit fegyveres erőknél más diverziós alakulatok is voltak. Ezek közé tartoztak az észak-afrikai hadszíntéren 1940 nyarától bevetett *Sivatagi Mélységi Csoport* elnevezésű diverziós alegységek, amelyek gyalog vagy gépjárművön mozogva, a nehezen járható sivatagi terepet kihasználva, a német és az olasz csapatok nyitott szárnyait megkerülve hatoltak az ellenséges erők hátába. Itt a csoportok (20–60 km mélységben) több napig végeztek felderítést és fontos objektumokat (vasúti pályatestek, utak, híradó berendezések stb.) romboltak. A Sivatagi Mélységi Csoportok nem voltak alkalmasak arra, hogy nagy mélységig hatoljanak az ellenség harcrendjébe, ezért 1941-ben létrehozták a *Különleges Légi Szolgálat* (Special Air Service = SAS) elnevezésű diverziós erőt, amelynek fő feladata az volt, hogy légi úton, ejtőernyős bevetéssel, mélyen az ellenség hátába jutva, fontos objektumokat derítsen fel. Továbbá semmisítse meg az ellenség repülőgépeit (a repülőtereken), raktárait; likvidáljon törzseket, parancsnokokat; vegyen birtokba fontos közlekedési pontokat (hidakat, hágókat stb.), azokat tartsa meg a saját főerők beérkezéséig; illetve az ellenség mozgásának gátlására rombolja a viaduktokat, hidakat, utakat.

A Különleges Légi Szolgálat csoportjait nemcsak Észak-Afrikában, hanem Szicíliában, Olaszországban, Franciaországban és Görögországban is bevetették a partraszállási** és támadó hadműveletek során.

A Különleges Légi Szolgálat diverziós csoportjai gyakran kapcsolatba léptek a nemzeti felszabadító mozgalmak ellenálló (partizán-) csoportjaival, és azokkal együtt diverziós cselekményeket folytattak. A csoportok rendszerint huzamos ideig (esetenként több hónapig is) tartózkodtak az ellenség hátában. Ilyenkor lőszerrel, élelemmel és egyéb szükséges anyagokkal légi úton látták el őket. A csoportokat rádión keresztül irányították. Erre a célra gyakran felhasználták a polgári rádióállomásokat (pl. a BBC-t) is.

A második világháború folyamán a brit szárazföldi haderőben létrehoztak még egy diverziós alegységet, az *1. romboló század* megnevezésű alakulatot, amelyet csak igen rövid ideig (kb. két hónapig) alkalmazták Észak-Afrikában, majd Olaszországban. A század fő feladata az ellenség hátában folytatandó felderítés, továbbá rombolások és rajtaütések végrehajtása volt. A századot még a háború alatt feloszlatták.

A második világháború után közvetlenül a szárazföldi haderő kommandóit, és a Különleges Légi Szolgálatot is feloszlatták. Ugyanakkor a brit haditengerészetnél kommandó típusú, zászlóalj erejű alakulatokat szerveztek, amelyek feladatai azonban eltértek a korábbi, a szárazföldi haderőhöz tartozó kommandók feladatától. Elsősorban a tengeri deszant főerők élén, zászlóaljkötelékben tevékenykedve kikötő, vagy hídfő birtokbavételére parti objektumok (pl. partvédő üteg) megsemmisítésére, sziklás partszakaszok leküzdésére stb. tervezték őket. 1950–53 között Koreában, és 1956-ban a Szuez elleni támadásnál vetették be őket. Ezen kívül a kommandókat felhasználták Cipruson, Malájföldön, Hong-kongban és más, volt vagy jelenleg is brit érdekeltségű területeken, rendőri feladatok ellátására.

A Különleges Légi Szolgálatot 1951-ben, a gyarmati népek felszabadító harcainak erősödésekor ismét felállították, és először Malájföldön, majd Omanban, Bruneiban és Kenyában alkalmazták. Ezeken a területeken folytattak kegyetlen irtóhadjáratot a népi felszabadító mozgalmak ellen. Kis létszámú csoportjai felderítették a gyarmati (népi) felszabadító erők katonai fontosságú objektumait, majd azokat, rendszerint a légierő segítségével megsemmisítették.

Visszatekintve a brit diverziós erők történetére, a második világháború különböző hadszínterein bevetett diverziós erők közül elsősorban a Különleges Légi Szolgálat állományába tartozó alegységek tevékenységét kell kiemelni. Ezek a csoportok alkalmasak voltak arra, hogy nagy mélységig behatoljanak az ellenség hátába, és ott huzamos ideig tevékenykedve értékes felderítési adatokat továbbítsanak a kiküldő parancsnokság részére, illetve hogy sikeresen rombolják az ellenség fontos objektumait. A többi diverziós erőt általában csak egy meghatározott feladatra, vagy egy adott hadszíntéren (Afrika) való tevékenységre szervezték, és a feladat végrehajtása, illetve a hadműveletek befejezése után feloszlatták őket.

* O. Heilbrunn: Warfare in the Enemy's Rear, 33. old.

** A partra szálló (tengeri deszant) hadműveleteknél vízi járműről partra tett diverziós erők megnevezése Különleges Hajó Szolgálat (Special Boat Service = SBS) volt. Feladatuk megegyezett a Különleges Légi Szolgálatéval.

DIVERZIÓ A HITLERI WEHRMACHTBAN

A hitleri Németország katonai vezetése az agresszív, imperialista háborús céljai elérésére igen széleskörűen alkalmazta a diverziós erőket. A második világháború kezdetén a német fegyveres erők által végrehajtott támadó hadműveletek sikerét nagymértékben elősegítette a szemben álló csapatok hátában működő, pontos felderítési adatokat nyújtó, továbbá az ellenség szervezett ellenállását különböző diverziós cselekményekkel zavaró német erők tevékenysége. A német csapatok gyors ütemű támadó hadműveletei sikeres végrehajtásának elengedhetetlen feltétele volt a főcsapás irányában levő hidak és útcsomópontok rombolásának megakadályozása, valamint az ellenség harcászati és hadműveleti vezetésének bénítása. A német katonai vezetés elsősorban ilyen feladatok végrehajtására készítette fel a diverziós erőit.

A fasiszta német diverziós erők első bevetésére az 1938-as Szudéta-válság idején került sor, amikor Csehszlovákia területén a németek rendszeres felderítő és diverziós tevékenységet folytattak, és a német légideszantok számára leszállókörleteket készítettek elő.

A Lengyelország ellen indított támadást néhány héttel megelőzve, 1939 augusztusában több száz német diverzánst vetettek be lengyel területre, akik megakadályozták a háború kirobbanása után, hogy a fontos objektumokat, ipari létesítményeket, hidakat, hágókat a lengyelek lerombolják, ezzel biztosították a német csapatok gyors előremozgását, egyúttal a közlekedési vonalak rombolásával lengyel tartalékok manővereit akadályozták.

A Csehszlovákia és Lengyelország elleni akciókat nem speciális, csak erre a célra szervezett, diverziós-felderítő alakulatok hajtották végre, hanem a német fegyveres erők és biztonsági szervek állományából alkalmilag összeállított diverziós csoportok. A végrehajtott diverziós akciók tapasztalatai alapján 1939 októberében kezdték meg az első speciális diverziós alakulat, a Brandenburgi hadosztály megszervezését. A második világháború folyamán a Brandenburgi hadosztályon kívül még több különleges rendeltetésű zászlóaljat, valamint a Waffen-SS állományába tartozó Skorzeny-féle különleges alakulatot is felállítottak.

A *Brandenburgi hadosztály*hoz tartozó alakulatok fő feladata a felderítés és diverzió végrehajtása volt az ellenség hátában. A Brandenburgi hadosztály részére kiadott alaputasítás (Gesemtanweisung) szerint „az ilyen típusú alakulatok harcterülete az, ahol a harcok még meg sem kezdődtek, illetve ahol már befejeződtek".*

* O. Heilbrunn: Warfare in the Enemy's Rear, 57. old.

A Brandenburgi hadosztály diverziós csoportjai a főerők támadó hadművelete során az ellenség harcrendjén történő átszivárgással, védelemben, illetve visszavonuláskor pedig hátrahagyásos módszerrel jutottak az ellenség hátába. Az ellenség harcrendjén történő átszivárgást és a mélységben való ténykedést rendszerint az ellenséges csapatok egyenruhájába öltözve hajtották végre. Alkalmazták a „félálcázást", amikor az ellenség egyenruhájának csak néhány szembetűnő darabját (pl. rohamsisak, álcázóruha stb.) viselték és a „teljes álcázást", amikor a feladatot végrehajtó katonákat teljesen ellátták az ellenség egyenruhájával. A Brandenburgi hadosztály személyi állományának zömét a megszállt, vagy csatlós államok német nyelvű és fasiszta érzelmű lakosságából toborozták. Ennek megfelelően a személyi állomány nagy részét a Lengyelországban, Csehszlovákiában, a balti államokban, Romániában és más országokban született németek alkották, de voltak közöttük ukránok, perzsák, hinduk, arabok és más nemzetiségűek is.

A Brandenburgi hadosztály diverziós alakulatainak néhány jellemző akciója:

A hitleri Németország 1940 áprilisában támadta meg Dániát. Ezt megelőzően dán egyenruhába öltözött német diverziós különítményeket juttattak Dánia területére, amelyek legfontosabb feladata volt, hogy megakadályozzák a Belt tengerszorost átívelő és több más fontos híd felrobbantását.

Norvégia megszállását szintén megelőzte a norvég egyenruhába öltözött brandenburgi különítmények ténykedése.

1940. május 10-én került sor Hollandia megtámadására. Ezt megelőzően vetették be először a brandenburgi csoportokkal együtt a *100. különleges rendeltetésű zászlóaljat,* amelynek katonái holland egyenruhába öltözve Maastrichtnél megkísérelték birtokba venni a Maas folyó hídját. A híd elérése sikerült, azonban felrobbantását már nem tudták megakadályozni. Az Arnhem melletti híd birtokbavételére bevetett brandenburgi különítmény akciója is sikertelenül végződött, mert a holland hídőrség felismerte a hamis felszerelési tárgyakat (ennél a vállalkozásnál pl. papírból készült sisakot hordtak a különítmény tagjai), és tüzet nyitott a német katonákra.

Viszont egy másik diverziós szakasz, amelynek feladata volt a Gennep városnál levő híd birtokbavétele, sikerrel járt. A hidat elfoglalták, és ez lehetővé tette a Maastrichtnél felrobbantott híd előtt elakadt német páncéloshadosztály támadásának folytatását. A feladatot hadifogolynak álcázott és holland egyenruhás „hadifogoly-kísérőkkel" őrzött német katonák hajtották végre. Hollandia területén még további négy fontos hidat vettek birtokba hasonló módszerrel a német diverziós alegységek.

A német csapatok Hollandia megszállása kezdetén lépték át Belgium határait is. A Brandenburgi hadosztály katonáinak egyik legjelentősebb vállalkozása Belgiumban a Nievport városnál levő híd- és gátrendszer rombolásának megakadályozása volt.* Belga egyenruhába öltözött, belga rendszámú autóbuszon mozgó német diverziós rajnak sikerült a feladatot végrehajtani. Belgium területén számos diverziós akcióban a német különítmények katonái polgári menekülteknek álcázták magukat, hogy akadálytalanul juthassanak a kijelölt objektum közelébe.

A Brandenburgi hadosztály különítményei több akciót hajtottak végre Luxemburg és Franciaország területén is. A feladatra kijelölt erők Luxemburg és Franciaország határát a támadást megelőzően 6–8 órával lépték át. Tevékenységükre ezekben az országokban is a már leírt módszerek voltak a jellemzők.

A Jugoszlávia elleni támadást megelőzően 1941. április 6-án egy brandenburgi különítmény (más erőkkel együtt) azt kapta feladatul, hogy akadályozza meg a Vaskapu-szorosban tervezett rombolásokat.

A német diverziós erőket nemcsak Európában, hanem az észak-afrikai hadszíntéren is bevetették. 1941 júniusától kezdődően a brit csapatok hátában tevékenykedett több brandenburgi különítmény, továbbá a 287. és 288. különleges rendeltetésű zászlóalj és az „505. légió" elnevezésű diverziós felderítő-alegység. Ezek az alegységek felderítési adatokat szolgáltattak az elöljáró törzseknek, és előre meghatározott területen rombolták az ellenség közlekedési vonalait.

A Szovjetunió ellen indított „villámháború" tervében jelentős szerepet kaptak a diverziós erők. A német csapatok támadásának már a kezdeti szakaszában (1941 nyarán és őszén) nagyszámú diverziós csoportot** vetettek be a szovjet erők hátába, melyek felderítést végeztek, fontos közlekedési objektumokat (hidakat, vasutakat, utakat) távbeszélő- és távíróvonalakat, -központokat, valamint raktárakat romboltak, továbbá rajtaütéseket hajtottak végre tüzérségi tüzelőállásokon. A kijelölt objektumot a diverziós csoportok gyalog, csónakon, vitorlázógépen vagy ejtőernyős ugrással közelítették meg. Az esetek zömében szovjet katonai egyenruhában tevékenykedtek. A Drina folyó egyik hídját szovjet sebesülteknek álcázott diverziós különítmény vette birtokba.

* Ugyanis az első világháború alatt a belgák ennek a gátrendszernek a rombolásával nagy területet árasztottak el, és ezzel akadályozták a német csapatok előretörését.

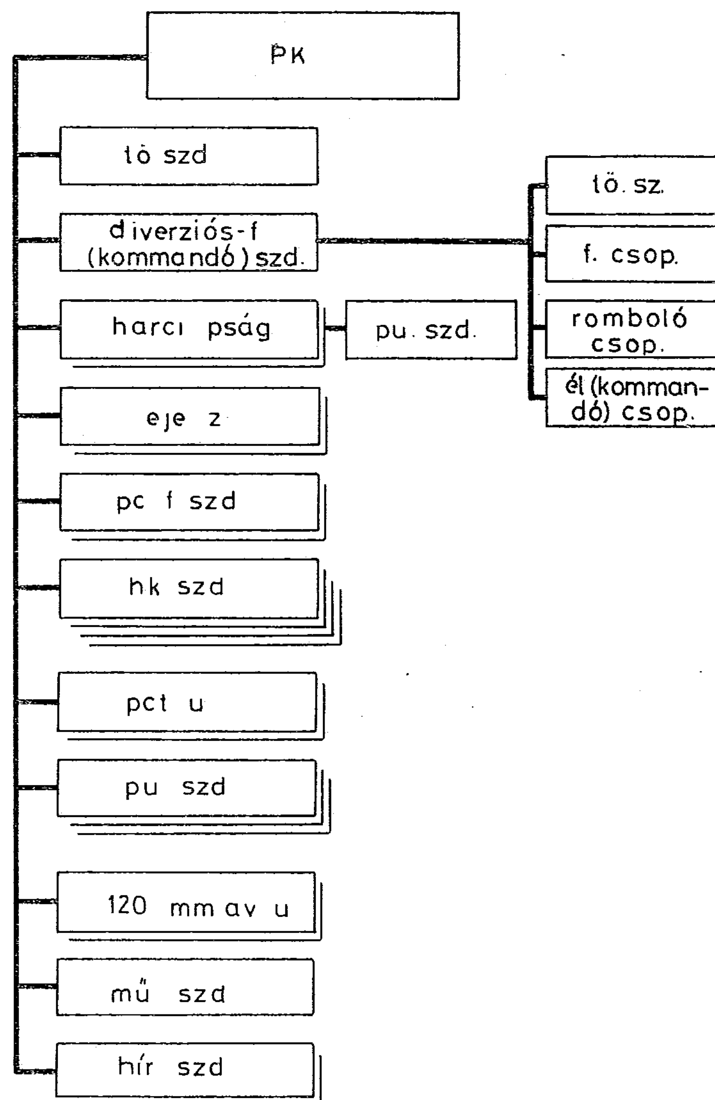
** Govorov alezredes A német felderítés csődje c. cikkében (Krasznaja Zvezda, 1968. január 14-i számában) ismerteti, hogy ez időben a szovjet–német arcvonalon mintegy 130 diverziós osztag és csoport tevékenykedett.

A Brandenburgi hadosztály diverziós csoportjai majdnem minden esetben kis létszámú (raj, szakasz erejű) különítményekkel, rendszerint tapasztalt hírszerzőtisztek vezetésével végezték diverziós munkájukat. Mindent megtettek, hogy elkerüljék a nyílt fegyveres harcot. Vállalkozásaik során a hirtelen rajtaütéssel birtokba vett objektumokat nem voltak képesek huzamos ideig megtartani. Feladatukat végrehajtottnak tekintették, ha az objektum (pl. híd) megsemmisítését meggátolták. A különítmények rendszerint az első lépcsőben támadó csapatokkal szoros együttműködésben, az ellenség harcászati mélységében hajtották végre feladataikat. Nagyobb mélységbe csak elvétve jutottak.

A német csapatok általános támadásának megállítása és a szovjet fegyveres erők Moszkva alatti ellentámadása, majd Sztálingrád alatti döntő jelentőségű győzelme* után a Brandenburgi hadosztály diverziós erőit egyre ritkábban vetették be a szovjet csapatok hátában. Ugyanakkor mind gyakrabban oldottak meg gyalogsági feladatokat az első lépcsőben harcoló csapatok harcrendjében, illetve a partizánok elleni harcokban. 1944 őszén a Brandenburgi hadosztály diverziós jellegét teljesen megszüntették és átszervezték páncélgránátos hadosztállyá. A diverziós feladatok végrehajtásában jártas személyi állomány egy részét (mintegy 1800 főt) az SS állományába osztották be.

Skorzeny különleges SS-alakulata feladatát tekintve és felépítésében is különbözött a német Wehrmacht állományába tartozó Brandenburgi hadosztálytól. Ez az alakulat a Canaris vezette katonai hírszerzés és a Himmler vezetése alá tartozó titkosrendőrség, a Gestapo közötti harc egyik „terméke" volt. Az 1939-ben felállított Brandenburgi hadosztály szakmai irányítása a katonai hírszerzéshez tartozott. Himmlerék 1943-ban állították fel az első diverziós századot, amelynek parancsnokává Ottó Skorzenyt nevezték ki. A századot később zászlóaljjá szervezték át (amely a Friedenthal Különleges Alakulat, majd az 502. zászlóalj megnevezést viselte). 1944 második felére hat zászlóaljra növelték az SS állományába tartozó diverziós erőket, melyek feladatai elsősorban politikai jellegűek voltak, és csak elvétve hajtottak végre – a fegyveres erőkkel együttműködve – katonai tevékenységet. A Skorzeny különleges SS-alakulat feladatai között szerepelt az olasz fasiszta vezér, Mussolini kiszabadítása; Pétain németbarát francia államfő eltávolításának terve az esetre, ha felvenné a kapcsolatot De Gaulle-lal, továbbá a budapesti

* A német felderítés a sztálingrádi csatában teljesen csődöt mondott. Nem tudott megfelelő adatokat szolgáltatni a Wehrmacht vezetése számára. Jodl tábornok, a német vezérkar hadműveleti főnöke erről így nyilatkozott: „. . . teljesen figyelmen kívül hagytuk a 6. hadsereg szárnyain összpontosuló hatalmas orosz erőket." – Krasznaja Zvezda, 1968. június 14.

A Skorzeny-féle 150. különleges páncélosdandár szervezeti felépítése

nyilas hatalomátvétel biztosítása 1944 októberében. A jugoszláv ellenállás vezérének, Titónak foglyul ejtését célzó vállalkozás csak a tervezés szakaszáig jutott el. Hasonlóan sikertelenek voltak olyan katonai jellegű vállalkozások, mint például a brit–szovjet utánpótlási vonalak elvágása Iránban (az ejtőernyővel ledobott diverziós különítmények fogságba estek és feladatukat nem tudták végrehajtani). A szovjet hátországban levő erőművek rombolását előirányzó vállalkozássorozat, valamint az az akció, amelynek célja a Minszk körzetében bekerített mintegy 20 000 fős német erő felmentése volt. Az erre a feladatra bevetett, szovjet egyenruhába öltöztetett, diverziós különítményt a szovjet erők megsemmisítették.

A Skorzeny parancsnoksága alatt álló SS diverziós erők egyik legjelentősebb és egyben utolsó, katonai jellegű vállalkozása az 1944. decemberi, ardenneki német ellentámadással kapcsolatos. Hitler utasítására 1944 októberében megkezdték a német diverziós erők felkészítését az Ardennekben tervezett ellentámadó hadműveletre.

Skorzeny kapta azt a feladatot, hogy szervezzen meg és készítsen fel egy különleges dandárt, amelynek feladata a 6. SS-páncéloshadsereg támadó hadműveletének biztosítása diverziós tevékenységgel. Azt tervezték, hogy erre a feladatra a dandárt angolul beszélő személyi állománnyal töltik fel, valamint amerikai–angol fegyverzettel és felszereléssel látják el. Az utasítás alapján megkezdték a *150. különleges páncélosdandár* felállítását és a személyi állomány kiképzését. A szervezés során azonban nem tudták feltölteni a dandárt sem megfelelő számú angolul beszélő katonával, sem megfelelő mennyiségű amerikai–angol harceszközzel,* így annak csak töredéke (mintegy századnyi erő) volt alkalmas a kijelölt feladatra. A dandár azt a feladatot kapta, hogy az áttörést végrehajtó hadosztályok mögött haladjon, majd kellő időben, az áttörést kihasználva törjön előre és vegye birtokba a Meuse folyó hídjait, az arcvonalon átszivárgó kis csoportokkal pedig az ellenség hátában felderítést és diverziót hajtson végre.

A felderítésre és a diverzióra alkalmas erőket végül is egy diverziós felderítő (kommando) -századba vonták össze, melynek minden tagja jól beszélt angolul, és hiánytalan amerikai felszerelésük volt.

A század három csoportból állt.

* „Az egész Wehrmachtból mindössze 600 angolul beszélő önkéntest szedtek össze. A felülvizsgálat során kiderült, hogy közülük csak 10 fő beszél folyékonyan angolul, kb. 40 fő akadozva és további 150 fő már alig tudta magát angolul megértetni..." „A felszerelés sem mutatott jobb képet. 2 Sherman harckocsi... továbbá 10 angol és amerikai felderítő gépkocsi képezte a páncélostechnikát. A ruházat sem volt kielégítő." (F. B. Hood Greif hadművelet. Military Review, 1960. január, 37–43. old.

A *rombolócsoport* öt-hat főből álló rajokból tevődött össze, és feladatai közé tartozott a hidak, a lőszer- és üzemanyag-raktárak rombolása. A *felderítőcsoport* három-négy fős rajai végezték a Meuse folyó átkelőhelyeinek, az ellenség tüzérségének, páncéloscsapatainak és mozgásának felderítését, továbbá megtévesztő út- és aknamezőjelzések elhelyezését. Az *él-* (kommandó) *csoport* három-négy fős rajokból állt és feladata volt a távbeszélő-vezetékek elvágása, rádióállomások rombolása és hamis utasítások kiadása, ezzel az ellenség híradásának zavarása, illetve működésének megakadályozása.

Az 1944. december 16-án megindított német ellentámadás kezdetben sikeres volt. A nyugati szövetséges csapatokat teljesen váratlanul érte a nagy erőkkel megindított hadművelet, és a csapatoknál keletkezett fejvesztettséget még fokozták az időközben bevetett német diverziós alegységekről terjesztett téves és eltúlzott hírek.* A támadás első három napja alatt négy felderítőrajt, két rombolórajt és három élrajt (kommandó), összesen 48 főt vetettek be a németek a szövetséges csapatok hátába, akik a feladataik végrehajtása közben csak nyolc főt vesztettek.

Az ardenneki ellentámadás során alkalmazott diverziós erők romboló és bomlasztó munkája – bár néhány fontos felderítési adatot jelentettek, kisebb raktárakat megsemmisítettek és jelentős pánikot keltettek a szövetséges csapatok soraiban – a németek számára nem járt olyan eredménnyel, mint amilyenre számítottak.

A második világháború különböző hadszínterein bevetett német diverziós erők közül elsősorban a Brandenburgi hadosztály állományába, valamint a Skorzeny-féle 150. különleges páncélosdandár állományába tartozó diverziós erők érdemelnek figyelmet. Ezek a diverziós erők – különösen a második világháború kezdetén, a nyugati hadszíntéren – jelentősen hozzájárultak a Wehrmacht gyors hadműveleti sikereihez azáltal, hogy zavart keltettek az ellenség soraiban, megbontották a csapatok vezetését és fontos átkelőhelyeket vettek birtokba a támadó főerők csapásának irányában.

* A szövetséges csapatok körében általános volt az a hiedelem, hogy a német diverziós alegységek feladata a vezető szövetséges parancsnokok (köztük Eisenhower tábornok) elrablása vagy meggyilkolása. Ezt igazolja R. Ingersoll: Szigorúan titkos c. könyvének 301. oldalán található utalás is.

A DIVERZIÓS TEVÉKENYSÉGEK HELYE ÉS SZEREPE A NYUGATI HADERŐKBEN

A diverziós tevékenységek (vagy ahogyan nyugaton nevezik: nem hagyományos hadviselési, gerilla-, rejtett harc vagy kisháborús tevékenységek) a legutóbbi években igen nagy jelentőségre tettek szert a fontosabb nyugati, elsősorban NATO-államok fegyveres erőiben.

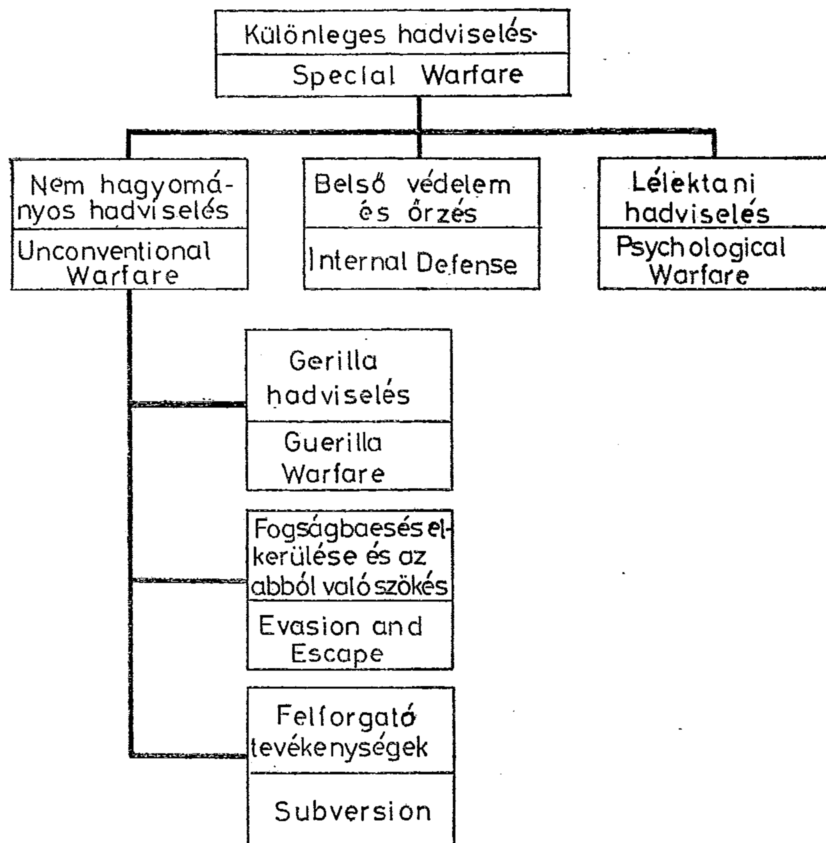
J. F. Kennedy, az Egyesült Államok volt elnöke felismerte az elődei által elfogadott „tömeges megtorlás" elnevezésű katonai doktrína csődjét, és egy új, az Egyesült Államok imperialista céljait jobban szolgáló katonai doktrína, a „rugalmas reagálás" kidolgozását, majd elfogadását szorgalmazta.

Kennedy és az Egyesült Államok akkori katonai vezetői felismerték azt, hogy a diverziós erők fontos szerepet játszhatnak a „rugalmas reagálás" megvalósításában. Ezen felismerés alapján Kennedy elnök személyesen foglalkozott a Különleges Erőknek* nevezett diverziós alakulatok helyzetének felülvizsgálásával és továbbfejlesztésük főbb irányainak meghatározásával. Egyik, 1961-ben elmondott beszédében felhívta a katonai vezetők figyelmét arra, hogy az amerikai hadseregnek jobban fel kell készülni a gerillaerők ellen, valamint tovább kell lépniük a felkelések szításában és a diverziós tevékenységekben. 1962. január 18-i beszédében pedig a fegyveres erők fejlesztésének fő feladatai közé sorolta a különleges rendeltetésű csapatok tökéletesítését a legkorszerűbb követelményeknek megfelelően.

Ezt követően a Special Forces állományában az 1961-ben meglevő különleges ejtőernyőscsoportok (1., 7. és 10.) számát rövid idő alatt háromról hétre növelték (felállították az 5., 8., 6. és 3. csoportokat). Az Európában állomásozó szárazföldi erők állományában megjelentek a mélységi felderítőszázadok, amelyek a hadsereg és hadtestek részére hajtanak végre diverziós felderítő tevékenységet. A csapatoknál széles körű ranger-kiképzés kezdődött, melynek az volt a célja, hogy diverziós felderítő katonákat képezzenek ki a hadosztályok és annál kisebb alakulatok részére.

Amerikai példára a jelentősebb NATO-tagállamok fegyveres erőinél is megkezdődött, illetve fokozódott a diverziós erők felkészítése. Angliából, a Német Szövetségi Köztársaságból, Olaszországból, Franciaországból és a többi NATO-tagállamból sok száz tiszt vett részt az amerikai diverziós erők Fort Braggban levő kiképző központjában szervezett diverziós felderítő tanfolyamokon. (A NATO-tagállamok hadseregei tisztjeinek képzése azóta is folyamatos.) A tanfolyamot végzett

* Angolul: Special Forces.

* Az USA szárazföldi haderő FM 30-5 Combat Intelligence című szabályzata alapján.

A diverziós tevékenységek helye (a burzsoá hadtudomány szerint)

tisztek vezetésével több nyugati hadseregben megszervezték, illetve továbbfejlesztették a diverziós alegységeket, így például a nyugatnémet szárazföldi haderőben a mélységi felderítőszázadot, a brit haderőben az önálló ejtőernyős diverziós (SAS) ezredeket, az olasz diverziós alegységeket, a francia haderő „commandos" ezredeit stb.

A felsoroltakból is látszik, hogy a fontosabb NATO-tagállamok vezetői nagy jelentőséget tulajdonítanak a diverziós erők fejlesztésének és várható harci alkalmazásuk előkészítésének.

A NATO-tagállamok fegyveres erőinél elfogadott elvek szerint a diverziós tevékenységek a különleges hadviselés (Special Warfare) körébe tartoznak.

A különleges hadviselés a nem hagyományos hadviseléssel, a belső védelemmel és őrzéssel,* valamint a lélektani hadviseléssel foglalkozik. *A belső védelem és őrzés* és *a lélektani hadviselés* sem igényel diverziós erőket, bár esetenként felhasználhatók e területeken is.

A burzsoá hadtudomány szerint a *nem hagyományos hadviselés*hez tartoznak azok a különleges feladatok, amelyek csak diverziós erőkkel hajthatók végre (gerilla-hadviselés, a fogságbaesés elkerülése és az abból való szökés, és a felforgató tevékenységek).

Az USA fegyveres erői egyik szabályzatából megtudhatjuk, hogy a nem hagyományos hadviseléshez tartozó feladatok végrehajtásának irányítása az Egyesült Államok különböző minisztériumainak és kormányszerveinek kötelessége. A gerilla-hadviselés tervezéséért, szervezéséért, irányításáért és végrehajtásáért a szárazföldi haderő felelős. Egy meghatározott hadműveleti területen belül (amerikai katonai terminológia szerint: gerilla-hadviselési hadműveleti terület) pedig a nem hagyományos hadviselés folytatását teljesen a szárazföldi haderőre bízhatják. Ugyanez a szabályzat a gerilla-hadviselést úgy határozza meg, hogy azok „olyan katonai és félkatonai tevékenységek, amelyeket az ellenséges, vagy az ellenség által megszállva tartott területen irreguláris erők, főként az ország lakosai hajtanak végre. Ez a hadviselési forma még hatásosabb, ha külső támogatással rendelkezik. Háború idején ez a támogatás politikai, lélektani, anyagi, valamint katonai. A támogató hatalom akkor határozza el a gerillaerők támogatását, ha meggyőződik arról, hogy a gerillák hatásosan hozzájárulhatnak a célkitűzéseik eléréséhez". A szabályzat teljes leplezetlenséggel tartalmazza a gerilla-hadviselés kapcsolatos amerikai irányelveket.

Az elképzeléseik megvalósításában az Egyesült Államok vezetői igen fontos szerepet szánnak a katonai erőknek, közöttük a nem hagyományos hadviselést irányító és végrehajtó katonai diverziós erőknek.

Egy adott hadszíntéren a nem hagyományos hadviselést irányító parancsnokot a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottsága jelöli ki. Rendszerint a hadszíntér főparancsnokát vagy az egyesített alkalmi harci kötelék parancsnokát bízzák meg a diverziós cselekmények irányításával. A kijelölt parancsnok határozza meg azt a területet, ahol a nem hagyományos hadviselési és diverziós tevékenységeket végre kell hajtani, to-

* Korábban ezt a feladatkört „felkelés elleni tevékenységnek" nevezték.

vábbá meghatározza azokat az erőket is, amelyek részt vesznek e feladatok végrehajtásában. Minden esetben felállítanak egy speciális vezetési szervet, az Egyesített Nem Hagyományos Hadviselési Alkalmi Harci Kötelék Parancsnokságot.

Az amerikai haderőben elfogadott elv az, hogy a nem hagyományos hadviselés erőit, elsősorban a különleges ejtőernyőscsoportokat és az általuk szervezett és vezetett helyi gerillaerőket, hadszíntér-parancsnoksági szinten irányítják, ugyanakkor elképzelhetőnek tartják azt, hogy a támadó hadműveletekben ezeknek az erőknek egy részét alárendeljék az első lépcsőben harcoló magasabbegységek, illetve seregtestek parancsnokainak. Hadosztályparancsnoknál alacsonyabb szintű parancsnok azonban nem foglalkozhat a Különleges Erők irányításával.

Reálisan feltételezhető, és ezt a 60-as évek végén a világsajtó által is ismertetett (addig szigorúan titkos) amerikai 10–1 jelzésű terv is igazolja, hogy adott esetben Európában a NATO fegyveres erői igen széles körű diverziós tevékenységet akarnak végrehajtani.* A 10–1 jelzésű hadműveleti tervet az Európában állomásozó USA-erők főparancsnoksága (amely amerikai fogalom szerint hadszíntér-parancsnokság) állományából megalakított Európai Hadműveleteket Támogató Alkalmi Harci Kötelék Parancsnoksága (Support Operations Task Force Europe Headquarters) dolgozta ki. Ez a parancsnokság azonos (csak elnevezésben tér el) az előzőekben említett Egyesített Nem Hagyományos Hadviselési Alkalmi Harci Kötelék Parancsnoksággal. A tervben összesen 101, a diverziós erők bevetésére alkalmas körlet szerepel, amelyek közül az európai szocialista országok területén 56 körletet (hazánk területén kettőt) jelöltek ki. A tervezett körletekben bevetésre kerülő diverziós csoportokat a 10. különleges ejtőernyőscsoport, a Nyugat-Berlinben állomásozó különleges különítmények és a CIA európai erőinek állományából jelölték ki, amelyeket Európai Hadműveleteket Támogató Alkalmi Harci Kötelék megnevezéssel vonnak egységes irányítás alá.

Feladatuk (a terv „A" függelékének meghatározása szerint):

„Nem hagyományos hadviselési tevékenységek végrehajtása az európai USA fegyveres erők főparancsnokának utasításai szerint a korlátozott és az általános háború folyamán.

A nem hagyományos hadviselési tevékenységek végrehajtására kijelölt erők alapvető rendeltetése a NATO (USA) európai fegyveres erői főparancsnoksága által tervezett katonai hadműveletek támogatása.

A nem hagyományos hadviselés részfeladatai:

1. Az ellenség közlekedési, szállítási és ellátási rendszerének, berendezéseinek és intézményeinek bénítása vagy rombolása.

* A COMSOTFE-terv c. cikk. Magyarország, 1969. évi 39. sz.

2. Az ellenség erőinek hadászati és harcászati szétszóródásra vagy összpontosulásra való kényszerítése a fenti módszerek segítségével.

3. Segíteni az Egyesült Államok és a szövetséges (NATO) katonai személyek, más baráti nemzetek katonai személyeinek és kiválasztott egyéneknek szabad tevékenységét és az ellenséges területről történő szökését.

4. Az ellenség hatóságai elleni aktív és passzív ellenállás létrehozása és erősítése.*

5. Felderítési információk szerzése.

6. Az Egyesült Államok által támogatott helyi vezetők segítése.

7. A NATO (USA) fegyveres erők főparancsnokának segítése a katonai közigazgatás létrehozásában a meghatározott területeken."

E rövid idézetből is egyértelműen kitűnik az amerikai és a NATO katonai vezetők elképzelése a diverziós erők Európa területén történő felhasználásáról.

A diverziós tevékenységek helye és szerepe a fontosabb nyugati államok fegyveres erőinél kialakult és elfogadott elvek alapján az alábbiakban foglalhatók össze: az Egyesült Államok és a NATO katonai vezetése igen nagy figyelmet fordít a diverziós tevékenységekre. A diverziós erőket agresszív, imperialista céljaik érdekében tervezik felhasználni Európában és a világ más részein. A legjobban felkészített speciális diverziós erők tevékenységét rendszerint hadszíntér-parancsnokság szintjén irányítják. Elképzelhetőnek tartják azonban azt (és a valóság ezt igazolja), hogy a speciális diverziós erők egy részét a seregtest-, illetve magasabbegység-parancsnokoknak átalárendeljék. A seregtestek és magasabbegységek rendelkeznek saját, szervezetszerű diverziós tevékenység folytatására alkalmas alegységekkel. Az európai hadszíntereken bevetésre tervezett amerikai diverziós erők részére már békében meghatározzák a feladatokat és a bevetési körleteket. (Feltehető, hogy a többi NATO-tagállam diverziós erőit is hasonló módon készítik fel.)

* A terv egyik melléklete szerint azokban az országokban, ahová az amerikai diverziós felderítőerőket bevetik, D 30-ra, vagyis a bevetést követő 30. napra 14 000 (10 000), D 60-ra 34 000 (25 000), D 180-ra 142 000 (74 500) fős helyi ellenálló erővel lehet számolni (zárójelben az európai szocialista országokra vonatkozó adatok).

A KATONAI DIVERZIÓS ERŐK

A különleges hadviselés végrehajtására a főbb nyugati államok fegyveres erőiben jelentős számú és nagyságú alakulat van. Ezek egy része speciális, csak diverziós feladatokra kiképzett és felszerelt alakulat (például az amerikai különleges ejtőernyőscsoport és a ranger zászlóalj, a nyugatnémet mélységi felderítőszázad, vagy a brit SAS-ezred), más része pedig az összfegyvernemi magasabbegységek és egységek állományából kikülönített, diverziós kiképzésben részesült alegység (például a nyugatnémet és az olasz hadosztályok állományából bevethető csoportok és járőrök).

A világ különböző térségeiben a közelmúltban lezajlott helyi háborúk – az indokínai és közel-keleti háborúk, a Falkland-konfliktus – tapasztalatai hatására egyre szélesedik azoknak a katonai alakulatoknak a köre, ahol intenzív diverziós kiképzést kap a személyi állomány. Például az amerikai szárazföldi haderő minden tisztje ranger-kiképzésben részesül. Az olasz hadtestek csapatgyakorlatain pedig állandó téma az ejtőernyővel bevetett diverziós alegységek tevékenysége, és hasonló tapasztalható a többi nyugati haderőben is.

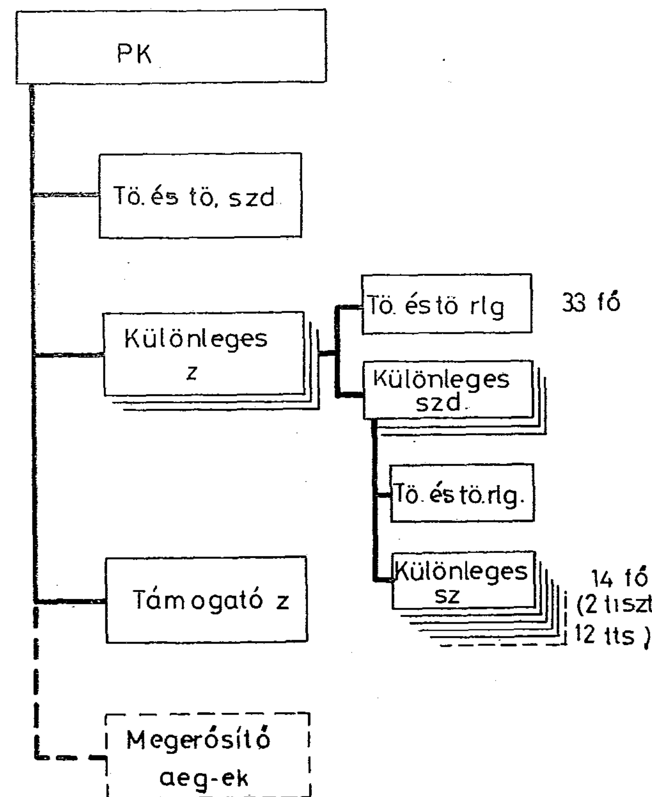
Diverziós alakulatok a főbb nyugati államok fegyveres erőinél:

AMERIKAI DIVERZIÓS ERŐK

Az amerikai katonai vezetés, az indokínai és iráni kudarc ellenére sem mondott le a diverziós felderítőerőkről. Nemcsak fenntartják, hanem jelentős mértékben tovább is fejlesztik őket, növelik létszámukat, tűzerejüket, bővítik feladataikat. Az utóbbi néhány évben lépett a Különleges Erők sorába – a korábban is meglevő különleges ejtőernyőscsoportok megtartása mellett – a „gyorshadtest”, és a ranger zászlóalj.

Nyugati sajtóhírek szerint* a Reagan-kormány jelentősen akarja növelni és fejleszteni a diverziós erőket. Azt tervezik, hogy a szárazföldi,

* International Herald Tribune, 1982. július 20.

Amerikai különleges ejtőernyőscsoport szervezeti felépítése

légi és haditengerészeti különleges (diverziós) erők vezetésére új parancsnokságot állítanak fel. Erre a célra az 1983-as katonai költségvetésben már a megfelelő pénzösszeget is előirányozták.

Az 1950-es években felállított *különleges ejtőernyőscsoportokat* a közelmúltban jelentősen módosították. A korábbi különleges századokat zászlóaljakká szervezték át, és növelték a csoportok harci lehetőségeit a bevethető diverziós csoportok számát. A csoportot törzs és törzszászlóalj, támogató zászlóalj és három különleges zászlóalj alkotja.

A különleges zászlóalj rendeltetése a diverziós és felderítési feladatok végrehajtása. A zászlóalj csapásmérő erejét a három különleges század (egyenként öt-hat diverziós csoport) képezi.

A különleges ejtőernyőscsoport állományából kb. 100 diverziós csoport (különítmény) képezhető és vethető be 350–3000 km távolságra az ellenség területén. Az egyes diverziós csoportok (különítmények) létszáma változó, leggyakrabban 7 és 14 fő. Ebből 1–2 tiszt és 6–12 tiszthelyettes. A csoportok kiképzése és felszerelése lehetővé teszi, hogy több hétig önállóan tevékenykedhetnek az ellenséges területen.

Napjainkban az *amerikai reguláris csapatok állományában* három különleges ejtőernyőscsoport* (kettő Fort Braggban, [Észak-Karolina állam]; egy csoport Fort Devensben), továbbá egy különleges ejtőernyős-zászlóalj (Bad Tölz, NSZK) található.

A reguláris csapatok háborús kiegészítését alkotják a *Tartalék* és a *Nemzeti Gárda* alakulatai, amelyeknél békeidőben csak keretállomány van. Ezek alárendeltségében négy különleges ejtőernyőscsoport található Maryland, Illinois, Utah és Alabama államban.

Mozgósítás és feltöltés után ezek a csoportok a reguláris különleges ejtőernyős csoportokkal egyenértékű harci egységek.

A szárazföldi csapatok mellett az amerikai *tengerészgyalogos csapatoknál* is szerveztek diverziós feladatok végrehajtására alkalmas alakulatokat. Ezek a zászlóaljak rendszerint kis létszámú (5–9 fős) csoportokat vetnek be tengeralattjárók, vagy csendes járású felszíni hajók fedélzetéről az ellenség partvédelmi, kikötői és más haditengerészeti berendezései, fontos objektumai és harceszközei megsemmisítésére. A csoportok vagy gumicsónakon, vagy könnyűbúvár-felszereléssel közelítik meg a kijelölt célobjektumot, és rendszerint nagy hatású robbanóanyag felhasználásával hajtják végre a megsemmisítését. Ha a támadás nagyobb erő alkalmazását követeli meg, akkor a tengerészgyalogos diverziós erőket helikopterek feldélzetéről vetik be az ellenség mögött. Erre a célra az amerikai haditengerészeti flottákat speciális helikopterszállító anyahajókkal látták el.

A tengerészgyalogság állományába tartozó diverziós alakulatokhoz három felderítő-zászlóalj tartozik, amelyek közül egy-egy Camp Pendletonben (Kalifornia állam) és Camp Lejeune-ben (Észak-Karolina állam), egy pedig Okinawa szigetén állomásozik.

Az USA-légierőn belül hoztak létre egy *különleges hadviselési*

* A különleges ejtőernyőscsoport egy zászlóalja a Panama-csatorna-övezetben állomásozik. Rendszerint ennek a zászlóaljnak a csoportjait vetik be a latin-amerikai népi mozgalmaknak leverésére. A nemzetközi sajtó sokat ír e csoportok rémtetteiről, amelyeket Salvador, Nicaragua és más latin-amerikai országok területén követtek el.

repülőwinget, amely Eglin légitámaszponton, Florida államban állomásozik, és elsődleges feladata a diverziós csoportok bevetése, valamint minden oldalú ellátása, támogatása. A repülőwing gépeit feketére festették és nincs felségjelzésük.

Az amerikai vezetés agresszív katonai tervei megvalósításának egyik eszköze az 1979 nyarán felállított gyors reagálású erő, az úgynevezett *gyorshadtest,* amelynek elsődleges rendeltetése az amerikai befolyás érvényre juttatása a világ fontos hadászati körzeteiben, elsősorban a Közel-Keleten. A mintegy 110 ezer (más sajtóadatok szerint 230 ezer) fős hadtest állományába olyan különleges ejtőernyős-, légideszant-, tengerészgyalogos és egyéb alakulatok is tartoznak, amelyek alkalmasak diverziós feladatok végrehajtására. A hadtest alakulatainak katonái diverziós kiképzésben részesülnek és ilyen feladatok végrehajtását gyakorolják a Közel-Kelet országai, többek között Egyiptom és Szaúd-Arábia területén megrendezett hadgyakorlatok során. Mindig készen állnak arra, hogy a kijelölt körzetbe, a lehető legrövidebb időn belül, bevetésre kerüljenek. Erre a célra több száz szállító repülőgép és több tucat szállítóhajó áll a hadtest rendelkezésére. Katonai szakértők számításai szerint a hadtest főerői 72 órán belül bevethetők az Egyesült Államok területéről a Közel-Keletre. A Pentagon lázas erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy lerövidítse a bevetéshez szükséges időt. Ennek érdekében amerikai haditengerészeti és légitámaszpontokat építenek az Indiai-óceán térségében, továbbá Szomália, Egyiptom, Izrael és más közel-keleti országok területén.

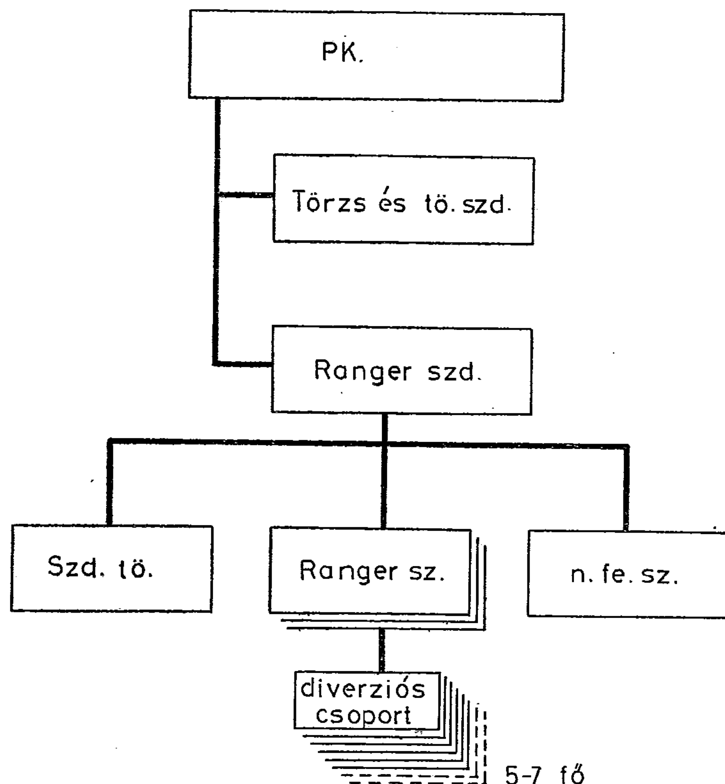
Az amerikai vezetés a „gyorshadtest" bevetését nem korlátozza a Közel-Kelet területére, terveikben egyre nagyobb figyelmet fordítanak a latin-amerikai és karib-tengeri országokra – elsősorban Kubára.

A 70-es évek közepén, az amerikai „zöldsapkások", a különleges ejtőernyőscsoportok vietnami kudarca után kezdődött meg a „feketesapkás" *ranger zászlóaljak* felállítása. Az amerikai vezetés az amerikai békemozgalmak nyomására és a feszültségek levezetésére úgy határozott, hogy feloszlatja a kudarcot szenvedett különleges ejtőernyőscsoportok egy részét és helyettük, az amerikaiak szerint az ország történelmében (a XVIII. század végi, brit–francia háborúban, majd a brit gyarmatosítók elleni felszabadító háborúban, az 1861–65-ös polgárháborúban és a második világháborúban) pozitív szerepet játszó diverziós alakulatok mintájára ranger zászlóaljakat hoz létre.

A megszüntetett különleges ejtőernyőscsoportok személyi állományának „felhasználható" részét is az újonnan felállított ranger zászlóaljakhoz osztották be. Ezeket a zászlóaljakat nagy mozgékonyságú

kötelékké szervezték annak érdekében, hogy légi úton rövid idő alatt az alkalmazás körzetébe szállíthassák és bevethessék a meghatározott feladatok végrehajtására.

A ranger zászlóaljakat, elsősorban európai területen, hagyományos fegyverekkel vívott háborúra készítik fel. Erre utal az is, hogy az elsőként felállított ranger zászlóalj (állományhelye Fort Stewart, Georgia állam) személyi állományának zömét olyan tisztek és tiszthelyettesek képezik, akiknek európai hadszíntéri és nyelvi ismereteik vannak. Továbbképzésük érdekében a zászlóalj rendszeresen részt vesz az európai hadszíntereken szervezett NATO-hadgyakorlatokon.

Amerikai ranger zászlóalj szervezeti felépítése

Az amerikai haderő terveiben három ranger zászlóalj felállítása szerepel. Ezek közül kettő felállítását már befejezték.

A zászlóalj, amelynek létszáma, kb. 700 fő, egy törzsszázadból és három azonos szervezeti felépítésű ranger századból áll. A században három ranger szakasz és egy nehézfegyver-szakasz van. A zászlóalj állományából 27–72 diverziós csoport képezhető és vethető be az ellenség mögött 450–800 kilométer mélységig.

BRIT DIVERZIÓS ERŐK

A második világháborút követő évtizedekben a brit imperializmus kénytelen volt meghátrálni a gyarmati népek felszabadító mozgalmaival szemben, a brit katonai vezetés mégsem mondott le a diverziós erők fejlesztéséről. Továbbra is fenntartják és korszerűsítik mind a Különleges Légi Szolgálat (SAS), mind a haditengerészeti erők diverziós alakulatait, melyeknek egy része napjainkban is aktív fegyveres harcot folytat Észak-Írország területén az Ír Köztársasági Hadsereg (IRA) ellen.

A brit kommandókat és a SAS-ezredek diverziós csoportjait bevetették a Falkland-szigetek feletti uralom vitájában kirobbant brit–argentin fegyveres konfliktusban. A brit diverziós erők jelentős sikereket értek el, tengerparti hídfőket és útcsomópontokat foglaltak el, argentin kikötői és repülőtéri berendezéseket semmisítettek meg.

A brit diverziós erőket napjainkban a szárazföldi csapatok állományában három kommandó – kettő Hereford (Anglia), illetve egy Észak-Írország állomáshellyel – alkotja.

A haditengerészet állományában pedig négy kommando található skóciai, illetve Portsmouth (Anglia) állomáshellyel.

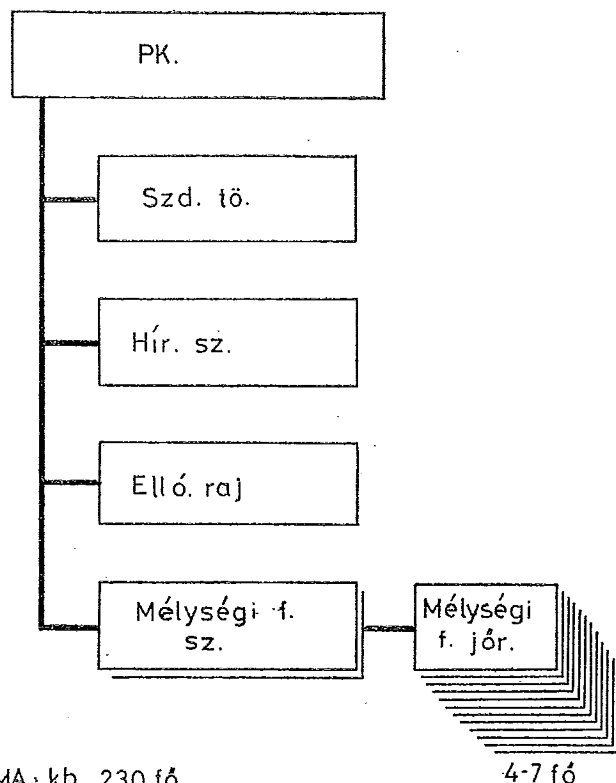
Egy SAS-ezredből 24–40 diverziós csoport vethető be 400–600 km mélységig.

NYUGATNÉMET DIVERZIÓS ERŐK

A nyugatnémet katonai vezetés az amerikai „zöldsapkások", valamint a második világháborús német diverziós erők (Brandenburgi hadosztály, Skorzeny diverziós alakulatai) harci tapasztalatai felhasználásával folytatja a diverziós erők háborús felkészítését.

A nyugatnémet szárazföldi csapatok állományában nagy létszámú diverziós erő áll bevetésre készen.

Minden hadtestnél van egy *mélységi felderítőszázad,* amelyekből

A nyugatnémet mélységi felderítőszázad szervezeti felépítése

egyenként 20–24 diverziós csoport (mélységi felderítő járőr) képezhető és alkalmazható az ellenség mögött 80–150 km vagy még nagyobb mélységben. Egy csoport létszáma 4–7 fő. A csoport huzamosabb ideig képes önállóan tevékenykedni, mivel a katonáknál levő élelmiszer-koncentrátumok és egyéb felszerelési anyagok lehetővé teszik a harci feladatok végrehajtását utánpótlás nélkül.

A páncélos- és páncélgránátos hadosztályok szervezetében *mélységi felderítőszakasz* és más felderítőalegységek találhatók, amelyek állományából 25–30 diverziós felderítőcsoport képezhető és vethető be 60–80 km mélységig. A csoportok létszáma 5–9 fő és több napos önálló tevékenységre képesek.

A közelmúltban a Bundeswehr felállított egy *mélységi felderítőközpontot* (Neuhausen ob Eck helyőrségben), amelynek feladata – többek között – a diverziós szakkiképzés irányítása, tiszthelyettesek kiképzése, diverziós gyakorlatok tervezése és levezetése. Hasonló központ működik Altenstadt, Hamburg és Mittenwald helyőrségekben is. A központban történik a diverziós alegységek alparancsnoki állományának szakkiképzése. Ugyanakkor továbbra is sok Bundeswehr-tiszt és -tiszthelyettes kap kiképzést az Egyesült Államok diverziós és ranger-iskoláin Fort Braggben és Fort Benning-ben.

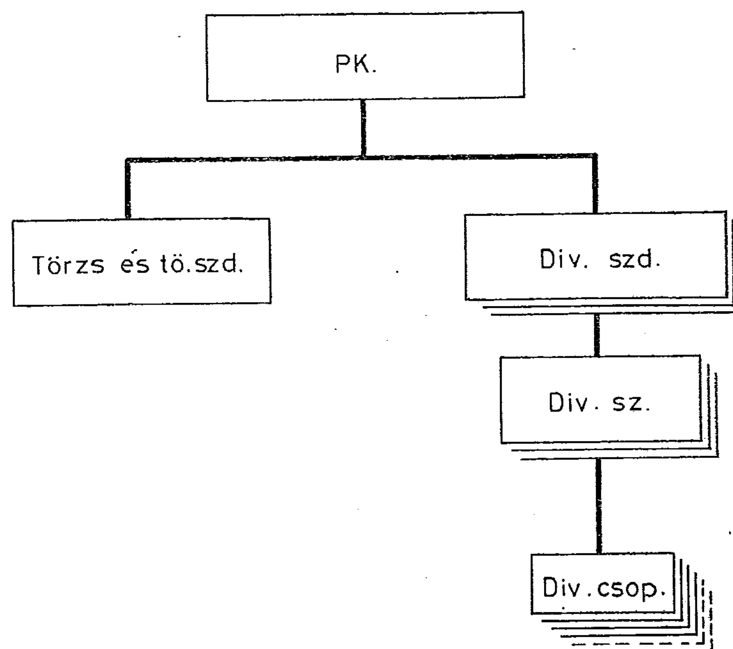
A nyugatnémet haditengerészet és a határőrség is megkezdte a diverziós feladatok végrehajtására alkalmas alegységek felkészítését. A haditengerészet a diverziós csoportokat vízi járművekről, könnyűbúvár-felszereléssel veti be, az ellenség parti objektumai, haditengerészeti erői ellen. A határőrség diverziós alegységeit elsősorban béke idején, a különböző terrorista szervezetek ellen, túszok kiszabadítására használják fel. Erre példa az az akció, amelynek során 1977 októberében a szomáliai Mogadishu repülőterén rajtaütést hajtottak végre egy terrorista csoport által eltérített Lufthansa repülőgépen. Sikeresen kiszabadították a túszokat, három terroristát megöltek, a negyediket pedig foglyul ejtették. A nyugatnémet diverziós alegység tevékenységét segítette a brit 22. SAS-ezred két katonája is, akik speciális gránátokat alkalmaztak az akció során. Ezekkel vakították el a terroristákat, illetve robbantották be a gép ajtaját a rajtaütésnél.

OLASZ DIVERZIÓS ERŐK

Az olasz katonai vezetés saját, korszerű harci tapasztalatokkal nem rendelkezik a diverziós erők fejlesztése és alkalmazása terén, ezért elsősorban az amerikai elveket és gyakorlatot követi.

A katonai szaksajtó adatai szerint az olasz fegyveres erőkben diverziós feladatok végrehajtására jelenleg egy *ejtőernyős diverziós zászlóalj* áll rendelkezésre. A zászlóalj törzsszázadból és három diverziós századból áll. Létszáma kb. 700 fő. Állományából 36–72 diverziós csoport képezhető.

A szárazföldi csapatok magasabbegységeinél (hadtesteknél és hadosztályoknál) szakasz és század erejű diverziós alegységek vannak, amelyek elsődleges feladata a diverziós és felderítő tevékenység. Az alegységek katonáit ejtőernyővel történő bevetésre, az ellenség fontos objektumainak felderítésére, illetve egyes objektumok (vezetési pontok, raktárak), valamint parancsnoki és futárjárművek megsemmisítésére készítik fel.

Olasz ejtőernyős diverziós zászlóalj szervezeti felépítése

Az ejtőernyős diverziós zászlóaljból bevetett diverziós csoportok 1981 tavaszán Észak-Olaszország területén végrehajtott csapatgyakorlat során feladatul kapták az ellenség felderítő járőreinek foglyulejtését, az ellenség vezetési pontjainak megsemmisítését, majd a hegyi átjárók lezárását az ellenség oszlopai mozgásának akadályozására. A gyakorlatot vezető Nicola Chiari tábornok, az 5. olasz hadtest parancsnoka szerint a legkorszerűbb fegyverekkel folyó harctevékenységek során egyre nagyobb szerep hárul az ejtőernyővel ledobott diverziós alegységekre. Véleménye szerint ezeket a csoportokat semmi sem helyettesítheti az ellenség vezetési pontjai megsemmisítésében.

Az utóbbi időben az olasz katonai vezetés nagy gondot fordít a területvédelmi csapatok különleges kiképzésére is. A territoriális dandárok személyi állományát az ellenség légi- és tengeri deszantjai,

valamint a partizán- és gerillacsoportok elleni harcra készítik fel. Az elmúlt években számos csapatgyakorlatot hajtottak végre, amelyek témája a territoriális csapatok ilyen jellegű harci alkalmazása volt.

Nagy súlyt helyeznek az ellenséges csoportok felszámolására bevetett erők mozgékonyságára és gyors, határozott ténykedésére. Terveket dolgoztak ki olyan gyorsan mozgó alakulatok (harccsoportok) felállítására, amelyeket rövid idő alatt aránylag nagy távolságra is bevethetnek. Ezeket az alakulatokat nagy tűzerejű és könnyű fegyverekkel akarják felszerelni, hogy az ellenséges csoportok felszámolását gyorsan végrehajthassák.

FRANCIA DIVERZIÓS ERŐK

A francia fegyveres erők állományában is vannak diverziós tevékenységekre alkalmas alakulatok.

Ezek közül a legismertebbek az ún. *„commandos”* ezredek, amelyek tulajdonképpen ejtőernyős diverziós egységek és alapvető rendeltetésük a szemben álló fél mögött romboló tevékenységek végrehajtása. Az ezred állományába parancsnoki és kiszolgáló század, valamint három kommandószázad tartozik. Létszáma kb. 750 fő. A kommandószázadból 10–12 diverziós csoport vethető be 300–400 km mélységig. Egy csoport 5–8 főből áll, golyószóróval és kézi páncéltörő fegyverrel van felszerelve.

A hadtest- és a hadosztályközvetlen *páncélos felderítőezredek* állományából is képezhetők diverziós csoportok, amelyek helikopterrel, vagy páncélozott szállító járművel juttathatók a szemben álló fél mögé. A kiküldés mélysége elérheti a 80–150 km-t.

A francia fegyveres erők állományából diverziós feladatra alkalmazhatók még az egykor hírhedt Idegen Légió Korzika szigetén állomásozó maradványai is. Bevetésük rendszerint ejtőernyős ledobással történik.

A DIVERZIÓS ERŐK FEGYVEREI

HAGYOMÁNYOS HARCESZKÖZÖK

Az ellenség arcvonalban harcoló csapatai mögött és az arcvonaltól több száz kilométer távolságra, az ellenség hátországában tevékenykedő diverziós csoportok arzenáljában sokféle és hatásos harceszköz található. A diverziós csoportok által alkalmazott harceszközök rendeltetése az, hogy tegyék lehetővé a kijelölt diverziós feladat eredményes végrehajtását.

A főbb nyugati államok fegyveres erőinek vezetői, a diverziós erők megszervezésekor és háborús felkészítésekor – a várható és tervezett harci feladatokat alapul véve – nagy gondot fordítanak a diverziós tevékenységek céljainak legmegfelelőbb fegyverek és felszerelési tárgyak kiválasztására és rendszeresítésére. A diverziós erők harci módszerei korlátozzák, illetve sajátosan befolyásolják az alkalmazható fegyverek és felszerelési tárgyak körét. A trópusi dzsungelben, a sivatagban, a sarkkörhöz közeli jeges tundrán, vagy a mérsékelt övi erdős-hegyes terepen folytatandó tevékenységhez lehetőleg könnyű, de ugyanakkor nagy hatékonyságú fegyverekre és felszerelési tárgyakra van szükség. A különleges erők katonáit nemcsak a reguláris csapatoknál rendszeresített, hanem külön a diverziós célokra gyártott speciális fegyverekkel és felszerelési tárgyakkal is ellátják.

A diverziós csoportok személyi állományát kiképezik a várható ellenség fegyvereinek és haditechnikai eszközeinek kezelésére is. Ez lehetővé teszi, hogy a saját, rendszeresített fegyvereik és felszerelési tárgyaik mellett – főleg az ellenség egyenruhájában tevékenykedők – a zsákmányolt fegyvereket és haditechnikai eszközöket használhassák.

A diverziós erőknél rendszeresítésre kerülő haditechnikai eszközök kiválasztásánál azt is figyelembe veszik, hogy a bevetett csoportok végzik az ellenséges ország területén működő vagy a belső lakosságból szervezett ellenforradalmi bandák kiképzését és ellátását. Ezért a rendszeresített eszközöknek egyszerűeknek, könnyen kezelhetőknek és nagy tömegben előállíthatóknak kell lenniük. A diverziós erők

egyidejűleg rendelkeznek a legkorszerűbb harceszközökkel (például atomaknákkal) és a napjainkban már elavult, második világháborús fegyverekkel (pl. a 60 mm űrméretű aknavetővel) is.

A *könnyű gyalogsági fegyverek* családjába tartozik az önvédelmi célt szolgáló *M 1911A1 típusú, 11,43 mm űrméretű félautomata pisztoly.* Az amerikai és a jelentősebb NATO-tagállamok diverziós erőinek rendszeresített harceszköze. Elsősorban a tiszteket és a támogatótűzfegyver-kezelőket látják el vele. Hossza 21,9 cm, tömege töltve 1,27 kg, tár nélkül 1,05 kg. A tárban 7 db lőszer van. Hatásos lőtávolsága 70 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 14 lövés/perc. Az önvédelmi fegyvereknél szokatlanul nagy űrméretű lőszer nagy roncsoló hatású. Nagy súlya miatt nem kedvelik.

A nyugatnémet diverziós alegységeknél rendszeresített önvédelmi fegyver a *P38 típusú, 9 mm űrméretű, félautomata pisztoly.* A tisztek és a támogatótűzfegyver-kezelők önvédelmi fegyvere. Hossza 21,5 cm, tömege töltve 0,95 kg, tár nélkül 0,78 kg. A tár 8 db lőszer befogadására alkalmas. Hatásos lőtávolsága 70 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 16 lövés/perc. Kedvező ballisztikai tulajdonságú, pontos tüzelésre alkalmas fegyver.

Az olasz csapatfelderítő és diverziós alegységeknél használják az *M51 típusú, 9 mm űrméretű félautomata pisztoly*t. A tisztek és támogatótűzfegyver-kezelők rendszeresített önvédelmi fegyvere. Hossza 20,3 cm, tömege töltve 0,88 kg. Súlya tár nélkül 0,71 kg. A tár befogadóképessége 8 db lőszer. Hatásos lőtávolsága 70 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 16 lövés/ perc.

A sorozatlövő egyéni fegyverek családjába tartozik az *M3A1 típusú, 11,43 mm űrméretű amerikai gyártmányú géppisztoly.* Ez az 1943-ban rendszeresített, 4,64 kg tömegű és 30 db lőszert tartalmazó tárral ellátott fegyver az amerikai és néhány csatlós állam diverziós erőinél is a személyi állomány felszereléséhez tartozik.

Néhány évvel ezelőtt megkezdték az M3A1 típusú géppisztoly lecserélését az *M–16 típusú, 5,56 mm űrméretű automata puskával,* és az ebből kifejlesztett *CAR–15 típusjelzésű géppisztollyal.* Mindkét fegyvert először az Indokínában folyó harcokban próbálták ki, majd rendszeresítették az amerikai és néhány csatlós állam diverziós csapatainál. Igen nagy tűzgyorsaságú (elméleti tűzgyorsasága: 750–850 lövés/perc) fegyver, amely elsősorban kis űrméretével tér el az általánosan ismert gyalogsági fegyverektől. Puskagránát kilövésére is alkalmas. Az automata puska tömege gránátvetővel és kétlábú állvánnyal együtt 4,6 kg; a géppisztolyé töltött tárral együtt 2,8 kg. A puskához 20, a géppisztolyhoz pedig 30 lőszer befogadására alkalmas tár tartozik. Hatásos lőtávolsága 150–350 m.

A nyugatnémet diverziós erők rendszeresített fegyvere az *MP2 (az izraeli haderőben: UZI) típusú, 9 mm űrméretű géppisztoly.* Tömege töltött tárral együtt 4,15 kg. Kétféle tárral is (25, illetve 32 db lőszer befogadására alkalmas tárral) használható. Legnagyobb lőtávolsága 2200 m, hatásos lőtávolsága 200 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 50–60 lövés/perc. Puskagránát kilövésére is alkalmas.

Az olaszországi Beretta-fegyvergyár készíti az *M12 típusú, 9 mm űrméretű géppisztolyt,* amely 1962 óta az olasz diverziós alegységek rendszeresített fegyvere. A fegyver hossza válltámasszal 65 cm, válltámasz nélkül 42 cm, tömege töltött tárral 3,8 kg. A tár lőszerbefogadó képessége 20, illetve 40 db.

A felsorolt pisztolyokhoz és géppisztolyokhoz hangtompítót is használhatnak. A hangtompító alkalmazása lehetővé teszi a zajtalan tevékenységet.

A *támogató tűzfegyverekhez* tartozik az *M60 típusú, 7,62 mm űrméretű könnyű géppuska.* Korszerű, nagy tűzgyorsaságú, aránylag könnyű fegyver. Különleges állvánnyal, helikopterek fedélzeti fegyvereként, állvány nélkül automata puskaként is alkalmazható. Tömege kétlábú állvánnyal 10,5 kg, háromlábú állvánnyal 17,3 kg. Hossza 110,5 cm. Hatásos lőtávolsága 450–800 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 80–250 lövés/perc. Egy heveder 300 db lőszert tartalmaz. Lőszer-javadalmazása 1200 db. Kezelőszemélyzete 3 fő, szükség esetén azonban 1 fő is hatásosan harcolhat vele.

A nyugatnémet és olasz diverziós erőknél rendszeresített fegyver az *MG 42/59 típusú, 7,62 mm űrméretű géppuska.* A hitleri haderő hírhedt „villámgéppuskájának" kissé módosított, nagy tűzgyorsaságú változata, melyet a Német Szövetségi Köztársaságban gyártanak. Tömege kétlábú állvánnyal 11,6 kg. Hossza 123 cm. Legnagyobb lőtávolsága 3800 m, hatásos lőtávolsága 600–800 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 1200–1300 lövés/perc. A lőszeradagolás 50 töltény befogadására alkalmas dobtárból, vagy 250 db-os hevederből történik.

Az amerikai és csatlós haderők diverziós csoportjainak rendszeresített támogatófegyvere az *M79 típusú, 40 mm űrméretű gránátvető.* Hatásosan alkalmazható élőerők és megerősített, de nem páncélozott célok ellen. Tömege töltve 2,9 kg. A lőszer súlya 0,23 kg. Hossza 73 cm. Legnagyobb lőtávolsága 400 m. Hatásos lőtávolsága területcélok ellen 350, pontcélok ellen 150 m. A lőszer repeszhatáskörzete kb. 75 m átmérőjű kör. Gyakorlati tűzgyorsasága 2–3 lövés/perc. Egy gránátvetőhöz 18 db lőszer tartozik.

Páncélozott célok és könnyű tábori erődítések rombolására alkalmas fegyver az *M18 típusú, 57 mm űrméretű hátrasiklás nélküli löveg.* Az amerikai és olasz diverziós alegységek rendszeresített harceszköze.

Szovjet partizán diverziós csoport vasúti sín robbantását készíti elő (1944)

M–16 típusú automata puska infravörös távcsővel (USA)

Bevetésre felkészített diverzáns (NSZK)

Olasz diverzáns katona 5,56 mm-es automata puskával

Olasz 9 mm-es géppisztoly

A 60 mm-es aknavető könnyű és hatásos tűztámogató fegyver

Brit SAS-ezred katonai hátrasiklás nélküli löveggel

A második világháborúban alkalmazott fegyvereket is ismerni kell a diverzánsoknak

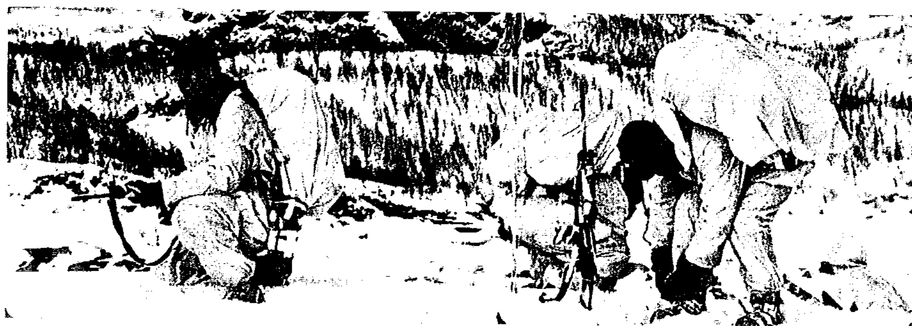
A diverziós kiképzés része a sziklamászás

Pihenő az őserdőben

A diverziós csoport téli kiképzése

Tömege egylábú állvánnyal 20,9 kg. Hossza 157 cm. Egy lőszer súlya 2,5 kg. A lövedék kezdősebessége 365 m/perc. Legnagyobb lőtávolsága 4500 m. Hatásos lőtávolsága: páncélozott célok ellen 500 m, páncélozatlan célok ellen 750 m. Tűzgyorsasága 2–5 lövés/perc. Kezeléséhez 2–3 fő szükséges.

A terep nyújtotta természetes fedezékek mögött elhelyezkedő élőerő és a hevenyészetten fedett célok megsemmisítésére alkalmazható fegyver az *M19 típusú, 60 mm űrméretű aknavető.* A nyugati haderők diverziós alegységeinél rendszeresített, már a második világháborúban is használt támogató tűzfegyver. Kétféle kivitelben alkalmazható: talplemezzel vagy talptámasszal. Tömege talplemezzel 20,5 kg talptámasszal 9,3 kg. A cső hossza 82 cm. Csőemelkedés 40-től 85°-ig. Oldalirányzása plusz–mínusz 7°. Legnagyobb lőtávolsága 1830 m. Hatásos lőtávolsága 300–500 m. Gyakorlati tűzgyorsasága 18 lövés/perc. Kezeléséhez 2 fő szükséges.

A diverziós csoportok a harci feladatok végrehajtásakor gyakran használnak különböző *műszaki harcanyagokat* is.

Páncélozott harcjárművek, tábori erődítési elemek és közlekedési objektumok ellen alkalmazható az *M19 típusú harckocsiakna.* Amerikai gyártmányú, műanyag testű, nagy hatású aknatípus. Tömege 12,7 kg, amelyből a robbanótöltet tömege 9,5 kg. Átmérője 30 cm, magassága 9 cm. Működtetéséhez 165–225 kg nyomóerő szükséges.

Az ellenség élőerejének megsemmisítésére, elsősorban a gyalogos erők által használt utak aknásításához tervezték az *M18 típusú Claymore nevű amerikai gyalogsági aknát.* Az aknatest nagy mennyiségű fémgolyót tartalmaz. Huzal segítségével távolról robbantható, vagy botlódróttal telepítve az ellenséges katona aktivizálja. Robbanáskor a fémgolyók legyezőszerűen kirepülve fejtik ki hatásukat. Tömege 1,1 kg. Átmérője 23 cm, magassága 9 cm. Háromlábú állvány segítségével a földre telepítik. Indításához 3–5 kg húzóerő szükséges. Hatásos repeszkörzete 30 m.

A diverziós csoportok a rombolásokhoz leggyakrabban az *M5A1 típusú C4 jelű robbanótestet* használják.

A C4 világosbarna színű, szagtalan plasztikus robbanóanyag. Formálható és a rombolandó tárgyra (hídpillér, hossztartó, épületfal stb.) könnyen rátapasztható. Égési gyorsasága, valamint robbanóereje jóval nagyobb a közönséges trotilnál. Az eredeti (gyári) kivitelezésben a robbanótest egy 28×5×5 cm-es műanyag falú doboz. Ebben van a C4 robbanóanyag. A doboz oldalán menetes furatok találhatók a gyújtószerkezet számára. Egy ládában 24 db robbanótestet szállítanak.

A diverziós csoportok másik nagy hatású rombolóeszköze a *H típusú robbanóanyag,* mely hexogén és trotil, valamint kevés viasz keve-

réke. Nagy tolóereje és romboló hatása miatt elsősorban nyújtott és kumulatív töltetekben használják.

Gyakran alkalmazzák a *Pentritet*, elsősorban a robbanó gyújtózsinórokban. Hatóerőben megközelíti a nitroglicerint és a hexogént. Égési (robbanási) sebessége a gyújtózsinórban közel 6400 m/s.

M118 robbanótöltet. A töltetet pentrit alapanyagú plasztikus robbanóanyag képezi. Négy robbanótest-szalagból áll, amelyek 30×7, illetve 5×6 cm-esek. A robbanás égési sebessége 7000 m/s. A C4-hez hasonlóan egyik oldalán ragasztó található, amelynek segítségével a rombolásra előkészített tárgyhoz vagy objektumhoz rögzíthető.

Atomol. Nátriumsalétrom és a trotil keveréke. Ennek a robbanóanyagnak is nagyobb a hatóereje, mint a trotilnak, ezért rendszerint nyújtott tölteteket készítenek belőle.

Hexogén. Ezt a robbanóanyagot a mechanikus működésű, valamint az elektromos gyutacsok szereléséhez használják. Igen érzékeny brizáns robbanóanyag, hatóerejét csak a nitroglicerin lépi túl.

A diverziós erők a nagy szilárdságú építmények vagy páncélozott célok rombolására rendszerint kumulatív töltetet alkalmaznak. *Az M2A3 kumulatív töltet* testből, menetes gyutacshüvellyel ellátott fémfedélből, kumulatív burkolatból, talpból és az 5,4 kg robbanótöltetből áll. A töltet iniciálása történhet: szabványos gyújtóval, gyújtózsinór segítségével, mechanikus működésű vagy elektromos gyutaccsal.

A fentihez hasonló, de jóval nagyobb hatású az *M3 kumulatív töltet.* A töltet a menetes gyutacshüvellyel ellátott fémtestből, a kumulatív burkolatból, a beállító részből és a 13,6 kg robbanóanyagból áll. A töltet iniciálása ugyanolyan robbanószerkezetekkel történhet, mint az M2A3 kumulatív töltetnél.

A diverziós erők a harci feladatok során gyakran telepítenek rejtett és álcázott robbanószerkezeteket, ún. *aknacsapdákat.* Az aknacsapdákhoz felhasználják mind a rendszeresített, mind a helyszínen található (szükség-) anyagokat.

Szükséganyagokból készített robbanószerkezetek

A szükséganyagokból készített robbanószerkezetek és aknacsapdák a diverziós csoportok leggyakrabban alkalmazott eszközei. Szerelésükhöz robbanóanyag, gyújtószerkezet, gyutacs, gyújtózsinór és működtetőszerkezet (ez utóbbi rendszerint az álcázó tárgy) szükséges.

Ezeket a szerkezeteket általában a különböző haderőkben, vagy

a fegyveres testületeknél használt szabványlőszerekből (kézigránát, aknavető gránát, tüzérségi lövedék, bombák stb.), a bányákban használatos robbanóanyagokból és a kereskedelemben is megvásárolható vegyianyagokból készítik.

Tömegpusztító fegyverek

A diverziós csoportok felszerelésében nagy hatású tömegpusztító fegyverek vannak, amelyekkel jelentős veszteségeket okozhatnak az ellenség – elsősorban a második lépcsők és tartalékok – katonai és politikai vezetési pontjai, hadtápintézetei, az állami raktárak, a közlekedési vonalak és csomópontok, valamint egyéb nagy jelentőségű politikai, katonai és gazdasági objektumok személyi állományában és berendezésében. A diverziós csoportok által okozott veszteségek jelentősen csökkenthetik a csapatok és a fontos objektumok harcértékét, hatásosságát, illetve meggátolhatják a részükre kijelölt politikai, katonai feladatok teljesítését.

A kis méretű atomfegyverek megjelenése, az erősen mérgező anyagok (vegyületek) kikísérletezése, a magas fertőzőképességű és betegségeket okozó mikroorganizmusok és toxinok kitenyésztése megnövelte a diverziós erők pusztítási és rombolási lehetőségeit. A tömegpusztító fegyverek segítségével a diverziós erők a harcászati célkitűzések megoldása mellett képesek hadműveleti, esetenként hadászati jellegű feladatok végrehajtására is. A diverziós erők csoportjai és különítményei a tömegpusztító fegyverek „gondolkodó" hordozóeszközeivé váltak. E csoportok – a többi hordozóeszközhöz viszonyítva – a tömegpusztító fegyvereket pontosabban tudják célba juttatni, ahol azok hatásukat – a megfelelő időben – a legjobban tudják kifejteni.

Atomfegyverek

A diverziós erők által alkalmazható atomfegyverek *célpontjai* közé tartozhatnak a mélységben elhelyezett hadműveleti (esetleg hadászati) rakétacsapatok kilövőállásai és vezetési pontjai, atomlőszer-raktárak, felvonulási útvonalak (a csapatok szétbontakozásának akadályozása céljából), hidak, viaduktok, völgyzáró gátak, átjárók, vasúti csomópontok (a hadműveleti és hadászati második lépcsők előrevonásának meggátolására, vagy huzamosabb időn át való feltartóztatására), meg nem kerülhető terepszakaszok (ahol magas sugárszennyezettséget, atomzárat lehet létrehozni, a manőverezés csökkentésére), fontos állami és politikai vezetési pontok stb.

Az 1960-as évek elejétől az Amerikai Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában kísérletek folytak annak érdekében, hogy a már meglevő kis méretű atomtöltetek felhasználásával könnyen hordozható és telepíthető, ún. *diverziós atomaknákat*, vagy *romboló atomlőszereket* fejlesszenek ki. E fejlesztő munkát az 1960-as évek közepén nagy mértékben meggyorsították és elősegítették az atom-robbanótöltetek miniatürizálása terén elért eredmények.

Nyugati katonai szakértők diverziós célra három kis méretű atomaknát (romboló atomlőszert) tartanak alkalmasnak, amelyek hatóereje 0,02–11 kilotonnáig terjed.

Az atomtölteteknek a diverziós célra történő felhasználását lehetővé teszi, hogy különleges burkolattal látták el, valamint az eredeti (lövedék, rakéta) robbanófej burkolatát is módosították. Valamennyi típushoz különleges, többszörös biztosító és gyújtórendszert alkalmaznak. Az atomaknák felépítését úgy oldották meg, hogy szállításuk nem jelent veszélyt (a radioaktív sugárzás szempontjából sem).

Az egyik atomaknatípust a diverziós erők a raktárból összeszerelt állapotban kapják és telepítése előtt csak külső ellenőrzését és a gyújtás beállítását végzik el. Vannak olyan atomaknák, melyeket a diverziós csoport több darabra szétszerelve szállít és a helyszínen szereli össze. Ezek a típusok repülőgépen és helikopteren szállíthatók és ejtőernyővel is ledobhatók.

Sor kerülhet az atomakna víz alatti alkalmazására is kikötői berendezések, hidak és völgyzáró gátak robbantásánál. Terepen a diverziós csoport általában a felszínen vagy ahhoz közel telepíti az aknát – legfeljebb 1–2 m-es mélységben. Az 1–2 m mélységű telepítés nem a hatás növelését célozza, hanem az atomakna rejtését. Az atomaknák telepítéséhez – a szükséges földmunka elvégzését nem számítva – kb. 15 perc szükséges.

Az aknák robbantását – az XM129 típus kivételével – időzített (óraművel történő) indítással tervezik, ugyanis időzített gyújtást alkalmazva nem szükséges a gyújtóvezetékek hosszú munkát igénylő lefektetése, a telepítőcsoport pedig biztonságos távolságra távozhat.

Egy diverziós csoport általában csak egy atomeszközt visz magával, előfordulhat azonban, hogy az XM129 típusból – a feladattól függően – akár 2–3 darabot is szállíthat.

A diverziós célokra felhasználható atomfegyvereket továbbfejlesztik és a következő években számolni lehet az atomaknák újabb, még korszerűbb típusainak megjelenésével. A kutatások célja: az akna további miniatürizálása – terjedelmének és súlyának csökkentése – és a hatóerő növelése. A korszerűbb atomfegyver-típusok tovább növelik a diverziós csoportok harci lehetőségét és veszélyességét.

Vegyi fegyverek

A főbb NATO-államok vegyi hadviselési kutatóintézeteiben és laboratóriumaiban már régóta intenzív kutatómunka folyik, hogy a diverziós erők számára speciális szabotázsmérgeket fejlesszenek ki. A kutatómunka során több, igen magas toxicitású vegyületet hoztak létre, melyeket rendszeresítettek a diverziós erőknél. Különösképpen az Egyesült Államokban és Nyugat-Németországban helyeztek nagy hangsúlyt a diverziós vegyieszközök kifejlesztésére.

Úgy tervezik, hogy a szabotázsmérgekkel tömeges mérgezéseket okoznak egyes egységeknél és alegységeknél, elsősorban a hadászati és hadműveleti-harcászati rakétacsapatoknál, valamint más speciális alakulatoknál, a seregtestek törzseinél és a hadiiparban foglalkoztatott polgári lakosság körében. Ennek megfelelően gyakoroltatják a vegyi fegyverek alkalmazását: az ellenséges fegyveres erők ivóvízkészleteinek, a raktárakban elhelyezett vagy gépkocsikon, vasúti vagonokban stb. tárolt élelmiszerek (hús, húsfélék, liszt, zsír, kenyér) és mozgó tábori konyhákban elkészített ételek mérgezésére, a visszahagyott fegyverzet, haditechnikai eszközök és felszerelések, az ellenség őrizetlenül hagyott fegyverzetének, harci technikájának és felszerelésének, a hadiipari objektumok, katonai üzemek, gyárak ivóvízrendszerének, berendezésének, ivóvízkészletének, élelmiszer-raktárának és konyhájának és a mozgósítási körletek fontosabb ellátópontjainak szennyezésére, valamint a magas beosztású (politikai) állami és katonai vezetők likvidálására szánt gyorsan ható mérgekkel, mérgező harcanyagokkal, toxinokkal.

Az élőerő egyes csoportjainak gyors elpusztítása szabotázsmérgekkel nemcsak a hadsereg csapataira, de a polgári lakosságra is nagy lélektani hatást gyakorol. A szabotázsméreg halálos vagy harcképességet csökkentő hatása nemcsak a csapatok erejét csökkenti, hanem fokozza a bizonytalanság érzését, pánikot kelthet és a folyamatos hadiipari termelőmunkát is dezorganizálhatja.

Diverziós célra sok mérgező anyag alkalmas, bár a velük szemben támasztott követelményeket (ízre, szagra felismerhetetlen, hatását hosszú ideig megtartó, nehezen közömbösíthető, hosszú lappangási idő után ható, nehezen kimutatható legyen stb.) maradéktalanul még csak igen kevés anyag elégíti ki.

A diverziós erők a *szervetlen vegyületek közül* szabotázsméregnek használják: a nátrium-cianidot, a kálcium-cianidot, a higany (II)-kloridot, az akonitin-nitrátot, a sztrichninvegyületeket és a kantharidint.

Az akonitin-nitrát és a kantharidin az ivóvíz és élelmiszerek mérge-

zésre, a sztrichninvegyületek pedig az egyes személyek (politikai és katonai vezetők) elpusztítására a legalkalmasabbak.

A szerves vegyületek közül a diverziós csoportok vegyi fegyverei között szerepel a fluorecetsav, a metil-fluoracetát (feltehetően a nyugatnémet diverziós csoportok rendszeresített szabotázsmérge), a nátrium-fluoracetát és a fluor-etilalkohol. Ezek a vegyi anyagok idegmérgek. Főleg víz mérgezésére használhatók, az ellenük való védekezés igen nehéz.

További, e területen számításba vett anyagok közé tartoznak a metalkarbonil, vas-pentakarbonil és a nikkel-tetrakarbonil. Ezek a vegyületek az emberi szervezet működése szempontjából fontos enzimreakciók normális lefolyását gátolják, vagy teljesen megállítják.

Az idegmérgek csoportjából a szarin, a szomán és a különböző „V" típusú anyagok (a VX* és a VE) is a szabotázsmérgek sorába tartoznak. Ezekből a mérgező harcanyagokból az USA fegyveres erők honi és európai területen levő raktáraiban jelentős mennyiséget halmoztak fel.

A jelenlegi kutatások irányát és intenzitását figyelembe véve az elkövetkező években több olyan nagy mérgező hatású anyag kikísérletezése várható (főleg a fluorfoszfátok közül), amelyek a szabotázsmérgekkel szemben támasztott követelményeket maradéktalanul kielégítik. A jövőben ezek lesznek a diverziós akciók elsőrendű szabotázsmérgei.

A diverziós erők által alkalmazható mérgező harcanyagok közül nagy jelentőségük van a *pszichokémiai anyagoknak,*** ugyanis ezek jól felhasználhatók víz és élelmiszer szennyezésére. Az amerikai haderőben rendszeresített „BZ" pszichokémiai anyag – feltehetően benzilsav származék – szintén a diverziós tevékenység eszköze lehet. Számolni kell egyes mustárgázfajták felhasználásával is. A többi mérgező harcanyaghoz képest kisebb a mérgező hatásuk, teljesen figyelmen kívül hagyni mégsem lehet az ilyen típusú harcanyagokat. E területről elsősorban a desztillált mustár és a nitrogénmustár vehető számításba.

Az 1960-as évek eleje óta az amerikai vegyi-biológiai kísérleti telepek nagy érdeklődést tanúsítanak olyan mérgező anyagok iránt, amelyeket élő organizmusok (halak, kígyók, növények) állítanak elő. A kutatásban fontos helyet kaptak a *kígyómérgek* és a *curare növényi mérgek.* Szintetikus úton történő előállításuk megoldásával feltehetően előtérbe kerülnek, mint igen hatásos szabotázsmérgek.

* A VX idegméreg nagyfokú mérgezőképességére jellemző, hogy egy diverzáns 1 kg cseppfolyós VX idegméreggel kb 200 000 liter ivóvíz mérgezésére képes – a mérgező harcanyag viszonylag lassú hidrolízisét figyelembe véve.

** Az LSD-t felhasználhatják diverziós célokra. Pl. egy diverzáns 1 kg LSD-vel 8000–10 000 embert tud harcképtelenné tenni az ivóvíz megmérgezésével.

A szabotázsmérgeket a diverziós csoportok tagjai általában cseppfolyós halmazállapotban juttatják el a megmérgezendő élelmiszerbe, ivóvízbe, vagy a szennyezendő felületre. A végrehajtás eszközei a nagyobb orvosi fecskendőkhöz hasonlítanak, amelyek a szabotázsmérgeket 10–20 cm³ űrméretű üveg- vagy műanyag ampullákból szívják fel egy különleges hosszú szívócső segítségével.

A vegyi mérgeket használó diverziós csoport minden tagját ellátják a szabotázsméreg ellenszérumával és egyéb mentesítőanyagokkal is. A szabotázsméreg-ampullákat, fecskendőket stb. erre a célra készített különleges bőrövben, a zubbony alatt viselik. Egy diverzáns egy alkalommal az általa szállított méreggel több tízezer liter ivóvíz megmérgezésére képes. A fertőzött vízből már egy deciliter elfogyasztása is halálos mérgezést okoz. Egyes szabotázsmérgekből a mérgezendő élelmiszerhez hasonló preparátum (pl. por- vagy kockacukorutánzat) készíthető, amely még nehezebbé teszi a méreg felismerését. Ezek a preparátumok az élelmiszer készítésekor, felhasználásakor (sütés vagy főzés folyamán) oldódnak és keverednek. Vezetők, parancsnokok elpusztítására készítenek egyéb eszközöket is, pl. a szabotázsméreggel preparált cigarettákat, ciánhidrogénnel, idegméreggel vagy szintetizált toxinnal töltött gyalogsági lőszereket stb.

Napjainkban a vezető nyugati államok fegyveres erőinél a vegyi fegyver régebbi alkalmazási (bevetési) formáját egy kevésbé veszélyes alkalmazási rendszerrel, az ún „Binary"-rendszerrel váltják fel. A „Binary"-rendszernél a mérgező harcanyagok alapvető alkotórészei egymástól el vannak különítve, két veszélytelen vegyületre vannak bontva. A két vegyületet egy-egy műanyag tokban tárolják, amelyek között egy „szakítószerkezet" van. A hadműveleti területen történő bevetéskor a két különálló tokban levő vegyület a szakítószerkezet segítségével halálos hatású mérgező harcanyaggá egyesíthető. A „Binary"-rendszert elsősorban az idegmérgeknél akarják alkalmazni. Szakértők véleménye szerint ennek a megoldásnak az az előnye, hogy a vegyi fegyver szerelése, kezelése és tárolása teljesen veszélytelen, különleges szállítóeszközöket és biztonsági rendszabályokat nem igényel.

Biológiai fegyverek

Az élőerőre a legnagyobb veszélyt a biológiai harcanyagok alkalmazása jelentheti. A biológiai harcanyagok veszélyességét növeli, hogy felismerésük, felderítésük rendkívül nehéz.

A diverziós csoportok a halálos vagy harcképesség-csökkentő biológiai harcanyagokkal fertőző betegségeket okozhatnak a hadászati (hadműveleti) második lépcsők és a tartalékok körleteiben.

A biológiai harcanyagokkal végrehajtott diverzióval a mozgósításban levő erőknél és a polgári lakosságnál elérhetik, hogy nem lehet őket bevetni, illetve a termelőmunkában alkalmazni, ugyanakkor megakadályozzák azt is, hogy az egészséges emberek gyógyítsák a betegeket.

A biológiai harcanyagok alkalmazásával pánikot lehet előidézni, következménye lehet az ivóvíz- és élelmiszerellátás akadozása, háziállatok tömeges megbetegedése.

Ennek megfelelően akarják a biológiai harcanyagokat bevetni a vízellátó helyeken, üzemi konyhákon, kantinokban, élelmiszerellátó helyeken, élelmiszer- és konzervgyárakban, száraz tésztaárut és fagyasztott árut előállító üzemekben, tej- és sajtüzemekben, alkoholmentes italok előállítási helyein, vágóhidakon, vetőmagraktárakban, élelmiszerraktárakban, gyógyszeripari, kozmetikai, valamint vakcinákat előállító üzemekben, vezetési pontokon, valamint kórházakban, gyógyítóintézetekben és kiképző központokban.

Diverziós célokra felhasználható biológiai harcanyagok:

A nyugati fegyveres erőknél a rendszeresített biológiai harcanyagok közül az antrax, a brucellosis, a pestis, a tularémia, a takonykór, a himlő, a marhavész, a psittacosis, a járványos tífusz és a botulotoxin az emberek; az anthrax, a brucellosis, a takonykór, a marhavész, a botulotoxin pedig a háziállatok megbetegítésére és elpusztítására való. Ezek a kitenyésztett mikroorganizmusok az eredeti kórokozókhoz képest megváltozott tulajdonságokkal rendelkeznek. Lappangási idejükre, hatásuk időtartamára és halálozási arányszámaikra vonatkozó adatok eddig még nem ismeretesek. Feltehető, hogy lappangási idejük rövidebb, a betegségeket okozó képességük pedig erősebb, mint az eredeti kórokozóknak.

A kultúrnövények ellen a gabonaüszög, a cukorrépalevél-zsugorító, a burgonyavész és a rizsvész kórokozók felhasználása a legvalószínűbb.

A diverziós tevékenységek során számolni kell az egyes baktériumfajták által termelt toxinok (mérgek) alkalmazásával, mégpedig vízlelőhelyek és élelmiszerek mérgezésére, lakott helységek fertőzésére, és kis űrméretű gyalogsági fegyverek lőszereibe töltve.

A toxinok közül a legveszélyesebb a Clostridium botilium toxinja (botulo toxin). E toxin az amerikai diverziós erők rendszeresített biológiai fegyvere. Az Egyesült Államokban az 1960-as évek közepétől a toxinból gyalogsági lőszerekbe (9 mm-es), valamint kis tartályokba töltve több tízezernyi egységet halmoztak fel. A toxin által okozott mérgezés a botulizmus. Halálos mérgezési adagja a többi méreghez viszonyítva rendkívül kicsi, 0,12 mikrogramm. Egyszerű sterilizációval a spórái nem pusztulnak el, csak kb. 15 perces forralás után. A botulotoxinnal fertőzött élelmiszer és víz szag, vagy íz alapján nem ismerhető fel.

A mérgezettek halálozási arányszáma – különösen, ha a méreg lövedékbe töltve, lőtt seben át a szervezetbe kerül, vagy aeroszol halmazállapotban belélegezve a tüdőbe jut – eléri a 90–95 százalékot. A botulotoxinnal fertőzött víz vagy élelmiszer fogyasztása esetén ez a szám meghaladja a 65 százalékot. Az élőerőre az egyik legveszélyesebb méreg. A vegyi szabotázsmérgek közül csak a „V" típusú harcanyagoknak van ilyen erős mérgező hatása.

A biológiai fegyvereknek diverzióval történő alkalmazására az lesz a jellemző, hogy általában egy diverzáns hajtja végre. Diverziós csoport egy időben több helyen is végrehajthat fertőzést biológiai harcanyagokkal. Ezt megelőzően a csoport tagjai hosszabb időt fordítanak a célterület alapos felderítésére. A fertőzés végrehajtása után a diverzáns bevárhatja az akció hatását (a védőoltás birtokában), hogy jelenteni tudja az elért eredményt.

A diverziós csoportokat a biológiai harcanyagok tárolására esetenként kis méretű – néhány literes – hűtőszekrénnyel látják el, amelyben a biológiai harcanyagot a felhasználásig tárolják. A hűtőszekrényben a kórokozók – betegséget okozó képességük csökkenése nélkül – 2–3 hétig tárolhatók.

A biológiai harcanyagot rendszerint egy oldó- (bomló) anyagban, például egy zselatinkapszulában helyezik el, melynek nagysága néhány cm³. Egyik alkalmazási forma, amikor a diverzáns egy zselatinkapszulát bedob a vízbe vagy az ételbe, amely néhány másodperc alatt feloldódik. Másik módszernél a biológiai harcanyagot szintén kapszulákba töltve, föld alatti vezetési pontok, közigazgatási központok, óvóhelyek, kórházak, esetleg lakóházak szellőzőberendezéseibe, vagy légkondicionáló berendezéseibe helyezik el. Az aeroszolizált biológiai harcanyagot a légáramlat eljuttatja a helyiség minden részébe, és az a légutakon keresztül fertőzést okoz.

A fertőzés kiváltható különböző állati kártevők (bogarak, patkányok) közvetítésével is.

Egyes személyek, vezetők, parancsnokok stb. elpusztítására kis űrméretű gyalogsági kézifegyverekből kilőtt halálos hatású biológiai harcanyaggal töltött lövedékek is felhasználhatók.

A diverziót irányító katonai vezetők a nagy tömegű fertőző megbetegedés okozását elsősorban az ellenség hátországában tervezik. Sa-

ját erőikhez közeli, vagy szomszédos területeken főleg a toxinok alkalmazása lesz a jellemző. A diverziós erőknél rendszeresített mérgek elsősorban a szintetizálható toxinok lesznek. A jövőben ezek közé fognak tartozni a szintetizálható növényi, állati eredetű vagy baktérium által termelt toxinok is. Kivételes esetekben sor kerülhet harcképtelenséget okozó mikroorganizmusok bevetésére. Egy diverzáns 1 kg liofilizált tífuszbacillussal fertőzött ivóvízzel egy 400 000–500 000 lakosú városból kb. 35 000–45 000 embert tehet munka-, illetve harcképtelenné. (A liofilizált tífuszkultúra koncentrációja eléri a 8×10^{10} bacilust, 0,6 g-ként.)

A szintetizálható toxinok előállításának további tökéletesítésével és a liofilizált állapotban alkalmazható mikroorganizmusok újabb törzseinek kitenyésztésével a 80-as években tovább növekednek a diverziós erők fertőzési (mérgezési) lehetőségei.

Láthatjuk, hogy a főbb nyugati haderőkben igen nagy hatású fegyverekkel rendelkeznek, amelyeket adott esetben csapataink személyi képességének, ellenálló képességének csökkentésére bevethetnek. A szabotázsmérgek, toxinok és biológiai harcanyagok fajtáinak nagy száma a védekezést igen megnehezíti, ezért minden eszközt fel kell használni, hogy megakadályozzuk a mérgező harcanyagok bevetését. *A tömegpusztító fegyverek elleni védelembez kell tartozni* a diverziós erők által alkalmazható szabotázsmérgek, toxinok és biológiai harcanyagok meglepetésszerű alkalmazását megelőző és megakadályozó intézkedéseknek. Ezek az intézkedések kiterjednek a vegyi-, sugárfelderítők és az egészségügyi szolgálat kiképzésére a szabotázscselekmények, a toxinok és a biológiai harcanyagok felderítésére és kimutatására, a felderített diverziós erők tömegpusztító fegyvereinek megsemmisítésére, a csapatok és lakosság ivóvíz- és élelmiszer-ellátásának, hadtápraktárainak, vízellátási rendszerének biztosítására, az élelmiszerek csomagolására és tárolására olyan korszerű csomagoló- és tárolóeszközök felhasználásával, amelyek csökkentik vagy lehetetlenné teszik az élelmiszerek fertőzését vagy mérgezését.

Ide tartozik még a rendszeres mintavétel és analitikai kimutatások lehetőségének megteremtése, elsősorban a konyhák, étkezdék és ellátópontok, vízgyűjtőhelyek területén; a csapatok és a veszélyeztetett személyek ellenmérgekkel (antidotumokkal) történő ellátása, korszerű víztisztító berendezések és mentesítő-fertőtlenítő eszközök (anyagok) előkészítése.

Ezeknek az intézkedéseknek a végrehajtása jelentősen hozzájárul a csapatok magas szintű harcképességének fenntartásához.

A DIVERZÁNSOK KIKÉPZÉSE

A diverziós erők katonáit az eléjük állított harci feladatok bonyolultsága, a végrehajtás során az időjárási és terepviszonyok által támasztott nehézségek fokozott fizikai és pszichikai megterhelésnek teszik ki.

Ez a magyarázata annak, hogy ezeknek a katonáknak a kiképzése jóval több időt vesz igénybe és több témát ölel fel, mint a reguláris csapatoknál. A jelentősebb nyugati haderőkben külön kiképző központokat, iskolákat hoztak létre a diverziós erők kiképzésére, melyekben sajátos programok alapján folyik a katonák és az alegységek oktatása.

A diverziós erők személyi állományának és alegységeinek kiképzésekor arra törekednek, hogy nehéz, a valóságos helyzetet megközelítő körülményeket teremtsenek, amelyek alkalmasak arra, hogy próbára tegyék a katona önbizalmát és kifejlesszék a fáradalmak legyűrésére irányuló képességeit. Különféle módszerekkel igyekeznek elérni azt, hogy a katona kimerüljön és láthassák, hogyan cselekszik ilyen körülmények között, miként áll helyt. Olyan váratlan helyzetek elé állítják őket, amelyben a katonának önkéntelenül meg kell mutatnia igazi énjét. Mindeközben nagy súlyt helyeznek a katona küzdőszellemének és önfenntartási ösztönének (túlélési képességének) kifejlesztésére, a katona kezdeményező-, vezető- és irányítóképessége kibontakoztatására, ezért mindig más-más katonát bíznak meg a parancsnoki funkcióval. A kiképzés végére el kell érni, hogy a diverziós katona a legnehezebb helyzetekben is képes legyen önmagát fenntartani, a legegyszerűbb eszközökből készített fegyverekkel is tudjon eredményesen harcolni, a maximális mértékben tudja megóvni hosszú időn át a magával vitt felszerelését, tudjon takarékosan bánni a rendelkezésére álló élelmiszerrel.

Ahhoz, hogy a diverziós erők katonái minél jobban megfeleljenek az eléjük állított feladatoknak, részükre speciális kiképzési tervet állítanak össze. A diverziós kiképzésre jellemző, hogy a fő hangsúly a kis alegységekben (raj, szakasz), kis csoportokban történő alkalmazáson

van, mivel nyugati nézetek szerint az ilyen nagyságú diverziós erők bevetése a legvalószínűbb és egyben a leghatásosabb is. A kiképzési tervben az első helyet a testedzés foglalja el, ami komoly fizikai erőfeszítésekkel járó gyakorlatsorozatokból áll. A testedzés mellett jelentős szerepet szánnak a harci szellem fejlesztését célzó gyakorlatoknak, amelyek során a kézitusára és a különböző vágó- és szúrófegyverek szakszerű használatára tanítják meg a katonákat. Ennek célja – egy amerikai katonai szaklap szerint – a támadó szellem és a győzni akarás vágyának növelése, az önbizalom, valamint a fizikai alkalmassági szint elérése.

Fontossági sorrendben következik a rombolásokra való kiképzés, amelyben a katonák elsajátítják az egyszerű, helyileg is könnyen előállítható robbanószerkezetek elkészítését, a robbanótöltetek összeállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását és a különböző robbantások végrehajtási módjait.

Annak érdekében, hogy a feladat végrehajtása után a diverziós katona gyorsan el tudjon menekülni a helyszínről, a kiképzésben külön témakört állítottak be. Ehhez tartozik a menekülés gyakoroltatása, illetve a fogságból való szökés. Arra törekszenek, hogy a különböző feltételezett helyzetek beállításával a katonákkal megismertessék azokat a módokat és eszközöket, amelyek alkalmazásával megmenekülhetnek az ellenség fogságából, illetve a feladat végrehajtása után veszteség nélkül vonulhatnak vissza. Ide tartozik az életben maradásra a („túlélésre") való kiképzés, amelynek célja az, hogy a katona tudja alkalmazni az életfenntartás valamennyi módját, hogy a harci bevetés esetén bármely terepen és bármilyen szélsőséges időjárási viszonyok között is életben tudjon maradni, feladatát sikerrel tudja teljesíteni. A kiképzés alatt a diverzánsok megtanulják azt, hogy melyek az ehető növények és állatok. Hogyan kell egyszerű fedezékeket, óvóhelyeket építeni olyan területen is, ahol egyáltalán nincs emberi kultúra (őserdőkben, a sivatagokban, a nagy kiterjedésű mocsaras területeken, a sarkvidéki tundrákon stb.).

Az említetteken kívül jelentős szerepe van a kiképzésben olyan kisegítő témaköröknek is, mint pl. a terepen való tájékozódás és helymeghatározás, a felderítés, a lesállások és csapdák előkészítése, úttorlaszok építése, az ejtőernyővel ledobott utánpótlási anyagok gyors összegyűjtése és eltüntetése, a sziklamászási gyakorlatok, a kisebb vízi akadályok leküzdése. Az itt felsoroltakat úgy hajtják végre, hogy az alegységek a kiképzési idő 95%-át a terepen, az erre a célra kiválasztott táborokban (kiképzési területeken) töltik. A diverziós kiképzőtáborokat a lakott területektől távol, elhagyott helyeken létesítik, ott, ahol a környezet lehetővé teszi az előírt kiképzési témák megtanulását és gyakorlását. A kiválogatott személyi állomány hosszú heteket, hónapokat tölt el ezekben a táborokban, miközben kemény kiképzést folytatva felkészül a várható feladatokra.

A diverziós bevetések végrehajtására legtöbb esetben az ellenséges terület mélységében kerül sor. Az ellenség mélységébe tervezett diverziós vállalkozások céljaira kijelölt személyi állomány felkészítésekor fokozott figyelmet fordítanak az önbizalom, a találékonyság, a bátorság kifejlesztésére.

A diverziós erő bevetését megelőzően a feladat jellegének megfelelő felkészítést hajtanak végre. Nyugati szakértők hangsúlyozzák, hogy csak hasonló feltételeket kell teremteni, de a valódi feladatot nem szabad felfedni. A kiképzésben fontos szerepet játszik a földrajzi környezethez való szoktatás, amelynek keretében egyrészt elméleti tájékoztatást adnak az adott terület földrajzi sajátosságairól, másrészt a katonákat hasonló körülmények között gyakoroltatják hosszabb ideig. Az a követelmény, hogy a katonának 30 nap alatt teljesen meg kell szoknia a számára új földrajzi környezetet. Az amerikai haderőben a diverziós kiképzésben részt vevő katonákat évenként más éghajlati viszonyok között oktatják, hogy minél jobban felkészüljenek a feladataikra, hogy akklimatizálódásuk minél gyorsabban történhessen.

Miután a diverziós csoportok a harci feladatok egy részét gyalogosan hajtják végre, nagy súlyt helyeznek az erőltetett menet gyakorlására. Követelmény, hogy a kis diverziós alegységeknek kb. 30 kg-os egyéni felszereléssel 40 perc alatt úton, illetve jól járható terepen 5–6 km-es távolságot kell megtenniük. Később ezt a követelményt fokozzák és a megtett távolság naponta 60 km-re, terepen pedig 30 km-re nő. A menetgyakorlatokat kezdetben nappal, majd éjjel, illetve rossz időjárási és látási viszonyok között hajtják végre.

Nagy figyelmet szentelnek a különböző gépjárművek megismertetésére, használatára. A katonákat megtanítják a különböző típusú gépjárművek vezetésére, üzemeltetésére és javítására. A kiképzésben fontos szerepet játszik a gépjárművekről kézifegyverekkel folytatott tűzharc eredményes végrehajtása is. A kiképzés végére el kell érni, hogy a katonák percek alatt meg tudják rakni a gépkocsit a szükséges rakománnyal, vagy pl. a gépkocsi hibás (sérült) kerekét 2 perc alatt ki tudják cserélni.

Komoly problémát jelent a diverziós katonák felszerelésének és ruházatának kiválasztása, mert a különböző feladatokat más és más környezetben hajtják végre, ezért mindig a feladat jellegének megfelelő felszerelés és ruházat szükséges. A mélységben működő diverziós csoportok felszereléséhez tartoznak a távcsövek, az álcázófestékek, a konzervnyitók, az iránytűk, az evő- és ivókészlet, ásóeszközök, zseblámpák,

elsősegélycsomagok, pasztillák (az ivásra alkalmas víz készítéséhez), tisztálkodóeszközök, bozótvágó kések, ollók, sziklamászó felszerelés, vízhatlan térképek, felfújható gumicsónak, hordágy, könnyű hálózsák, álcázóruha, tartalék fehérneműk stb. Ezenkívül a feladat végrehajtására kijelölt terület lakossága által használt polgári ruhaneműk, amelyekből szükség szerint több változat is összeállítható. A diverziós erők felszereléséhez tartoznak a gondosan kiválasztott, könnyen kezelhető, nagy hatósugarú híradó eszközök, amelyekkel összeköttetést teremtenek a kiküldő, irányító törzsekkel.

Az amerikai, a brit, a nyugatnémet és az olasz diverzánsok kiképzése kissé eltér egymástól.

Az *amerikai* diverziós erők személyi állományát speciális kiképző központokban oktatják.

A diverziós erők személyi állományának alapkiképzését a Fort Braggban (Észak-Karolina állam, USA) levő Különleges Erők Kiképző Központjában végzik. A központot 1950-ben hozták létre, mint Lélektani Hadviselési Iskolát, majd 1956-ban Különleges Hadviselési Központnak nevezték el. 1964-ben Kennedy elnök emlékére az Egyesült Államok Szárazföldi Haderejének J. F. Kennedy Különleges Hadviselési Központja elnevezést kapta, majd 1969 tavaszán az Egyesült Államok Szárazföldi Haderejének J. F. Kennedy Katonai Segélynyújtási Központja (US Army J. F. Kennedy Center For Military Assistance) elnevezésre változtatták. A központ parancsnokságból, törzsből, törzsszázadból, a különleges erők iskolájából, a katonai segélynyújtási iskolából és a Különleges Erők kiképző csoportjából áll.

A *Különleges Erők Iskolájának* (Speciál Forces School) három tanszéke van: a Különleges Erők Tanszéke, a Különleges Erők Szakértői (specialista) Tanszéke és a Szakosított Kiképzés Tanszéke. Ezen az iskolán folyik a Különleges Erők tisztjeinek, tiszthelyetteseinek és sorkatonáinak kiképzése. A 18 hónapos tanfolyam elvégzése után a tisztek diverziós különítmény (csoport) parancsnoki képesítést kapnak.

A tiszthelyettesek és a sorkatonák a 4–8 hetes alapkiképzés után a Különleges Erők öt szakkiképzési (hadműveleti-felderítő, fegyverszakértő, robbantási szakértő, rádiós és egészségügyi) ágának egyikéből kapnak szakosított kiképzést. A szakkiképzés időtartama változó, átlag 8–24 hét, az egészségügyi specialista kiképzése 37 hét.

Az iskola hallgatói haladó szintű kiképzést kapnak a szabadeséses kis, és igen nagy magasságról történő ejtőernyős (az ún. HALO*) ugró, az ugrómesteri és a víz alatti (búvár) tanfolyamokon.

* HALO = High Altitude, Low Opening = nagy magasság, alacsony nyitás.

A *Katonai Segélynyújtási Iskola* (Military Assistance School) két tanszékből, a Katonai Tanácsadó és Segélynyújtási Tanszékből, valamint a Lélektani Hadviselési Tanszékből áll.

Az iskola feladata a tisztek kiképzése a katonai segélynyújtással, belső őrzés és védelemmel, továbbá a lélektani hadviseléssel kapcsolatos feladatok végrehajtására. Ugyanitt más tanfolyamokat is tartanak pl. a katonai segélynyújtás tiszti tanfolyamát. Ezeknek a tanfolyamoknak az a rendeltetése, hogy politikai, gazdasági, kulturális és földrajzi kérdésekben jártas tiszteket képezzen ki, akik alkalmasak különböző országokban – természetesen amerikabarát országokban – polgári vagy katonai tanácsadói feladatkör ellátására. Az iskola évente három gyakorlatot tart, amelyeken a tisztek a gyakorlatban alkalmazhatják elméleti tudásukat és ismereteiket. A gyakorlatra gyakran bevonják Georgia és Észak-Karolina államok lakosságát is.

A *Központ Kiképzési Csoportja* (Special Forces Training Group) hajtja végre a diverziós csapatok tiszthelyettesi és legénységi állományának felkészítését. A kiképzés során különös figyelmet fordítanak a fizikai megterhelésre. Erre vall az a tény is, hogy a szakosított kiképzés alatt a katonák mintegy 50 százaléka – mint a követelményeknek nem megfelelő – kiesik.

Az amerikai diverziós csapatok kiképzése a várható harctevékenységek körülményeit és viszonyait maximálisan megközelítő feltételek között folyik. A Különleges Erők Kiképző Központjához több alárendelt kiképző intézmény (kiképzési központ és tábor) tartozik, melyek különböző éghajlatú övezetekben találhatók. Például az alaszkai Fort Greeleyben levő kiképző központban a sarkköri körzetekben végrehajtandó diverziós tevékenységre, Fort Shermanban (Panama-csatorna övezete) pedig a trópusi éghajlatú területeken végrehajtandó feladatokra készítik fel a katonákat.

A különleges rendeltetésű *brit* diverziós csapatok kiképzési programja az amerikaihoz hasonló témaköröket dolgoz fel. A diverziós csapatok jelöltjei, két alkalommal, néhány hetes szelektáló tanfolyamon vesznek részt a különleges rendeltetésű csapatok Herefordban levő bázisán és Wallia területén. A tanfolyam sikeres befejezése után a jelöltek Herefordban megkezdik a diverziós alapkiképzést. A kiképzés befejezése után ötnapos vizsgagyakorlaton vesznek részt. A végzős hallgatókat ezt követően négyhetes ejtőernyős-tanfolyamra küldik, majd összfegyvernemi kiképzésre a reguláris egységekhez kerülnek. Egy teljes kiképzési ciklus három évig tart.

A *nyugatnémet* diverziós csapatok (mélységi felderítőszázadok) képzése a szárazföldi haderő négy diverziós kiképző központjában (Neuhausen ob Eck, Altenstadt, Hamburg és Mittenwald), míg a haditen-

gerészet diverziós alegységeié Neustadt, Eckernförde és List helységekben történik. A diverziós kiképző központok oktatóit és előadóit az amerikai különleges kiképző iskolákban készítik fel.

A tanfolyamok kiképző központban szervezett időtartama általában négy hónap, amelyből két hét az alapkiképzés, a többi időben pedig szakosított oktatás folyik. Az alapkiképzés időszakában a résztvevők kis csoportokra osztva felkészülnek az ellenség mögöttes területén folyó diverziós tevékenység fizikai és morális nehézségeire. A „túlélés" elnevezésű kiképzési téma keretén belül megtanulják a lakott területektől távoli, rendszeres központi ellátás nélküli élet megszervezését. Megismerik a táplálkozáshoz felhasználható állatokat (csigákat, kígyókat, szárnyasokat, erdei vadakat), elejtésük eszközeit, az ehető növényeket (erdei bogyókat, gombákat, gyökereket, gyümölcsöket stb.), valamint fogyasztáshoz való előkészítésüket. Megtanulják a pihenőhely elkészítését lombos és tűlevelű erdőben. Gyakorolják a vízszerzés és a tűzrakás módszereit. Nagy gondot fordítanak az erdőben és rossz látási viszonyok közötti tájékozódás, a nyomolvasás és a nyomkövetés megtanulására. A testnevelés súlypontja a közelharcon, valamint az ellenséges katonák (őrök) hangtalan megsemmisítésének gyakorlásán van.

A katonákat igen nagy fizikai megterhelésnek vetik alá. Pihenésre csak napi 2–3 órát engedélyeznek. Emiatt a személyi állomány 30–40%-a már az alapkiképzés időszakában lemorzsolódik.

A szakosított kiképzés időszakában a legfontosabb oktatási kérdések közé tartoznak: a felderítés, a robbantás, az ellenség „hangtalan megsemmisítése", valamint a rádióhíradás. Ezen kívül fegyverismereti, katonai elhárítási, térkép- és terepismereti, egészségügyi, továbbá cselgáncs- és közelharckiképzésben is részesülnek a hallgatók. Az elméleti és a gyakorlati vizsgát ejtőernyős-kiképzés követi. Az ejtőernyős-kiképzésre fordított 150 óra nagyobb része gyakorlati oktatásból áll. A befejezése után képesek bekötött ugrások végrehajtására. Szabadeséses ugrás begyakorlásához újabb tanfolyam elvégzése szükséges.

A különleges tanfolyamon csak önként jelentkező, teljesen egészséges és politikailag megszűrt továbbszolgáló és hivatásos állományú, 40 évesnél nem idősebb katonák vehetnek részt.

Az *olasz* diverziós erők kiképzése 1964-től a szárazföldi haderő cesanói gyalogosiskoláján, majd 1965-től különböző rohamgyalogdandároknál, egy ejtőernyősdandárnál és a hadtesteknél úgynevezett „bátorságfejlesztő" tanfolyamokon történik, amelyeknek alapvető célja a diverziós alegységek felállításához szükséges személyi állomány kiképzése. A tanfolyamok hallgatóit a népi felkelő erők elleni harctevékenységekre is felkészítik. A tanfolyamok időtartama tizennégy hét. Az első nyolc hét az általános (vagy alap-) kiképzés időszaka, amelyet hathetes szakosított kiképzés követ. Ezen csak azok vehetnek részt, akik sikeresen teljesítették a nyolchetes kiképzés előírásait. Nagy hangsúlyt fektetnek az ejtőernyős-, a közelharc- és a hegyiharc-kiképzésre. Ezeken kívül a hallgatókkal megismertetik a különböző aknák és robbanóanyagok, valamint rádiókészülékek kezelését és az elsősegélynyújtást. A tanfolyam záró időszakában összesített harcászati gyakorlatokat hajtanak végre, amelyeken elsősorban az ellenség hátában működő diverziós alegység (csoport) tevékenységét gyakorolják.

Az olasz haderőben elfogadott elvek szerint a diverziós alegységek (raj-század erővel) az ellenség hátában végrehajtják az ellenség egyes gépjárművei, fontos objektumai, vezetési pontjai megsemmisítését, valamint felderítési feladatokat és célmegjelölést végeznek.

A diverziós alegységek az ellenség mögé leggyakrabban ejtőernyős ugrással, vagy az ellenséges területen leszálló repülőgéppel (helikopterrel) jutnak el, és a harcfeladatok végrehajtásakor rendszerint lesállást és rajtaütést alkalmaznak.

DIVERZIÓS ERŐK A HARCBAN

Az amerikai szárazföldi haderő Törzstiszti kézikönyv című szabályzata is rögzíti, hogy a Különleges Erők állandóan készen állnak a nem hagyományos hadviselési feladatok végrehajtására bármely típusú konfliktus esetén.

A nyugatnémet fegyveres erők A mélységi felderítőszázad című szabályzatában az áll, hogy a mélységi felderítő járőrök felderítésének eredménye a parancsnok atomfegyverek bevetésére vonatkozó elhatározásának alapját képezheti.

Ezek az érvényben levő szabályzatok is világosan tükrözik a nyugati államok fegyveres erői állományába tartozó diverziós csapatok háborúra történő felkészítésének alapvető irányvonalát,

A diverziós erők harci tevékenysége, a nyugati haderőkben elfogadott nézetek szerint, akkor kezdődik, amikor azt a körülmények lehetővé teszik. Ez történhet a két szemben álló fél (koalíció) közötti aktív fegyveres küzdelem megkezdése előtt, a fegyveres küzdelem kirobbantásával egyidejűleg, illetve a fegyveres küzdelem későbbi (további) időszakában. A történelmi tények* azt igazolják, hogy bevetésük időpontja a jövőben várhatóan az aktív fegyveres küzdelem kirobbantását megelőző időszakra, a háborús veszély időszakára esik.

A nyugati haderőkben érvényben levő szabályzati elvek szerint a diverziós erők sokkal sikeresebben tevékenykedhetnek és hatásosabban támogathatják a katonai műveleteket, ha alkalmazásukat összehangolják az adott hadszíntéren harcoló fegyveres erők hadműveleteivel. Ezt az együttműködési feladatot a diverziós erők elöljáró parancsnoksága – rendszerint a hadseregcsoport-parancsnokság, esetleg a hadsereg- vagy a hadtest- (hadosztály-) törzs – hajtja végre.

* A második világháborúban a hitleri csapatok támadását – mind a nyugati, mind a keleti arcvonalakon – mindig megelőzte a diverziós erők bevetése; a 60-as években a kubai és a vietnami nép elleni imperialista intervenciót pedig az amerikai diverziós erők széles körű alkalmazása. Hasonló volt a helyzet a közelmúltban lezajlott közel-keleti háborúkban is, ahol a főerők harcba lépése előtt mindig a diverziós csoportok tevékenykedtek.

A DIVERZIÓS ERŐK HARCI FELADATAI

A diverziós erők részére meghatározott harci feladatok végrehajtását gondos és részletes tervezőmunka előzi meg.

Az egyes csoportok részére meghatározott elsődleges célokkal és harci feladatokkal együtt tartalék célokat és feladatokat is kijelölnek, amely lehetővé teszi, hogy a csoportok az egyik feladat megoldhatatlansága vagy sikertelen végrehajtása esetén a tartalék feladatra térhessenek át.

A diverziós erők alkalmazását azért tervezik így, mert véleményük szerint a csoportok bevetése után az elöljáró parancsnoknak nagyon kevés lehetősége van arra, hogy alárendeltjei feladatát megváltoztassa, illetve tevékenységüket más célok ellen irányítsa. A nyugati fegyveres erőkben elfogadott elvek szerint a diverziós csoportok fő feladata az ellenség atom-támadóeszközeinek, atomlőszer-raktárainak, atomlőszer-összeszerelő bázisainak, valamint rakétaindító állásainak felderítése és megsemmisítése.

A diverziós erők harcát a felsorolt általános elvek szerint készítik elő, és különös gondot fordítanak a meghatározott hadműveleti (harci) feladat sikeres végrehajtását elősegítő elvek és módszerek részletes tanulmányozására és alkalmazására.

A diverziós erőknek a hadműveletek támogatása és a szövetséges (NATO) fegyveres erők segítése érdekében – az ellenség hadműveleti és hadászati mélységében – végrehajtásra kerülő legfontosabb feladataik közé tartoznak: a bénítás, a lélektani tevékenységek, a felderítés, a speciális hadászati (esetleg hadműveleti) célok megsemmisítése, a politikai és katonai vezetők megsemmisítése vagy elrablása, fogságba esés elkerülése és a hadifoglyok szökésének elősegítése stb. Továbbá a szárazföldi erők hadműveletei érdekében végrehajtanak általános feladatokat (fontos terepszakaszok és objektumok birtokbavételét, felderítését, diverziót stb.), valamint az áttörést, az átkarolást, és a siker kimélyítését elősegítő tevékenységeket.

A diverziós csoportok a hadműveletek támogatásához hozzájárulnak a légideszant- és a tengerideszant-műveletek érdekében végrehajtható egyéb tevékenységekkel is.

A főerőkkel megvalósított kapcsolatfelvétel után ők végzik el a terepfelderítést és -biztosítást, a mögöttes terület biztosítását, a közigazgatási feladatokat és esetenként hagyományos harci feladatokat.

A felsorolásból látható, hogy a diverziós erőket igen sokrétű tevékenységre készítik fel.

Az egyes harccselekményekhez – a jellegüknek, a kiküldési (bevetési) távolságnak, a helyzetnek, a terep- és időjárási viszonyoknak stb. figyelembevételével elvégzett értékelés alapján – mindig a legalkalma-

sabb diverziós erőket vonják be. Így például az ellenség hadműveleti és hadászati mélységében végrehajtandó feladatokra elsősorban a hadseregcsoport alárendeltségébe tartozó különleges ejtőernyőscsoport diverziós alegységeit tervezik felhasználni. A szárazföldi erők áttöréséhez vagy egy légideszant bevetéséhez pedig elsősorban az első lépcsőben tevékenykedő seregtestekből vagy magasabbegységekből küldenek ki diverziós alegységeket.

Az ellenség hadműveleti és hadászati mélységében végrehajtandó feladatok:

Az ellenség hadműveleti és hadászati mélységében végrehajtott feladatok igen jelentős hatást gyakorolhatnak az ellenségre. Ez a hatás lehet közvetlen, rövid ideig tartó (pl. kulcsfontosságú távbeszélő-összeköttetések megszakítása, a vezetékek elvágásával), vagy közvetett, hosszabb hatásidejű (pl. egyes közlekedési vonalak rombolása, megbénítása miatt az ellenség szállítóeszközei, valamint szállított élőerői és anyagi tartalékai a meghatározott körzetekben összpontosulnak, illetve maradnak, ezáltal kedvező célpontot képeznek a légierő és a rakétacsapatok számára).

A diverziós erők önállóan, vagy az általuk irányított helyi ellenálló (gerilla-) erőkkel együttműködve, az ellenség hadműveleti és hadászati mélységében a következő feladatokat hajthatják végre:

Bénítás. A diverziós erők alapvető feladata. Célja az ellenség közlekedési vonalainak, ipari létesítményeinek, katonai berendezéseinek és felszereléseinek rombolása, az ellenség megakadályozása a meghatározott körletek megszállásában.

A bénítás feladatköre az egyes járművek vagy távbeszélő-vonalak megsemmisítésétől, a hadászati jellegű ipari üzemek rombolásáig terjed. A bénítási feladatoknál a diverziós erők főbb harci tevékenységi módjai közé tartoznak a rajtaütés és a lesállás végrehajtása, aknák és aknacsapdák telepítése, valamint mesterlövészek alkalmazása. Az amerikai szárazföldi haderő szabályzata szerint az egyéb harci tevékenységekkel helyesen összehangolt bénítás jelentősen hozzájárulhat az ellenség harci erejének és morális állapota szintjének csökkentéséhez.

Lélektani hadviselés. A diverziós erők tevékenységének tervezését az ellenséges hátország lakosságára gyakorolt hatás figyelembevételével hajtják végre. Esetenként az elérendő pszichológiai hatás nagyobb jelentőségű, mint a harctevékenységek eredménye. A lélektani tevékenységeket végrehajtó diverziós alegységek állományába lélektani hadviselési specialisták is tartoznak.

Felderítés. A nagy mélységben elhelyezkedő célok (hadászati tartalékok, hadiipari üzemek, vezetési pontok stb.) rövid idő alatt történő

felderítése az aránylag kis területen tevékenykedő diverziós különítmény erőinek szétforgácsolódásához vezethet. Ennek elkerülésére a felderítési feladatokat elsősorban a helyi ellenálló (gerilla-) erőkre bízzák, és csak a legfontosabb célok felderítését végzik a diverziós erők.

Speciális hadászati (hadműveleti) célok megsemmisítése. Egyes különös fontosságú hadászati (hadműveleti) célokat az általános bénítási feladatoktól elkülönítve kezelnek, és megsemmisítésükre rendszerint csak erre a feladatra kijelölt diverziós alegységeket vetnek be. Ilyen célok közé tartoznak a honi légvédelmi rendszer egyes fontos objektumai, a propagandaintézmények (rádió- és tv-stúdiók, -adók), a rádiózavaró állomások, a kutatási és fejlesztési intézetek stb. Az ilyen fontos objektumokat rendszerint nagy hatóerejű robbanótöltetekkel és atomaknákkal, esetleg más tömegpusztító fegyverek (vegyi és biológiai harcanyagok) felhasználásával rombolják.

Politikai és katonai vezetők megsemmisítése vagy elrablása. Ezt a feladatot külön erre a célra kijelölt, speciális fegyverzettel és felszereléssel (hangtompítóval ellátott tűzfegyverek, kábítószerek stb.) ellátott kis erejű diverziós alegységekkel végezhetik. A feladat sikeres teljesítéséhez rendszerint a vezetők tartózkodási helyét jól ismerő beépített ügynököket vesznek igénybe.

Fogságba esés elkerülése és szökés segítése. Az ellenséges területen tartózkodó katonák (elsősorban a lelőtt repülőgépek személyzete és a felderítők, valamint a helyi ellenállás veszélybe került vezetői és az ügynökök) foglyul ejtésének elkerülésére, illetve a már hadifogságban (börtönben) levők szökésének segítésére a diverziós erők külön erre a célra kijelölt és felkészített különítményeket alkalmaznak, vagy azok irányításával egy erre a célra szolgáló hálózatot hoznak létre. A hálózatot a helyi ellenálló és földalatti csoportok tagjaiból, továbbá az adott területen élő meggyőzött (megvesztegetett) személyekből képezik.

Az amerikai diverziós felderítőerők számos esetben hajtottak végre ilyen jellegű feladatokat a második világháborúban és az azt követő helyi (koreai, vietnami stb.) háborúkban.

Ennek egyik legismertebb példája a sikertelen Son Tay-i (Hanoi NY 40 km) vállalkozás, amelynek célja a Vietnami Demokratikus Köztársaság felett lelőtt és fogságba esett amerikai pilóták kiszabadítása volt.

Az Egyesült Államok felső vezetése és személyesen Nixon elnök, a dél-vietnami harcokban megtépázott amerikai katonai presztízs helyreállításának gondjaival küzdve egy olyan elképzelést fogadott el, amely bizonyos vonatkozásokban – elsősorban az Egyesült Államok lakossága előtt – megoldást jelentett volna e kérdésben. A lelőtt repülőgépek pilótái kiszabadítását az ellenséges területről olyan merész és

jelentős vállalkozásnak tekintették, amely a lakosság előtt nagyban növelte volna az amerikai fegyveres erők képességeivel és lehetőségeivel kapcsolatos kijelentések hitelét. Ezért Nixon és tanácsadói 1969 végén egy ilyen feladatot határoztak meg a fegyveres erők vezetői részére. Laird nemzetvédelmi miniszter utasítást adott a felderítés számára, hogy válassza ki az erre alkalmas helyet. A felderítés, elsősorban a légi felderítés adatai alapján a Son Tay-i hadifogolytábor mutatkozott a legalkalmasabb objektumnak. Nixon 1970. augusztus 11-én engedélyt adott a Son Tay-i akció közvetlen megtervezésére. A Pentagon kijelölte a vállalkozást tervező és irányító parancsnokot és a végrehajtó erőket. A tervezés és irányítás feladatát L. Manor dandártábornok, a harcászati légierő diverziós erőinek egyik parancsnoka kapta, míg a közvetlen harci tevékenységet végrehajtó mintegy 40 főnyi „zöldsapkás" és 20 a légierőhöz tartozó (főleg helikopter-hajózóállományú) katona parancsnokául Simons ezredest, a veterán „zöldsapkás" tisztet jelölték ki. A vállalkozó csoport a „Task Group Ivory Coast" (Elefántcsontpart Alkalmi Harci Csoport) megnevezést kapta.

Az önkéntes jelentkezőkből (akiknek zöme a vietnami harcokban már részt vett) álló csoport a Florida állambeli Eglin légi támaszponton kezdte meg felkészülését. A támaszpont közelében a legnagyobb titokban felépítették – légi fénykép és egyéb adatok alapján – a Son Tay-i objektum pontos mását. A gyakorlóobjektumot minden este csak a sötétedés beállta után állították fel, majd hajnalban lebontották.

A vállalkozó csoport kiképzése két és fél hónapig tartott, amelynek során – mindig éjszaka – mintegy 150-szer végrehajtották és begyakorolták a hadifogolytábor elfoglalását és az amerikai pilóták kiszabadítását.

Az akció végleges tervét Nixon elnök és az Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Tanácsa 1970. november 11-én hagyta jóvá. Ekkor döntöttek arról is, hogy a vállalkozást megelőzően és azzal egyidejűleg intenzív légicsapásokat mérnek a harcászati és haditengerészeti fedélzeti légierővel a Vietnami Demokratikus Köztársaság területén levő különböző célpontokra, hogy ezzel elvonják a légvédelmi erők és eszközök figyelmét a lassú helikoptereken repülő vállalkozó csoportról.

A csoportot szállító HH–53 és HH–3 típusú helikopterek 1970. november 20-án éjjel emelkedtek fel Nakhon Phanom (Thaiföld) repülőteréről, majd Laosz légterét átszelve a VDK északnyugati részének hegyes terepviszonyait kihasználva közelítették meg Son Tayt. A célpontul kijelölt tábort 02.00 óra és 02.30 perc között érték el, ahol a Simons ezredest és csoportját szállító HH–3 típusú helikopter rotorja a fák koronájának ütközve eltört, így elsőnek ért földet. Ezt követően leereszkedtek a HH–53 típusú helikopterek is. A helikopterekből kiugráló és automata fegyverekből tüzelő „zöldsapkások" végigrohantak a tábor építményein és megdöbbenten látták, hogy egyetlen hadifogoly sincs az épületekben. Az egyik résztvevő, G. W. Petrie főhadnagy szavai szerint: „. . . teljes lehangoltság és csalódottság fogott el mindenkit. Azt verték a fejünkbe, hogy az egyetlen feladat hadifogoly bajtársaink kiszabadítása, amellyel megmutathatjuk az észak-vietnamiaknak, hogy mire vagyunk képesek . . . kiabáltunk, de senki sem válaszolt. . . . Fokozatosan rádöbbentünk, hogy a tábor teljesen üres. Egyesek szitkozódtak, mások lehorgasztották a fejüket . . . Ez volt életem legborzalmasabb érzése."

A táborban valóban egyetlen amerikai sem volt. Udvarát derékig érő fű borította. Néhány fős őrsége bátran felvette a harcot a vállalkozó csoporttal, amely dolgavégezetlenül, a meghibásodott helikoptert hátrahagyva távozott. Az amerikai felső vezetés a vállalkozás csődjét azzal akarta megmagyarázni, hogy a légi felderítés rossz adatokat szolgáltatott. Az amerikai szenátus előtt így védekező Laird nemzetvédelmi miniszter szavait gúnyos nevetés fogadta.

Hasonló kudarccal járt az amerikai diverziós erők iráni fogolyszabadítási kísérlete is.

Az USA teheráni követségét 1979 novemberében megszálló forradalmi erők foglyul ejtették a követség 53 tagját. Carter elnök utasította a fegyveres erők vezetőit a túszmentő akció megszervezésére. Erre a feladatra egy 180 fős, főként a Special Forces katonáiból álló diverziós osztagot hoztak létre, amely hat hónapon át készült a túszok kiszabadítására. Az akcióhoz igénybe vették a Perzsa-öbölben hajózó Nimitz csapásmérő repülőgép-anyahajót, melynek a fedélzetéről 8 db szállítóhelikoptert és egy egyiptomi repülőtérről 6 db C–130 típusú szállító repülőgépet indítottak útba 1980 áprilisában a Teherántól 400 km-re, az amerikai CIA-ügynökök által kiválasztott sivatagi repülőtérre, hogy onnan a helikopterek Teheránba szállítsák a diverziós osztagot a túszok kiszabadítására. A sivatagban homokviharba kerültek, pánik keletkezett, a repülőgépek és a helikopterek egymásnak ütköztek. A diverziós osztag hat helikoptert és egy C–130 típusú gépet részben kiégve, valamint nyolc holttestet hátrahagyva, feladata teljesítése nélkül tért vissza.

A szárazföldi erők hadműveletei érdekében végrehajtandó feladatok:

A támadó seregtestek és magasabbegységek sávjában az ellenség mögött működő diverziós erők tevékenységüket elsősorban a szárazföldi csapatok hadműveletének (harcának) sikere érdekében fejtik ki. Céljuk: jelentős veszteség okozása a harcoló ellenség erőinek, továbbá a saját csapatok harctevékenységét elősegítő diverziós feladatok végre-

hajtása. Ezek a feladatok általában nagy mennyiségű diverziós csoport együttes tevékenységét igénylik, és esetenként sor kerülhet a helyi (gerilla-) erők bevonására is.

Általános feladatok. Fontos terepszakaszok és hídfők birtokba vétele és megtartása a légi- vagy a tengeri deszant bevetéséig (partratételéig); felderítési és biztosítási feladatok; fontos objektumok (hidak, alagutak, duzzasztóművek, erőművek stb.) rombolásának megakadályozása; színlelt és félrevezető célzatú tevékenységek végrehajtása; fokozott diverziós tevékenység kifejtése a saját erők támadó hadműveletének megkezdése előtt és folyamán azzal a céllal, hogy az ellenség harcos erőinek egy részét elvonják az arcvonalból; az ellenség erőinek blokírozása és zavarása a harcterület meghatározott körleteiben, a később végrehajtandó hadműveleti tevékenységek elősegítése céljából; valamint az ellenség vezetési és hírrendszerének rombolása.

Áttörést elősegítő tevékenységek. A nyugati haderőkben elfogadott elvek szerint a diverziós erők a közvetlen harcterületen (tekintve, hogy ott igen jelentős ellenséges erő helyezkedik el) csak korlátozott segítséget nyújthatnak az áttörést végrehajtó erőknek. A korlátozott segítségnyújtás megvalósulhat egyes, kis méretű objektumok elszigetelésében, illetve meghatározott objektumok más erők által történő birtokbavételének segítésében. A diverziós erők feladata lehet továbbá az ellenséges tartalékok mozgásának akadályozása, ellátószerveinek, vezetési pontjainak, híradó berendezéseinek, támogató tűzfegyvereinek és repülőtereinek támadása, rombolása. A felderített és saját erővel meg nem semmisíthető fontos objektumok adatait a diverziós csoport jelenti a seregtest (magasabbegység) törzsének. A saját erők közeledésekor a diverziós csoport elsősorban az ellenség tartalékai előremozgásának megakadályozására összpontosítja erejét.

Átkarolást elősegítő tevékenységek. A földi erők támadó hadművelete során az ellenség hátában tevékenykedő diverziós erők segíthetik az átkarolás megvalósítását. Feladatuk lehet az ellenség tartalékai mozgásának akadályozása, ellátási rendszerének zavarása, vezetési pontok, híradó berendezések és a támogató tűzfegyverek tevékenységének gátlása, azok megtámadása és megsemmisítése. Feladatul kaphatják egyes fontos terepszakaszok és objektumok (hidak, alagutak stb.) birtokbavételét, illetve rombolásának megakadályozását, továbbá részt vehetnek a hátramaradt ellenséges csoportok felszámolásában, valamint az átkarolást végrehajtó erők szárnybiztosításában. Egyes esetekben felderítési és biztosítási feladatokat hajthatnak végre az átkarolás során. Ekkor tevékenységi sávot jelölnek ki a diverziós alegységek részére.

Sikermélyítést elősegítő tevékenységek. A sikeres áttörést vagy átkarolást követő sikerkimélyítő műveletek során a diverziós erők fokozzák tevékenységük intenzitását. Alapvető feladatuk annak megakadályozása, hogy az ellenség helyreállítsa védelmi rendszerét, illetve új védőállásokba vonja hátra erőit. Ennek érdekében fokozott felderítő és az ellenség fontos objektumai elleni diverziós tevékenységet fejtenek ki. Az ellenség demoralizálását segítik elő a vezetési és hírrendszerek rombolására irányuló akciók, továbbá a hadifoglyok kiszabadítása.

Légideszant-műveletek érdekében végrehajtandó tevékenységek:

A diverziós erők – rendszerint több csoport, esetenként helyi (gerilla-) osztagoktól támogatva – a légideszant-műveletet a deszant bevetésekor és az azt követő földi harctevékenységek folyamán támogathatják. A diverziós erők részei (néhány csoport) felhasználhatók a harcászati légideszantok által végrehajtott rajtaütések és helikopteres deszantok bevetésekor is.

A diverziós erők értékes felderítési adatokat szolgáltathatnak a deszantbevetési körletről és az annak közelében tartózkodó ellenséges erők helyzetéről. Feladatul kaphatják a ledobási (bevetési) körlet és a leszállópályák birtokbavételét és biztosítását a deszant beérkezéséig. Fontos feladatuk lehet, hogy kedvező terepszakaszok birtokbavételével és megtartásával gátolják az ellenség erőinek mozgását a deszantolás körlete felé. Ezen kívül részt vehetnek a csapatok által meg nem szállt területek és a polgári lakosság ellenőrzésében.

Nyugati katonai szabályzatok igen nagy fontosságot tulajdonítanak a légideszant bevetése és a diverziós erők tevékenysége pontos időbeni összehangolásának. A diverziós erők korán megkezdett harci tevékenysége veszélyeztetheti a légideszant-bevetés váratlanságát, későn megindított akciói viszont nem segítik elő a megkívánt mértékben a légideszant-bevetés sikerét.

A diverziós erők feladatai a légideszant bevetését követő földi harctevékenységek során igen sokrétűek lehetnek. A deszant földet érése után a diverziós erők fokozzák tevékenységüket a bevetési körlet határát megközelítő ellenséges erők ellen. Folyamatosan felderítési adatokkal látják el a deszantot és zavaró rajtaütésekkel arra kényszerítik az ellenséget, hogy egyszerre két irányban folytasson harcot. Biztosítják a deszant harcba lépő részeinek a terepen történő gyors tájékozódását és vezetését.

Ha az ellenség túlerejű csoportosítása a földre tett (ledobott) deszant részeit visszavonulásra kényszeríti, akkor az ellenség hátában működő diverziós csoportok fokozott diverziós tevékenységekkel zavarják az ellenséget és elvonják az üldözést végrehajtó erőket a deszant által elfoglalt körlet irányából.

Tengerideszant-műveletek érdekében végrehajtandó tevékenységek:
A diverziós erők a tengerideszant-művelet sikeres végrehajtása érdekében számos feladatot kaphatnak. Ezek közé tartoznak olyanok, mint az ellenség megakadályozása abban, hogy újabb erőket vonjon előre a hídfő irányába, a tervezett hídfő egy részének birtokbavétele a deszant partraszállása előtt, az ellenség figyelmének elvonása a tervezett partraszállás helyéről, meghatározott körletek birtokbavétele és időleges megtartása a tengeri deszanttal egyidejűleg bevetésre kerülő légideszantok kidobásához (földre tevéséhez).

Kapcsolatfelvevő tevékenységek:
A szárazföldi erők támadó hadműveletei érdekében tevékenykedő diverziós erők egy része rendszerint szoros kapcsolatban van a támadóerőkkel.

Ilyen helyzetben a hadszíntér vagy hadseregcsoport közvetlen diverziós erők egy részének (a különleges ejtőernyőscsoport bevetett különítményei 25–50 százalékának) hadműveleti vezetését az Egyesített Nem Hagyományos Alkalmi Harci Kötelék parancsnoka átadja annak a támadó seregtest vagy magasabbegység parancsnokának, amelynek sávjában tevékenykednek ezek a diverziós erők. A támadó csapatok és a diverziós erők közötti szoros együttműködés biztosítására kölcsönösen összekötő csoportokat küldenek a támadó csapatokat vezető törzshöz és a különleges ejtőernyőscsoport törzséhez. A támadó csapatok törzse ismerteti a támadó hadművelet tervét, a csapatok tevékenységét és a fontosabb együttműködési kérdéseket. Részletezi a diverziós erők tevékenységi körletében bevetésre kerülő atom-, vegyi és biológiai fegyverek tervezett csapásait.

Az ellenség hátában tevékenykedő diverziós erőkhöz rendszerint rádióval ellátott összekötőket küldenek az első lépcsőben harcoló erők állományából, az ő segítségükkel biztosítják a megbízható összeköttetést és az összehangolt tevékenységet. A saját csapatoknak okozott veszteségek elkerülésére kölcsönös felismerő jelekkel látják el a kapcsolatfelvétellel megbízott erőket, valamint jól látható tereptárgyak alapján találkozási pontokat határoznak meg.

A hadszíntér- vagy hadseregcsoport-közvetlen diverziós erők azon részei, amelyek nem kerülnek a támadóerők hadműveleti vezetése alá, tovább folytatják az ellenség mélységében részükre meghatározott feladatok végrehajtását.

Kapcsolatfelvétel utáni tevékenységek:
A diverziós erők a saját erőkkel létesített kapcsolatfelvétel után a támadó csapatok parancsnokának utasításai szerint tevékenykednek, és rendszerint terepfelderítési, biztosítási és közigazgatási, egyes esetekben pedig harci feladatokat hajtanak végre.

Terepfelderítés és -biztosítás. A diverziós erők részére rendszerint a harcoló erők harcrendjei közötti hézagok felderítését és biztosítását határozzák meg. Ezek az erők itt műszaki zárakat telepítenek, figyelőpontokat létesítenek, szárnybiztosítást végeznek, vezetik a szárazföldi erők alegységeit a számukra ismeretlen terepen, felkutatják az ellenséges felderítőket és a hátramaradt katonákat. Ezeket a feladatokat rendszerint alegység erejű csoportok hajtják végre.

Mögöttesterület-biztosítás. A diverziós erők rendszerint azon a területen látnak el mögöttesterület-biztosítást, amelyen korábban (a saját támadóerők beérkezése előtt) hadműveleti tevékenységet folytattak. A mögöttes területen működhetnek a harcoló hadműveleti vagy harcászati erők parancsnokának, illetve az adott hadtáp- (ellátó-) parancsnok alárendeltségében.

Mint biztosító erők felhasználhatók hadtápellátó raktárak, repülőterek, csővezetékek, pályaudvarok, kikötők és hadtápkörletek őrzésére, illetve megfelelő járművekkel felszerelve, a biztosító erők mozgó tartalékaként.

A diverziós erők alkalmasak gerillaellenes harcfeladatok végrehajtására is. Sajátos kiképzésük, nyelvismeretük, tájékozódási képességük a terepen és a lakosság között mind olyan tényezők, amelyeket igen eredményesen lehet felhasználni az ellenséges gerillák elleni harcban.

Közigazgatási feladatok. Mivel a nyelvet és a helyi lakosságot a diverziós erők állománya jól ismeri, alkalmasak a polgári lakossággal kapcsolatos közigazgatási feladatok ellátására is. Ilyen feladathoz a hadosztály, hadtest vagy hadsereg közigazgatási szerveit és más területi vagy hadtáp- (ellátó-) parancsnokságokat erősíthetnek meg diverziós erőkkel, akik segíthetnek a polgári menekültek ellenőrzésében, rendőrségi feladatok és lélektani hadviselési feladatok végrehajtásában

Hagyományos harci feladatok. A jól kiképzett és felszerelt diverziós erők század-zászlóalj nagyságú kötelékbe összevonva közvetlen harci (támadó, védő stb.) feladatok végrehajtására is alkalmasak. Ehhez megfelelő erősítést (tüzér, harckocsi stb.) és ellátást kell biztosítani számukra. Gyakran szükséges, hogy a harci bevetés előtt a diverziós alegység rövid harckiképzés keretén belül gyakorolja a legfontosabb hagyományos harctevékenységi módszereket és fogásokat.

A felsorolt hadműveleti feladatokat a diverziós erők rendszerint saját szervezetszerű alegység (különítmény, csoport, század), vagy egység (különleges ejtőernyőscsoport, ranger zászlóalj stb.) kötelékben hajtják végre. Más, összfegyvernemi alegységekkel történő egyesítésükre ritkán kerül sor.

A DIVERZIÓS CSOPORTOK BEVETÉSÉNEK MÓDSZEREI

A diverziós csoportok bevetésének több módszere ismert. Nyugati katonai szakértők hangsúlyozzák, hogy mindig azt a bevetési módszert kell előnyben részesíteni, amely lehetővé teszi a csoport rejtett átjutását és a tevékenység megkezdését.

A leggyakrabban alkalmazott bevetési módszerek.

Repülőgéppel (helikopterrel) történő földre tevés. Nyugati katonai szakértők szerint ez a legalkalmasabb bevetési módszer. A korszerű szállító repülőgépek nagy magasságon repülve igen nagy, esetenként több ezer kilométeres távolságra juttathatják el az ellenség mögé a diverziós csoportokat.

Kisebb mélységű (60–150 km) bevetés esetén előnyösebb a helikopterek alkalmazása. Kedvező rejtési feltételek mellett lehetségesnek tartják a csoportot szállító helikopter vagy kis méretű repülőgép helyszínen történő visszatartását is. Ez viszont szükségessé teszi a csoport személyi állományának megerősítését a légi szállítóeszköz technikai kiszolgálását és őrzését végző személyekkel.

Ejtőernyővel való ledobás. A diverziós csoport tagjainak ejtőernyővel való ledobását akkor alkalmazzák, amikor a csoportot nagy távolságra, rendszerint éjszaka vetik be, illetve ha csak nagyon rövid idő áll rendelkezésre a bevetés végrehajtásához.

A legmegfelelőbb módszer az ejtőernyős ledobás kis magasságról (300–600 m), mert így a legvalószínűbb az ellenség légvédelmi eszközei által történő felderítés és megsemmisítés elkerülése. Ilyen esetben a csoport tagjai bekötött ugrást hajtanak végre. Ritkán alkalmazzák az úgynevezett HALO-ugrást is, amelynél a repülőgépet igen nagy magasságban (6000 m fölött) hagyják el a megfelelő biztonsági felszereléssel ellátott ejtőernyősök, az ernyő nyitását viszont a föld felszínétől csak néhány száz méter magasságban hajtják végre. A földet érés után az ejtőernyőket azonnal elrejtik, majd a csoport tagjai gyülekeznek és gyors ütemben elhagyják a ledobás körletét.

Gépkocsival vagy harcjárművel történő szállítás. Ehhez a módszerhez rendszerint akkor folyamodnak, ha a diverziós csoport tervezett bevetési távolsága kicsi (20–60 km), és az ellenség harcrendjében nagy hézagok vannak, illetve ha a felderítés számára kedvezőtlen az időjárás vagy a terep, ha a légi szállítóeszközök repülését meggátolja az ellenség erős légvédelme vagy a kedvezőtlen időjárás.

Vízi úton való szállítás. Olyan terepen, ahol a küzdő felek közötti határt természetes vagy mesterséges vízi akadály képezi, a diverziós

csoportot gyors járású és kis merülésű felszíni hajókkal (gyorsnaszádokkal, légpárnás hajókkal) vagy tengeralattjárókkal juttatják el.

A folyóvizeken elsősorban felfújható csónakokat alkalmaznak, amelyeken a kijelölt körletet zajtalanul lehet megközelíteni.

Az úszóeszközökkel történő szállítás hátránya, hogy a parti erők könnyen felfedezhetik és megsemmisíthetik a vízi járműveket. Ezért csak akkor alkalmazzák, ha más módszerre nincs lehetőség, egyébként kerülik a vízi szállítást. Van még olyan megoldás is, hogy a diverziós csoport tagjai a szállító járművet több kilométer távolságban hagyva, könnyűbúvár-felszerelésben, víz alatt úszva közelítik meg a partot.

Gyalogmenet. A harcászati mélységben megoldandó feladatok végrehajtásakor nehezen járható (erdős-hegyes, mocsaras stb.) terepen vagy ha az ellenség szétszórt harcrendet alkalmaz, gyakran szükséges a diverziós csoport bevetése gyalogmenetben. Ez a módszer nagyon kedvező rejtést és fedést nyújt, de alapvető hátránya, hogy lassú a mozgás, kicsi a megtehető távolság, ugyanakkor a csoport tagjainak nagy a fizikai igénybevétele.

Hátrahagyás. A diverziós csoport bevetésének ezt a formáját rendszerint védelmi hadműveletben (harcban), vagy visszavonuláskor alkalmazzák, elsősorban a magasabbegységek és egységek állományába tartozó csoportok bevetésére.

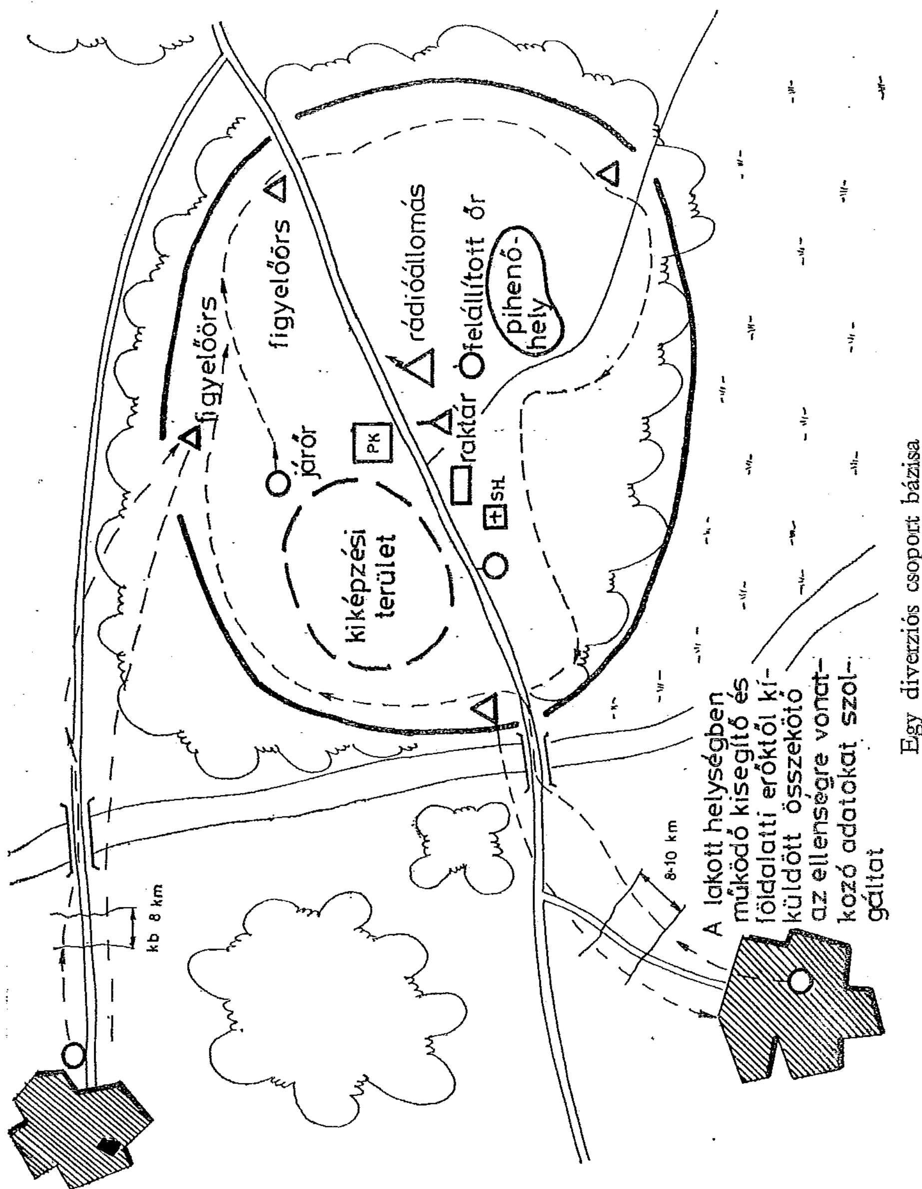
A rejtési lehetőségek ebben az esetben a legjobbak, mivel a csoport – általában – semmiféle mozgást nem hajt végre a kijelölt körlet eléréséhez. Előnye, hogy a csoport részére nagy mennyiségű ellátási anyagot, lőszert, fegyvert és felszerelést hagyhatnak hátra a helyszínen (rejtett raktárakban, barlangokban, bányákban stb.), ami lehetővé teszi a huzamos ideig tartó harctevékenységeket is.

A DIVERZIÓS CSOPORT BÁZISA

A bevetett diverziós csoport személyi állománya a kijelölt működési körlet területén levő bázison rejtve és fedve megkezdi felkészülését harci feladata végrehajtásához. A diverziós csoport bázisa olyan ideiglenes körlet, ahol a csoport személyi állományát és a tevékenységhez szükséges felszerelési anyagokat helyezik el. A bázison van a parancsnok vezetési pontja, a rádióállomás, a segélyhely, a kiképzési terület és a pihenőhely.

A bázisokat úgy kell kialakítani, hogy az ott elhelyezett erők és eszközök rejtve és fedve legyenek, továbbá, hogy veszélyhelyzetben a legrövidebb időn belül el lehessen hagyni.

A bázison kijelölt kiképzési területen folyik a csoport tagjainak felkészítése a végrehajtandó feladatra. Esetenként – különösen, ha a cso-

Egy diverziós csoport bázisa

port hosszabb ideig tartózkodik egy helyen – a kiképzési területen felépítik a célobjektumot vagy annak makettjét, és ennek felhasználásával gyakorolják be a diverziós feladat végrehajtását.

A bázis védelmére a nagyobb erejű diverziós alegységek belső és külső zónából álló biztosítási rendszert képeznek.

A belső biztosítási zónát alkotják a diverziós alegységek személyi állományából és eszközeiből létrehozott közelbiztosítási szervek, valamint különböző rendszabályok és módszerek alkalmazása. Ezek közé tartoznak: a járőrök (2–3 fő), amelyek a bázis határán és területén rendszeres járőrözést folytatnak, a figyelőőrsök (1–2 fő), amelyeket a legfontosabb megközelítési útvonalak (irányok) mentén telepítik, a fontosabb létesítmények (rádióállomás, segélyhely stb.) közelében felállított őrök, a különböző technikai érzékelő- és riasztóeszközök, valamint az álcázási és az ellenség megtévesztését szolgáló intézkedések és színlelt létesítmények.

A külső biztosítási zóna a lakott helyőrségekben a diverziós erőkkel együttműködő helyi lakosok soraiból kiválasztott figyelőkből, hírvivőkből, és összekötőkből áll, akik folyamatosan tájékoztatják a csoportot a bázistól nagyobb távolságra elhelyezkedő ellenséges erők állományáról, összetételéről és tevékenységéről. A külső biztosítási zónából érkező figyelmeztetések lehetővé teszik, hogy a csoportot időben kivonják az ellenség csapásai alól, valamint a kellő időben végrehajtott, rejtett átcsoportosítást.

A diverziós csoport gyors mozgatását segíti az olyan intézkedés is, mint a felszerelési anyagok előkészítése és szétosztása egy fő által szállítható csomagokra. A repülőgépekről (helikopterekről) ledobott utánpótlási anyagokat előre ilyen nagyságú csomagolással készítik.

A diverziós csoport kerüli a tűzharcot az ellenséges erőkkel, mivel viszonylag gyenge fegyverzete rendszerint nem teszi lehetővé a csoporthoz hasonló nagyságú, de tüzérséggel és harckocsikkal támogatott ellenséges erők feletti tűzfölényt. Az ellenség támadásakor a csoport gyors mozgással, szétszóródással és visszavonulással, valamint megtévesztő célú diverziós tevékenységgel védi magát.

A DIVERZIÓS ERŐK TÁMADÁSA AZ OBJEKTUMOK ELLEN

A diverziós erők egyik legfontosabb feladata az ellenség hadműveleti területén és hátországában levő fontos objektumok támadása, rombolása vagy megsemmisítése. Ezt a történelmi tények is igazolják. A második világháborúban bevetett német különleges erők – elsősorban a Brandenburgi hadosztály alegységei – fontos közlekedési objektumokat (hidakat, út- és vasútkereszteződéseket), hírközpontokat és raktárakat romboltak. A brit haderő Különleges Légi Szolgálatához tartozó különítmények a repülőtereken levő repülőgépeket, raktárakat stb. semmisítettek meg. Az amerikai ranger zászlóaljakat partvédelmi objektumok, rádióállomások, raktárak, őrállások megsemmisítésére alkalmazták.

A második világháború óta lezajlott helyi háborúkban (Korea, Malájföld, Indokína, Közel-Kelet stb.) a különleges, diverziós erőket az ellenség fontos objektumai ellen vetették be.

A nyugati haderők kiképzésében (a végrehajtott csapatgyakorlatokon is) szerepel a diverziós erők alkalmazása a különböző objektumok ellen. A jelentősebb nyugati katonai folyóiratok gyakran foglalkoznak a diverziós erők objektumok elleni tevékenységével.

Ezért számunkra nagyon fontos, hogy tudjuk, mely objektumok lehetnek az ellenség diverziós erői tevékenységének célpontjai. Az ellenség diverziós erői tevékenységének tárgyát képezhető objektumok számbavételénél célszerű három területen vizsgálni a problémát:

1. Az ellenség diverziós erőinek harci felkészítésével kapcsolatos kiképzési, hadgyakorlati és oktatási anyagok, segédletek, szabályzatok és tervek vizsgálata. 2. A diverziós erők harci (második világháborús és az azóta lefolyt és napjainkban is folyó helyi háborúk) alkalmazásával kapcsolatos történelmi tények és adatok tanulmányozása. 3. A saját egységeink, magasabbegységeink és seregtesteink harcrendjében és hadműveleti felépítésében, valamint a hátországban elhelyezkedő fontos célok (objektumok) elemzése segítségével.

E három vizsgálati terület összesítése adja meg a helyes választ a felvetett kérdésre, hogy melyek lehetnek az ellenség különleges (diverziós) erői tevékenységének kitett objektumok.

A diverziós erők kiképzési (oktatási) anyagaiból, a végrehajtott csapatgyakorlatok tapasztalataiból, a segédletekből és szabályzatokból, valamint hadműveleti tervekből megállapítható, hogy a nyugati államok haderőiben folyó diverziós kiképzés, valamint csapatgyakorlatok során a Különleges Erőket az ellenség közúti szállítmányai, vezetési pontjai, raktárai, közlekedési vonalainak műtárgyai ellen vetették be.

Gyakran (így például az amerikai szárazföldi haderő „Sage Brush" fedőnevű csapatgyakorlatán) felhasználták a diverziós csoportokat az ellenség parancsnokainak foglyul ejtésére, az ellenség csapatmozgásainak zavarására az útjelek megváltoztatásával és a forgalomszabályzók likvidálásával.

Az amerikai haderő Különleges Erők műveletei című szabályzatában a diverziós erők számára az alábbi objektumokat jelölik ki: az ellenség vasúthálózata (nyílt pályatestek, váltók, javítóműhelyek, alagutak, hidak, elektromos elosztóállomások stb.); úthálózata (hidak, aluljárók, alagutak stb.); víziút-hálózata (kikötők, gátak, zsilipek, hajózható víziút-jelzések stb.); légi közlekedési rendszere (repülőterek, navigáció, híradó és rádiótechnikai berendezések, javítóműhelyek, üzemanyag-tárolók stb.); híradó rendszere (távbeszélővonalak, híradóközpontok, rádióadók antennái, reléállomások, géptávíró központok stb.); energiarendszere (távvezetéktartó oszlopok, transzformátor-állomások, erőművek, olaj- és gázvezetékek stb.); vízellátó rendszere (víztárolók, csővezetékek, víztisztító berendezések stb.); kulcsfontosságú terepszakaszok (hídfők, tengeri kikötők, deszantolásra alkalmas körletek, hágók, hegyszorosok); vezetési pontok; ellátási intézmények; tűztámogató elemek (rakéták és tüzérségi tűzeszközök tüzelőállásai); harcászati légierő repülőterei; az ellenség tartalékainak előremozgási útvonalai; partvédelmi berendezései (tűzfegyverei), az ellenséges terület lakossága; rádiótechnikai állomások, lokátorberendezések, hadifogolytáborok (a hadifoglyok kiszabadítása).

Az amerikai szárazföldi haderő egy másik szabályzata az ellenség élőerejét, az atomfegyver-kilövő és hordozóeszközöket, az ellenség tartalékait, a vezetési pontokat és egyéb kulcsfontosságú intézményeket jelöli meg fontos objektumként.

A nyugatnémet haderő diverziós csoportjai részére az ellenség menetoszlopai; az atomfegyverek, tárolóhelyek és kilövőeszközök; a vegyi és biológiai fegyverek; a tüzérségi tüzelőállások; a vezetési pontok; a repülőgép- és helikopter-leszállóhelyek; az összpontosítási és gyülekezési körletek; az ellátási intézmények, valamint a deszanthídfők elleni támadásokat oktatják.

Az Európában állomásozó amerikai fegyveres erők főparancsnoksága által kidolgozott és a „Stern"-ben nyilvánosságra hozott hadműveleti tervben a Különleges Erők részére az alábbi objektumokat jelölték meg: az ellenség közlekedési, szállítási és ellátó rendszere, intézményei, a hadifogolytáborok és börtönök, a közigazgatási központok, az ellenség atomcsapásmérő eszközei, összeköttetési rendszere, valamint politikai vezetői.

A diverziós erők harci (háborús) alkalmazásának tapasztalatait tekintve: a második világháborúban bevetett amerikai és brit diverziós erőket az ellenség tengerparti védelmi berendezései (partvédő ütegek, erődítési elemek stb.) rombolására, egyes fegyverminták zsákmányolására, rádióadók megsemmisítésére, hadifogolytáborok felszabadítására, utánpótlási és híradóvonalak, vasutak, közutak rombolására, repülőterek birtokbavételére, a repülőgépek földön történő megsemmisítésére,* a raktárak megsemmisítésére, valamint a hidak, hágók birtokbavételére, illetve rombolására alkalmazták.

A hitleri német hadsereg diverziós erői rendszerint hidak, átjárók, útcsomópontok és hágók, az ellenség harcászati és hadműveleti vezetési pontjai és hírközpontjai,** fontos ipari létesítmények, közlekedési vonalak (utak, vasutak), gátak, zsilipek, út- és aknamezőjelzések, valamint forgalomszabályozó pontok, erőművek, raktárak (lőszer, üzemanyag stb.) ellen tevékenykedtek. Ezeken kívül az ellenség vezetőinek elrablásában, illetve likvidálásában, baráti vezetők (együttműködők) fogságból történő kiszabadításában, tartalékok manővereinek akadályozásában és saját bekerített csapataik felmentésében vettek részt.

A második világháború után a helyi háborúkban (koreai, algériai, vietnami, közel-keleti stb.) a diverziós erők tevékenysége főleg az ellenség vezetési pontjai, ellátó raktárak, légvédelmi lokátorállomások,*** üzemanyag-csővezetékek, erődítmények, repülőterek és egyes repülőgépek, hadifogolytáborok, egyes járművek és gépkocsioszlopok, parancsnokok és politikai vezetők, valamint a polgári lakosság ellen irányult.

A tapasztalatokból adódik, hogy egy korszerű háború esetén az ellenség diverziós erői előreláthatóan az alábbi fontos objektumok ellen tevékenykedhetnek.

* Az észak-afrikai hadműveletekben a brit fegyveres erők jelentős számú diverziós csoportot (akkori megnevezés szerint „Sivatagi Mélységi Csoportot") vetettek be a német és az olasz repülőtereken levő repülőgépek megsemmisítésére. Az egyik ilyen 5 főből álló csoport 1941 decemberében az Agedebiai repülőtér ellen hajtott végre vállalkozást, és több mint 30 német repülőgépet robbantott fel.

** A fasiszta német hadvezetés által 1944 decemberében az Ardennekben végrehajtott ellentámadáskor felállított különleges egység (parancsnoka Otto Skorzeny) egyik feladata az volt, hogy három-négy fős csoportokat vessen be az ellenség hátába, amelyek a hírközpontok rombolásával, távbeszélő-vezetékek átvágásával, kisebb vezetési pontok megtámadásával zavarták az ellenség (amerikai csapatok) harcászati és hadműveleti szintű vezetését.

*** A diverziós erők egyik jellegzetes akciója volt az izraeli diverziós erők által 1969 decemberében egy arab rádiótechnikai őrs ellen végrehajtott támadás, amelynek során egy P–12 típusú lokátorállomást vettek birtokba, és helikopter felhasználásával elszállították.

A hadműveleti területen: magasabbegységek és seregtestek fő, tartalék és kisegítő, valamint hadtápvezetési pontjai, közúti és vasúti szállítmányok, raktárak (elsősorban lőszer, üzemanyag és élelmiszer), közlekedési vonalak műtárgyai: hidak, alagutak, hágók, hegyszorosok, parancsnokokat szállító járművek és parancsnokok pihenőhelyei ellen. Fontos célpontjaik lesznek a forgalomszabályozó pontok és őrsök, útjelzések, hadtápintézetek, után- és hátraszállítási út- és vasútvonalak, a hírközpontok, rádiórelé-állomások, nehézvezetékes távbeszélővonalak, a tábori vízellátó pontok, az ejtőernyős- és helikopteres deszantok bevetésére alkalmas területek az átkelőhelyek és fontos harcrendi elemek közelében. A harcászati és hadműveleti-harcászati rakétacsapatok indítóállásai, technikai állásai, a menetben levő rakétaalegységek menetoszlopai, a tábori tüzérség tüzelőállásai, a légierő repülőterei (elsősorban az atomhordozó repülőgépek repülőterei), a hadsereg- és fronttartalékok előremozgási útvonalai. A csapatlégvédelem rádiótechnikai őrsei, a vadászlégierő vadászirányító pontjai, harcálláspontjai, a tiszti hadifogolytáborok, hadsereg- és fronttartalékok előremozgó oszlopai, pihenő alegységei, atomlőszerraktárak és -szerelő bázisok, rakétatechnikai bázisok, atomrobbanófej és rakétaszállító alegységek oszlopai, egyes gépkocsijai. A különleges erők támadására mindig lehet számítani a vegyilőszer-tárolóhelyek, a parancsnoki és futárrepülőgépek (helikopterek) leszállóhelyei, az élelmiszer- és egyéb ellátó raktárak, az új típusú harceszközök tüzelőállásai vagy tárolóhelyei, a repülőtéren tartózkodó atomhordozó repülőgépek, a tábori üzemanyag-csővezetékek és szivattyúállomások, a tábori futárszolgálat gépjárművei, az összekötő (irány-) tisztek gépjárművei stb. ellen.

Az ellenség diverziós erői *a hátországban* azon létfontosságú objektumok ellen hajthatják végre akcióikat, amelyek az ország vezetésében, a közlekedésben, a lakosság ellátásában, valamint az ország területének és légterének védelmében fontos szerepet töltenek be. Ezek az objektumok lehetnek: párt- és állami vezetési pontok, közúti és vasúti szállítmányok, raktárak, hidak, viaduktok, alagutak, közlekedési csomópontok, vasúti és közúti járművek telephelyei (parkjai), javítóműhelyek, tengeri és folyami kikötők, belvízi csatornarendszerek (gátak, zsilipek), repülőterek, valamint a polgári légi forgalom navigációs és híradó berendezései, postai távbeszélő- és géptávíró-központok, rádióadók, tv-adók, az országos mikrohullámú lánc átjátszóállomásai, az országos villamosenergia-hálózat központjai, erőművei, transzformátor-állomásai. Ide tartoznak az olaj-, gáz- és üzemanyag-tárolók, csővezetékek, szivattyúállomások, az ivóvízhálózat, a víztisztító berende-

zések, a lakosság élelmiszer-ellátását biztosító üzemek, raktárak és elosztóhelyek, a politikai foglyok börtönei, internáló táborok, a közigazgatási központok épületei, a párt- és állami vezetők, fontos hadiipari üzemek, a honi légvédelem harcálláspontjai, rádiótechnikai őrsei, repülőterei, vadászirányító pontjai, légvédelmi rakétacsapatainak indítóállásai, technikai raktárai, kutatóintézetek és központok stb.

A diverziós erők a részükre kijelölt objektumokat gyorsan és határozottan, a legnagyobb agresszivitással támadják meg. Felkészítésükben igen fontos helyet foglal el a különböző objektumok elleni támadási módszerek gyakorlása, amelynek során az egyes fogások gépiesen tökéletes elsajátítására törekednek.

Nyugati szakértők véleménye szerint az ellenség harcászati, hadműveleti és hadászati mélységében levő fontos objektumok elleni támadás a jelentős anyagi káron és élőerőben elszenvedett veszteségen kívül komoly demoralizáló hatást is gyakorol a fegyveres erők állományára, lakosságára, megnehezíti a belső rend fenntartását és a hivatalos szervek munkáját. Az ellenséget arra kényszeríti, hogy a mélységben levő objektumainak és a csapatainak védelmére külön fegyveres erőt vegyen igénybe.

A RAJTAÜTÉS

A mélységben elhelyezkedő objektumok ellen a diverziós erők leggyakrabban a rajtaütést alkalmazzák, mint a kitűzött feladat elérésének legmegfelelőbb harci módszerét. Ez a vállalkozás kis erőkkel, váratlan támadás formájában végrehajtott harctevékenység, amelynek célja foglyok ejtése, fontos személyek likvidálása, az ellenség megtévesztése, illetve egyes objektumok, technikai berendezések stb. rombolása, megsemmisítése.

A rajtaütést a célterület (objektum) rejtett megközelítése, a határozott és agresszív feladatvégrehajtás, a harcból való gyors kiválás és visszavonulás jellemzi. Általában kis erejű diverziós alegység hajtja végre, amelynek összetétele és nagysága függ a feladattól, az objektum jellegétől és elhelyezésétől, valamint az ellenséges erők helyzetétől. A rajtaütést taglaló amerikai szabályzat szerint kis létszámú katonai erővel védett közúti ellenőrző pontot, irodaépületet, tv-, vagy rádióre-lé-állomást, nem védett vasútvonal-szakaszt raj erővel, míg nagy területen fekvő, fontos raktárat, menetben levő rakétacsapatokat zászlóaljig terjedő erővel kell megtámadni ahhoz, hogy a feladatot sikeresen hajthassák végre.

Függetlenül a rajtaütésben részt vevő erő nagyságától, a harcrendben mindig szerepel támadó- (feladatot végrehajtó) és biztosítórészleg.

A támadó- (feladatot végrehajtó) részleg valósítja meg a rajtaütés célját. A fő feladatot végrehajtó csoportból és esetenként egy vagy több olyan csoportból (személyből) tevődik össze, amelyek speciális feladatokat végeznek a fő feladat sikeres megoldása érdekében. Abban az esetben, ha a kijelölt cél, például üzemanyag-tárolóhely, tűzzel megsemmisíthető, akkor a támadást rendszerint automata fegyverekkel, gyújtólőszerrel tüzelve hajtják végre. A fő feladatot végrehajtó csoportnak egyes esetekben be kell hatolnia az objektum területére, más esetekben feladatát akkor is végrehajtja, ha egy bizonyos távolságra helyezkedik el a céltól.

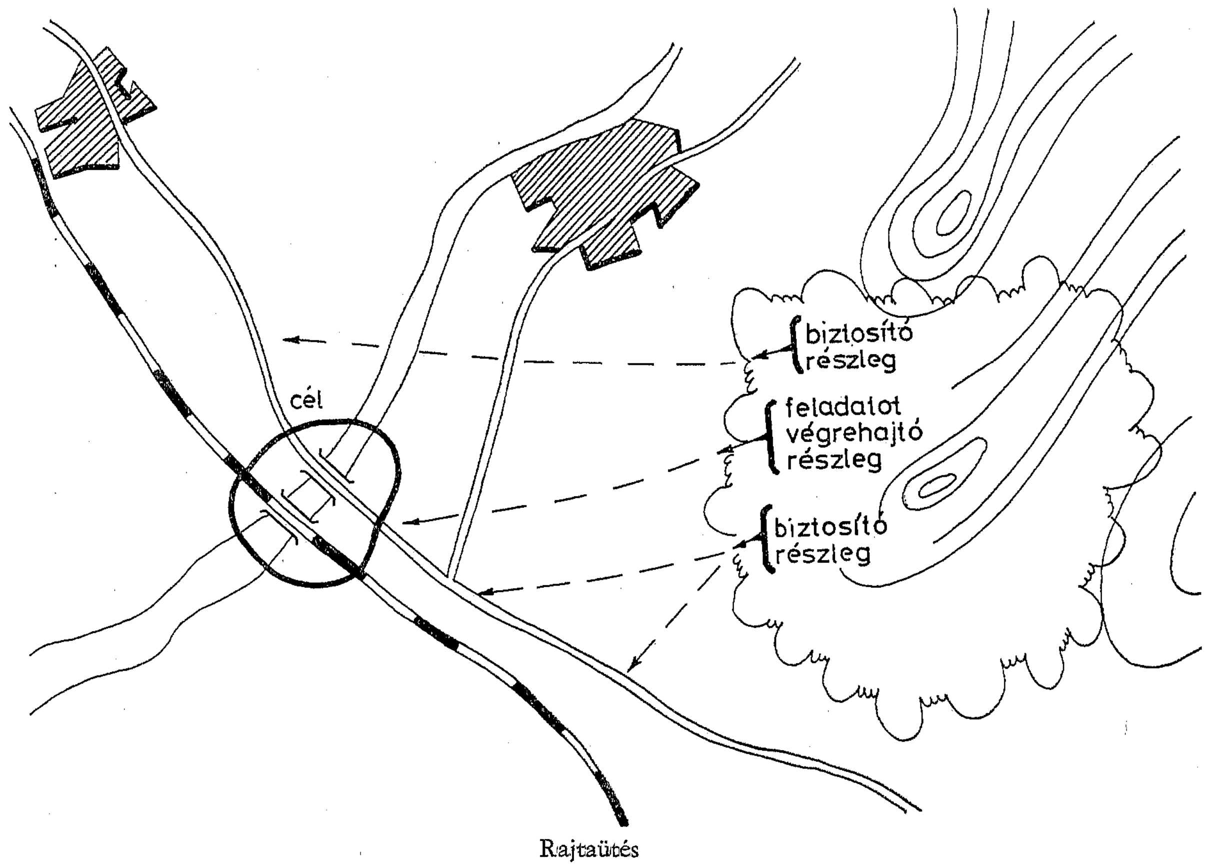
A rajtaütést végrehajtó erő egyes részeinek tevékenysége arra irányul, hogy a fő feladatot végrehajtó csoport megfelelő időben és körülmények között érje el a kijelölt célt.

A speciális részfeladatokat végrehajtók segítik a fő feladattal megbízott csoportot a cél elérésében. Olyan kiegészítő feladatokat hajthatnak végre, mint pl. az objektumnál elhelyezett őrök eltávolítása, akadályok létesítése vagy eltávolítása, az ellenség megerősítő erőinek feltartóztatása és tűztámogatás nyújtása. A speciális részfeladatok megelőzhetik, illetve egyidejűleg vagy a fő feladatot végrehajtó csoport tevékenysége után is végrehajtásra kerülhetnek.

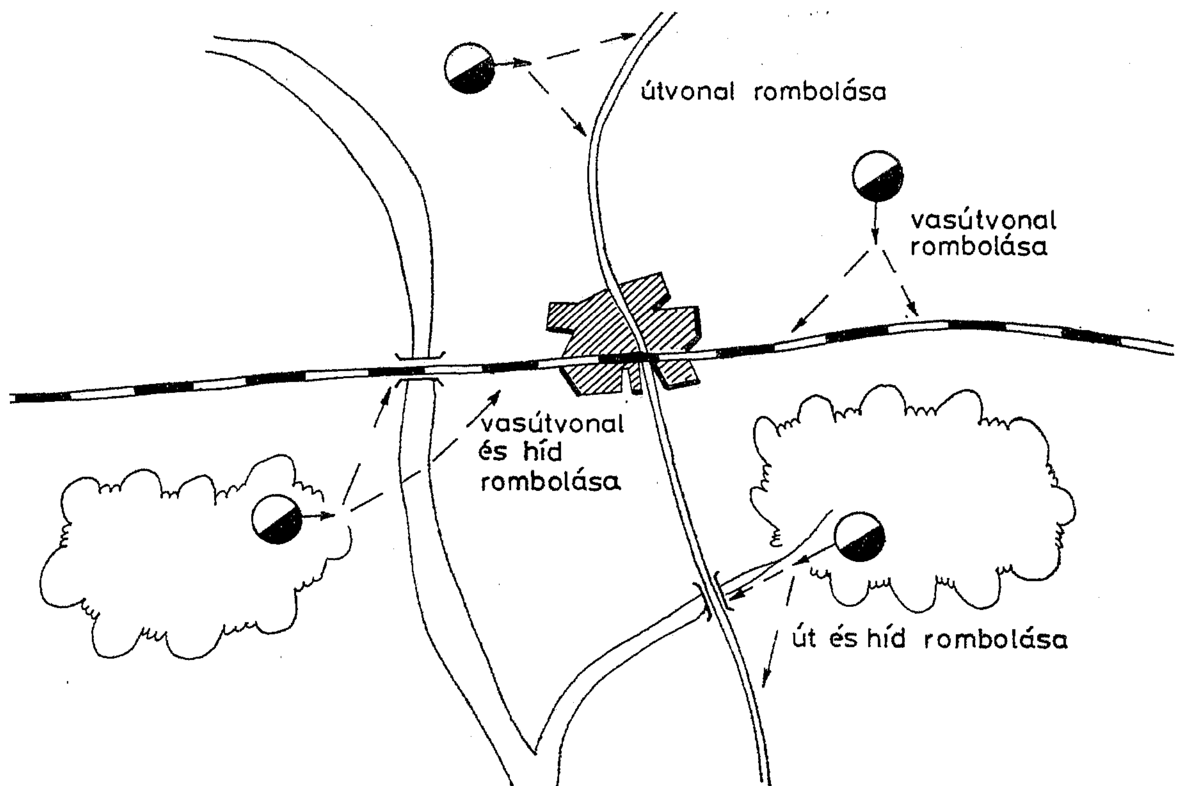
A *biztosítórészleg* a rajtaütést azzal támogatja, hogy meggátolja az objektumtól távolabb elhelyezkedő ellenséges erők beavatkozását, illetve az adott objektumban levő erők elmenekülését, ezen kívül fedezi a támadórészleg visszavonulását.

A biztosítórészleg nagysága és összetétele attól függ, hogy az ellenségnek milyen erői és tűzfegyverek vannak az objektum közvetlen közelében.

A *rajtaütés előkészítése* időszakában a rajtaütést gondosan megtervezik, részletesen kidolgozzák úgy, hogy lehetőleg egyszerű legyen, a sikeres végrehajtása ne függjön túl sok feltételtől. A biztos siker eléréséhez kettőzik a tevékenységet, vagy tartalék tevékenységeket (feladatokat) terveznek. Nagy figyelmet fordítanak a rajtaütés előkészületeinek legteljesebb titokban tartására. Nyugati katonai szabályzatok szerint a tervezéskor figyelembe kell venni az idő és a tér tényezőit. Elegendő időt kell biztosítani a gyülekezésre és a mozgásra, különösen ha rosszak a látási viszonyok. Rossz látási viszonyok között a rajtaütést akkor tartják célszerűnek, ha a feladat végrehajtása egyszerű és az objektum jól ismert. Amikor a kijelölt objektumot a csoport beosztottai nem kellően ismerik, illetve ha egyéb tényezők szükségessé teszik a rajtaütő erők közvetlen irányítását a feladat végrehajtásakor, akkor legjobb a rajtaütést a kora hajnali vagy az esti szürkületben vég-

Rajtaütés

Diverziós erők támadása egy időben több objektum ellen

rehajtani. A nappali rajtaütést csak olyan objektumok ellen és olyan helyeken tartják megoldhatónak, ahol biztosítva van a feladat gyors végrehajtása és a rajtaütő erő rejtett visszavonulása még a nagyobb ellenséges erők beérkezése előtt.

A diverziós erők rajtaütése megtervezéséhez és végrehajtásához részletes felderítési adatok beszerzése szükséges a támadási célról, az ellenség azon erőiről, amelyek beavatkozhatnak a rajtaütéskor, a cél közelében elhelyezkedő polgári lakosságról, továbbá a terepről és a megközelítési, valamint visszavonulási útvonalakról. Az adatok beszerzésére a rajtaütés előtt intenzív felderítő tevékenységet folytatnak. Ehhez a diverziós erőkön kívül felhasználják a terepet jól ismerő, helyi ellenálló (gerilla-) erők felderítőit is. A feladat végrehajtását megelőzően a rajtaütő diverziós alegység minden tagja begyakorolja a ráeső feladatot. A nyugati haderők szabályzatainak előírásai szerint a gyakorlást lehetőleg a célterülethez hasonló terepen kell végrehajtani, a valóságost megközelítő feltételek mellett. A gyakorlást kiegészíti a célról készült vázlatok, fényképek, esetleg terepasztal és makettek tanulmányozása. A gyakorlás befejező szakaszát olyan látási viszonyok között hajtják végre, mint amilyenek között a rajtaütést tervezik.

Az indulás előtt a rajtaütő diverziós csoport parancsnoka ellenőrzi a személyi állományt és a felszerelést, a személyi állomány egészségi állapotát és leadják a személyi okmányokat.

A célterületre történő mozgást rejtve (az erők nagyságától és a tereptől függően) egy vagy több menetvonalon hajtják végre. Ha a kijelölt cél távolsága olyan nagy, hogy nem lehet egy nap alatt elérni, akkor a menetvonal mentén egy vagy több nappalozási körletet, illetve felkészülési helyet jelölnek ki. Ezek lehetnek barlangok, vízmosások, rejtett erdőtisztások vagy más, az ellenség elől jó rejtést nyújtó helyek. A rajtaütés megkezdése előtt az utolsó felkészülési helyen, közelbiztosítók felállítása után végrehajtják a tevékenységek végső összehangolását.

A rajtaütést megelőzi a rajtaütő alegység (csoport) harcrendi elemeinek a tervben előírt elhelyezkedése a támadás helyszínén, illetve a terepen. A speciális feladatú részlegek elfoglalják kijelölt állásaikat, megsemmisítik az ellenség felállított őrszemeit, átjárót nyitnak az ellenség akadályrendszerén. A fő feladatot végrehajtó csoport követi a speciális részlegeket a célterületre. A feladatot a lehető legrövidebb idő alatt végrehajtja, majd a tűztámogató részleg és a biztosítóerők tüzének fedezete alatt visszavonul. A speciális részlegek a rajtaütés tervében előírtaknak megfelelően vonulnak vissza. A biztosítórészlegek tüzelőállásból leadott tűzzel fedezik a visszavonulást, és meghatározott jelre, vagy előre megállapított időben ők is visszavonulnak. Az egyik amerikai szabályzat előírja, hogy amennyiben a támadás sikertelen, a rajtaütő erő tevékenységét azonnal be kell szüntetni és az erőknek vissza kell vonulniuk, hogy elkerüljék a felesleges veszteségeket. A rajtaütő erők visszavonását oly módon kell megtervezni, hogy az biztosítsa az ellenség megtévesztését és a rajtaütő erő teljes harckészségének megőrzését. A csoport egyes részei az előre meghatározott útvonalakon, meghatározott sorrendben vonulnak vissza a kijelölt gyülekezési pontokra.

Amennyiben az ellenség a feladatot végrehajtó csoportot üldözni kezdi, akkor a biztosítórészleg tűzzel és manőverezéssel elvonja az ellenség figyelmét és lelassítja üldöző erőinek mozgását. A rajtaütő erők azon részei, amelyeket az ellenség üldöz, visszavonulásukat nem a kijelölt gyülekezési pont irányába folytatják, hanem a helyzetnek megfelelően az ellenséget a rajtaütő erők gyülekezési pontjától eltérő irányba csalják, majd a terepet kihasználva megpróbálnak elszakadni tőle. Ezt követően csatlakoznak a főerőkhöz a következő gyülekezési ponton, ha ez nem lehetséges, akkor önálló csoportonként folytatják menetüket a bázis irányába. Amikor az üldöző ellenség ereje és a rajtaütő erő helyzete megköveteli, akkor a rajtaütő erő kis csoportokban, esetleg egyes személyenként különböző irányokba vonul vissza, hogy ezzel is megtévessze az üldöző ellenséget. Az üldöző ellenség megállítására a rajtaütő erő egyes részei lesállásokat hajthatnak végre.

TÁMADÁS AZ ÉLŐERŐK ÉS A SZÁLLÍTÓOSZLOPOK ELLEN

A helyi háborúk tapasztalatai bizonyítják, hogy a Különleges Erők feladatai között továbbra is kiemelkedő helyet foglalnak el az ellenség élőerői, vezetői és csapatai elleni diverziós támadások.

Az indokínai hadszíntéren bevetett amerikai diverziós erők, a hírhedt „zöldsapkások" gyakran alkalmaztak diverziós támadásokat a népi felszabadító erők vezetői ellen.

Robin Moore, amerikai újságíró, aki több hónapot töltött az indokínai népek ellen bevetett amerikai Különleges Erők között, az 1965-ben megjelent Zöldsapkások című könyvében leírja, hogyan rabolták el a népi felszabadító erők egyik politikai munkatársát. A zöldsapkások lesállást szerveztek azon az útvonalon, ahol (a hosszú ideig tartó megfigyeléseik szerint) a politikai munkatárs járművével el szokott haladni. Feltartóztatták, majd kábítószeres tűt lőttek a nyakába. Az így elkábított és ártalmatlanná tett embert összekötözték és az őserdő egy előre meghatározott mocsaras tisztására vitték, ahol egy helikopterről le-

engedett emelőszerkezet segítségével a foglyot a helikopter fedélzetére emelték, és elszállították a Különleges Erők indokínai központjába kihallgatásra, majd ezt követően meggyilkolták.

Az amerikai Különleges Erők nemcsak Indokínában, hanem Dél-Amerikában is hasonló módszereket alkalmaztak. Ismert, hogy Che Guevarát, a latin-amerikai népek felszabadításának igaz és elszánt harcosát, az amerikai zöldsapkások közreműködésével csalták tőrbe és gyilkolták meg.

Az izraeli haderő diverziós csoportjai elsősorban a különböző menekülttáborok és feltételezett gerillaközpontok ellen hajtanak végre támadásokat. A támadás leggyakoribb módja a helikopteren szállított diverziós erők rajtaütése a korábban felderített objektumon vagy személyeken.

Az Izraellel szemben álló arab fegyveres erők és a palesztin gerillaszervezetek szintén többször hajtottak végre diverziós támadásokat izraeli vezetők, katonai járőrök vagy az izraeliekkel együttműködők ellen. Az arab és palesztin diverziós csoportok, általában 6–12 főből állnak, fő fegyverzetük a kézigránát, a géppisztoly és a robbanóanyag. A csoportok tevékenysége az elmúlt években különösen élénk volt a Gázai övezetben és a libanoni–izraeli határszakaszon.

A diverziós erők gyakran hajtanak végre katonai és politikai vezetők ellen támadásokat. Ilyen volt például egy palesztin gerillacsoport támadása Kairóban a jordán miniszterelnök, Wasfi Tel ellen 1971 novemberében. Az automata fegyverekkel végrehajtott rajtaütéskor a miniszterelnök (aki fő szervezője és irányítója volt a Jordániában települt palesztin ellenállási szervezetek kegyetlen felszámolásának) életét vesztette.

A személyek ellen végrehajtott diverziós támadásoknál a rajtaütés mellett alkalmazzák az aknacsapdákat is, amelyeket rendszerint gépkocsikban vagy épületekben készítenek elő és időzített, vagy mechanikai gyújtószerkezetekkel robbantanak.

A személyek elleni diverziós támadásoknál használják a hangtompítóval ellátott, valamint a különböző típusú szabotázsmérgekkel, toxinokkal és biológiai harcanyagokkal töltött lőszerű tűzfegyvereket. A brit Különleges Erők részére kifejlesztettek egy hangtompítóval ellátott géppisztolyt. A nyugatnémet diverziós erőknél pedig hangtompítós pisztoly van rendszeresítve.

A LESÁLLÁS

A mélységben elhelyezkedő élőerők és szállítmányok ellen végrehajtott diverziós támadás legmegfelelőbb harci módszere a lesállás. Az ellenség parancsnokait, politikai vezetőit szállító járművek, mozgó, vagy időlegesen megálló vasúti szerelvények, gépkocsioszlopok stb. ellen hajtják végre.

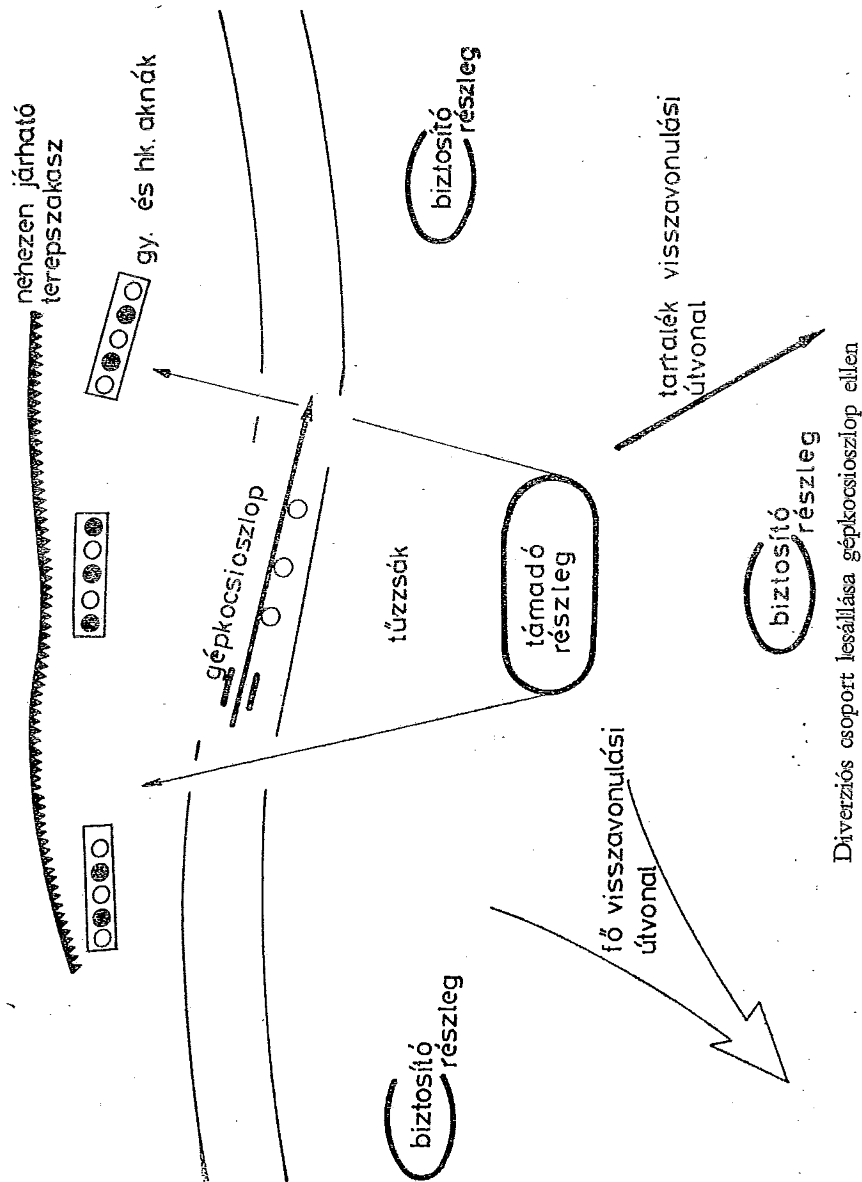
A lesállás céljai közé tartoznak: az ellenség vezetőinek (parancsnokainak), élőerejének és technikájának megsemmisítése, vagy elfogása, tevékenységének zavarása, személyi állományának demoralizálása, az ellenség mozgásának késleltetése vagy megakadályozása, illetve más irányokba való elterelése.

A lesállást végrehajtó erő – a rajtaütő erőkhöz hasonlóan – támadó- (feladatot végrehajtó) és biztosítórészlegből áll.

A *támadórészleg* hajtja végre a lesállás célpontja elleni támadást, amely általában a gépjármű, a vasúti szerelvény, vagy az oszlop megállítását, a személyi állomány megsemmisítését vagy fogságba ejtését, az ellátási anyagok és szükséges felszerelések zsákmányolását, valamint a járművek és szállított anyagok megsemmisítését tartalmazza.

A *biztosítórészleg* a lesállás környezetét zárja le műszaki zárakkal, közelbiztosítók felállításával és kiegészítő lesállásokkal. A fő feladat végrehajtása után a biztosítórészleg fedezi a támadórészleg visszavonulását.

A lesállást hasonlóképpen kell előkészíteni mint a rajtaütést, kiegészítve azzal, hogy a lesállás tervének tartalmaznia kell még a feladatot (amely lehet önálló lesállás egy parancsnoki vagy futárgépkocsi, vasúti szerelvény vagy országúti gépkocsioszlop ellen, illetve a lesállások sorozata, amelyet egy vagy több közelekedési vonalon hajtanak végre), az ellenség erejét és összetételét, várható harcrendjét és megerősítési lehetőségeit, a lesállás számára alkalmas hely terepviszonyait, beleértve a nem megfigyelhető megközelítési és visszavonulási utakat is, továbbá a lesállás végrehajtási idejét. A lesállás végrehajtási ideje megválasztásánál az alapelv az, hogy a korlátozott látási viszonyok között könnyebb a lesállást végrehajtó erők állásainak kiválasztása és a meglepés kihasználása. A rossz látási viszonyok azonban megnehezítik az irányítást és a mozgást. Éjszaka vagy rossz látási viszonyok között rendszerint csak akkor hajtanak végre lesállást, amikor a feladat az első tűzcsapással megoldható. Ez automata tűzfegyverekkel és csak közelről lehetséges. Éjszakai lesállást alkalmaznak olyan esetekben is, amikor annak célja az ellenség éjszakai mozgásának és szállításainak meggátlása, a légierő által nappal megbízhatóan lefogott közlekedési

Diverziós csoport lesállása gépkocsioszlop ellen

vonalakon. Ha a lesállást jó látási viszonyok között (nappal) hajtják végre, akkor könnyebb a vezetés, huzamosabb ideig lehet harci tevékenységet, továbbá célzott tűzcsapást folytatni.

Az ellenség közlekedési vonalai és szállítmányai ellen végrehajtott lesállást megelőzi az ellenség vasúti és országúti hálózatának és forgalmának részletes felderítése. A felderítés adatai alapján a diverziós erők parancsnoka határozza meg azt, hogy melyik szerelvényt, gépkocsit (gépkocsioszlopot) támadják meg. A lesállás helyének kiválasztásában legfőbb tényező a kedvező terep, amely biztosítja a jó kilövést és a lesállást végrehajtó erők rejtett mozgását és visszavonulását. Egyes esetekben a tökéletesebb álcázás érdekében tűzcsapást lehet mérni az álcázást nyújtó növényzet mögül. A lesállás helyének kiválasztásakor arra kell törekedni, hogy az elősegítse a vasúti szerelvényről vagy gépkocsiról, gépkocsioszlopról menekülő ellenséges élőerő „tűzzsákba" való bekényszerítését. A tűzzsák területének összefüggő tűzzel történő lefogása meggátolja az ellenség szervezett ellenállását. A természetes akadályok (terepfedezetek, mocsarak, sziklák stb.) nyújtotta előnyöket nagyon jól ki lehet használni, ugyanis ezek gátolják az ellenség erőinek manőverezését. Ha természetes akadályok nincsenek, akkor aknákkal, rombolásokkal terelik az ellenség élőerejét a megfelelő irányba. A lesállás sikeréhez a biztosítórészleg (-részlegek) a lesállás helyéhez vezető vasútvonalak és közutak lezárásával (rombolásával) járul hozzá.

A lesállás végrehajtása előtt a biztosítórészlegeknél levő felderítők folyamatosan jelentik a vasútvonalon vagy műúton folyó szállításokat (mozgást). A megfigyeltek alapján a rajtaütő erők parancsnoka meghozza elhatározását és kijelöli a rajtaütés célját. Ezt követően a feladatot végrehajtó erők elfoglalják az előre kijelölt állásaikat és az álcázási rendszabályok szigorú betartásával várják a vasúti szerelvény (gépkocsioszlop) beérkezését.

A vasúti szerelvény ellen végrehajtott lesállás legcélszerűbb módja az, amikor a vasúti szerelvény megsemmisítése a szerelvény kisiklatásával kezdődik. A szerelvényt legkönnyebb kisiklatni lejtőn, éles kanyarban vagy hídon. A kisiklatást rendszerint a pályatest (híd) robbantásával oldják meg. A mozdony kisiklása, majd felborulása rendszerint a vontatmány nagyobb részének felborulásával és összetorlódásával jár, amely az ellenség élőerejében és technikájában nagy veszteséget okoz. A szerelvény kisiklatását lehetőleg úgy kell megtervezni és végrehajtani, hogy a romos vasúti kocsik egy része a pályatesten maradjon, ami megnehezíti, hogy a vasúti vonalat rövid idő alatt helyreállítsák. A szerelvény megállítása (kisiklatása) után a személyi állományt az automata fegyverekből leadott tűzzel semmisítik meg, majd miután az ellenség beszüntette a fegyveres ellenállást, az erre kijelölt

csoportok járják végig a szerelvényt és kutatják fel a még életben maradt ellenséges erőket. A csoport más részei a diverziós erők további tevékenységéhez szükséges fegyvert, lőszert, élelmiszert és egyéb felszerelési anyagokat zsákmányolnak, majd felgyújtják a szerelvényt. A szerelvény megtámadásával egyidejűleg a lesállás helyétől mindkét irányban meghatározott távolságra rombolják a vasúti pályát, ezzel akadályozzák meg, hogy az ellenség vasúton küldjön erősítést a lesállás helyére. A vasúti szerelvények ellen végrehajtott lesállás tervezésénél a nyugati szabályzatok szerint figyelembe kell venni azt is, hogy egyes esetekben a vasúti szerelvényben páncélozott kocsik is lehetnek, amelyek megsemmisítését különös gondossággal kell megtervezni és végrehajtani. Továbbá figyelembe kell venni azt is, hogy a fontosabb vasúti szerelvények előtt biztosítómozdonyok, tehervagonok vagy vasúti pályavizsgáló kocsik is lehetnek.

A diverziós erők támadási célpontjai közé tartozhatnak a vasúti szerelvényeken kívül a sínek, a váltók, a javítóműhelyek, a szén-, olaj- és víztároló helyek, továbbá a villamosított vasútvonalakon az áramelosztó állomások és az energiatovábbító berendezések. Ezeket rendszerint a fontos vasúti szállítmányok ellen intézett támadással (lesállással) egyidejűleg, esetenként attól függetlenül semmisítik meg.

Amikor a csoport a kijelölt feladatot végrehajtotta, a parancsnok utasítást ad a harctevékenység beszüntetésére. (A harc beszüntetésére a feladat végrehajtása közben is parancsot adhat abban az esetben, ha nagy erejű ellenséges erők közeledéséről szerez tudomást.) Ezt követi a lesállást végrehajtó erő visszavonulása. A támadórészleg visszavonulását a biztosítórészleg fedezi.

TÁMADÁS PARANCSNOKOK ÉS FUTÁROK ELLEN

Magasabbegység- vagy seregtestparancsnok, illetve fontos hadműveleti (harci) okmányt szállító összekötő tiszt vagy futár eleste, illetve fogságba esése igen súlyos következményekkel járhat. Az ellenség diverziós csoportjainak kiemelt feladata a parancsnokokat, összekötő tiszteket és futárokat szállító gépjárművek elleni lesállások végrehajtása, a parancsnokok és futártisztek foglyul ejtése vagy megsemmisítése.

A parancsnokok elleni ellenséges diverziós támadás egyike volt. N. F. Vatutyin hadseregtábornok, az I. Ukrán Front parancsnoka ellen. 1944 elején a német fasiszták zsoldjában álló ukrán nacionalista diverziós csoport által szervezett lesállás, amelyet Vaszilevszkij, a Szovjetunió marsallja, A vezérkar élén című könyvében is megemlít. „Okvetlenül

szólnom kell arról, hogy az Ukrajnában harcoló csapataink a Melnyik és Bangyera vezette burzsoá nacionalisták tevékenységébe ütköztek. Ezek különösen a Jobbparti Ukrajnában és Ukrajna nyugati területein fejtettek ki aktív tevékenységet... Terrorista banditák diverziós cselekményeket és gyilkosságokat követtek el, néha komolyan veszélyeztették csapataink hadtápját, különösen az arcvonal menti övezetben működtek együtt aktívan a megszállókkal. Az egyik ilyen banda 1944. február végén csapdát állított, amelybe N. F. Vatutyin beleesett és súlyosan megsebesült... Vatutyin 1944. április 15-én belehalt sérülésébe..."* Hasonlóan tragikus példája a parancsnokok elleni diverziós támadásnak K. Swierczewski lengyel honvédelmi miniszterhelyettesnek, a spanyol polgárháború legendás „Walter tábornoká"-nak esete, aki 1947 márciusában egy 20 főből álló banderista csoport által szervezett lesállás áldozata lett.**

AKNACSAPDÁK ALKALMAZÁSA

„... A trópusi eső napok óta megállás nélkül szakadt. Minden nedves volt, a katonák ruhájából facsarni lehetett volna a vizet. Az ellenséget üldöző csapatok felderítő járőre hosszú órákon át taposta megállás nélkül a dzsungelösvény csúszós talaját. A járőr katonái már nem is a visszavonuló ellenséget kutatták fáradt tekintetükkel, hanem egy talpalatnyi száraz területet, egy sűrű lombú fát kerestek, ahol ha csak percekre is, de elkerülhetik a kíméletlen zuhanyt.

Az ösvény egy, az ellenség által felgyújtott falun vezetett keresztül. A kis falu házainak csak a kiégett kormos gerendái ágaskodtak a szürke esőfelhők felé. »Pihenő!« – hangzik a parancs. A fáradt, átázott és éhes katonák szétszéledtek a romok között, hogy menedéket keressenek a vízözön elől.

Egy bejáratnál összecsukott esernyőt pillant meg az egyik katona és felcsillanó szemmel kapja fel, hogy védje magát a zuhogó eső ellen. Megpróbálja kinyitni az esernyőt, amiben éles robbanás akadályozza meg. Odasiető társai már csak holttestét és kezében egy esernyő vázának maradványait találják...

... Egy másik ház konyhájának asztalán az éhesen kutató katona csokoládétáblát pillant meg. Mohón nyúl érte, letörne belőle egy darabot, de a robbanás leszakítja ujjait...

* A. M. Vaszilevszkij: A vezérkar élén. Zrínyi Katonai Kiadó, Kossuth Könyvkiadó, 1975. 360. és 371. old.

** Alain Guerin: A szürke tábornok című könyv 158. old.

A járőr megmaradt tagjai rémülten menekülnek el a »kísértetfaluból«, ahol két emberük veszett el az ellenség aknacsapdáitól."

Ezek az esetek jellemző példái annak, hogy milyen váratlan és veszélyes tud lenni az aknacsapda.

A szemben álló fél személyi állománya megsemmisítésére a diverziós csoportok gyakran alkalmazzák a különböző típusú robbanószerkezeteket és az aknacsapdákat.

Az aknacsapda olyan (jól álcázott) robbanószerkezet, amelyet a diverziós csoport telepít, és amely akkor robban, ha a gyanútlan vagy vigyázatlan személy elmozdít vagy megmozdít egy látszólag ártalmatlan tárgyat. Alapvető rendeltetése a veszteségokozás és a meglepés, ezért „meglepőaknaként" is emlegetik.

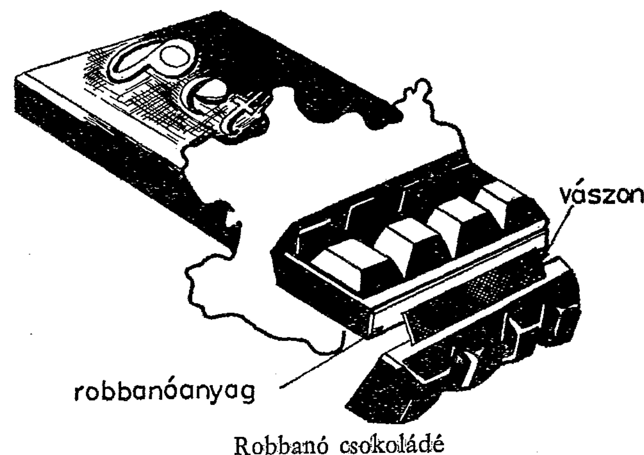
Az aknacsapdát rendszerint a helyszínen (a harcmezőn, házakban, utcán stb.) található tárgyakból készítik a szakemberek, de gyakran alkalmazhatják a gyárilag készített robbanószerkezeteket is.

Az elmúlt háborúk, a második világháború és az azt követő helyi háborúk gazdag tapasztalatokkal szolgálnak a szemben álló felek által telepített és alkalmazott aknacsapdákról.

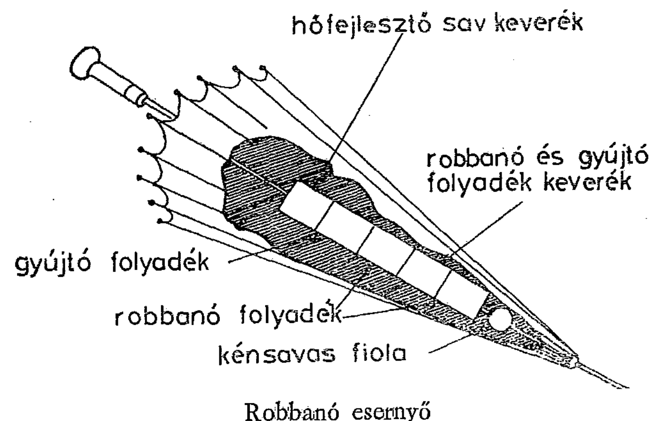
Az álcázott és megtévesztő robbanószerkezetek az aknacsapdák alkalmazása azt igazolja, hogy ezek – összehasonlítva a harcban bevetésre kerülő többi robbanóanyaggal – a szemben álló fél élőerejére sokkal veszélyesebbek, jóval hatásosabbak, olcsóbbak. A háborúkban gyakran a repülőbombák és a tüzérségi lövedékek ezer tonnái hullottak olyan területre, ahol semmilyen veszteséget nem okoztak a szemben álló félnek, ugyanakkor a megfelelően telepített aknacsapdák majd minden esetben (előbb vagy utóbb), a szemben álló fél egy vagy több katonáját pusztították el. Ezeket a robbanószerkezeteket az emberi kíváncsiságra, az emberek (a katonák) emléktárgygyűjtő szenvedélyére alapozva telepítik. A harcmezőn elhagyott géppisztoly, vagy rohamkés, egy romos fedezékben talált üveg ital, csokoládé vagy konzerv a legtöbb esetben arra készteti az arra járót, hogy megfogja és felemelje ezeket a tárgyakat.

Az aknacsapdákat *nemcsak a harcmezőn,* a közvetlen hadműveleti területen alkalmazzák, *hanem a hátországban* is. A diverziós csoportok – néha igen nagy mélységben az ellenség mögött – gyakran készítenek aknacsapdákat.

Az aknacsapdák telepítéséhez a legjobb helynek *az épületeket* tartják, ugyanis a harctéren épségben maradt épület az emberekben a biztonság érzetét kelti, mert védelmet nyújt az ellenség gyalogsági fegyvereinek tüze, a tüzérségi gránátok és bombák repeszei ellen és az időjárás viszontagságaival szemben. Másrészt az épületek azért is „hasznosak" az aknacsapdák elhelyezésére, mert bennük – különösen ha a

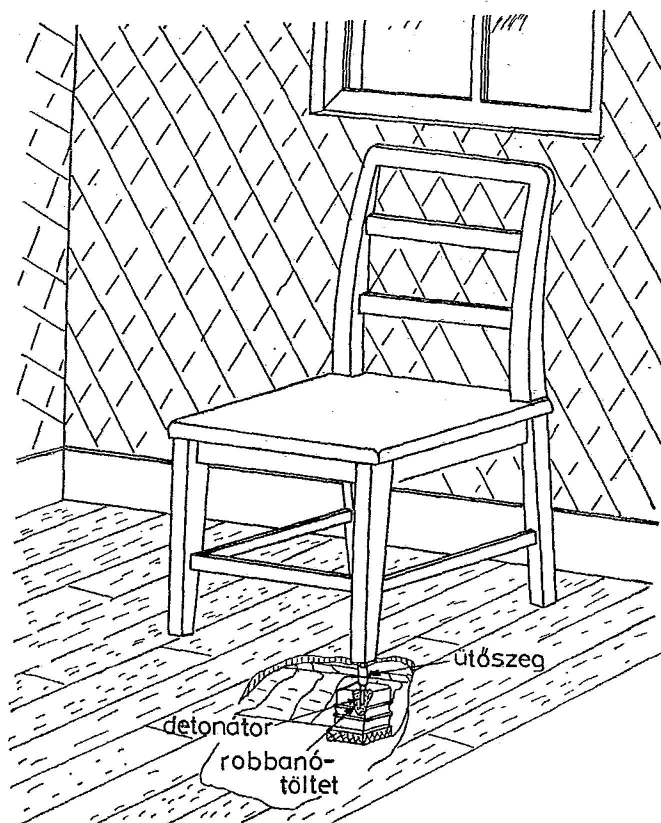
Robbanó csokoládé

Robbanó esernyő

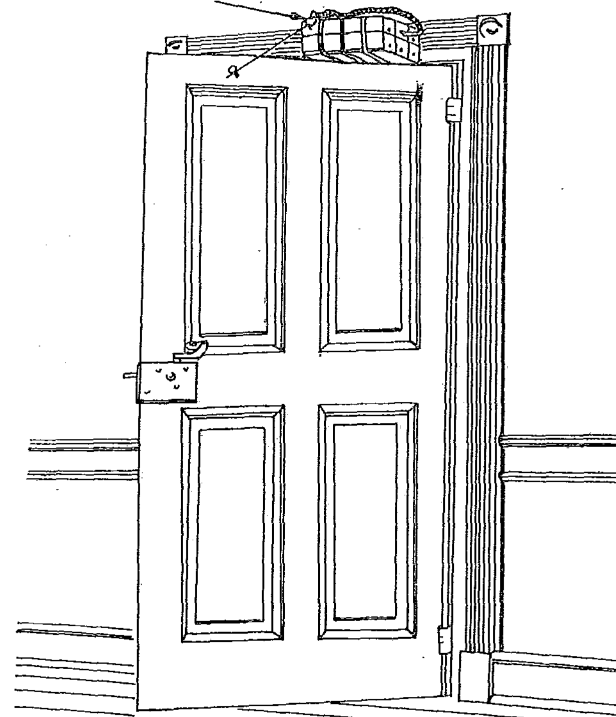
harcok során erősen rombolt, lakott helységről van szó – elsősorban a parancsnokságok és törzsek települnek. Az aknacsapdák az okozott személyi veszteségeken, sérüléseken túlmenően, jelentős morális hatást (esetenként pánikot) válthatnak ki.

Az épület számos lehetőséget nyújt a különböző nagyságú robbanótöltetek elhelyezésére. A nyílászáró szerkezetek (ajtók, ablakok), a padló (parketta), a küszöbök, a beépített tűzhelyek (kandalló, cserépkályha stb.), továbbá az épületben elhelyezett bútorok és más hasz-

Aknacsapda a szék alatt

nálati tárgyak mind alkalmasak aknacsapda készítésére. Ezeket a tárgyakat az épületbe lépők az esetek nagy részében megérintik, megmozgatják, amelynek következtében húzó, nyomó, vagy feszítő hatás lép fel, és ez indítja (felrobbantja) a megfelelően szerelt robbanótöltetet. Az elhelyezett töltet nagyságától függően az aknacsapda egy vagy több személy sérülését, illetve halálát okozhatja, esetleg az egész épület is romba dőlhet (erre példa a teheráni parlamentben 1981 júniusában felrobbantott aknacsapda, amely elpusztította a Khomeinit

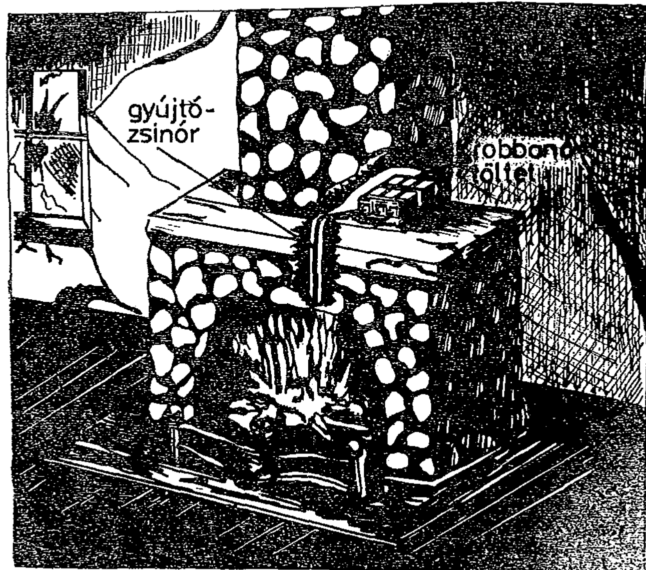

Ajtóra szerelt aknacsapda

támogató Iszlám Köztársasági Párt majdnem teljes vezérkarát Beheshti ajatollahhal az élen. Hasonló aknacsapda végzett később Radzsai iráni államfővel az iráni kormány elnökével is. Olaszországban, a bolognai pályaudvaron elhelyezett robbanótöltet az egyik épületet teljesen romba döntötte).

Az épületben telepíthető aknacsapdák nagyon változatosak lehetnek.

Az egyik leggyakrabban használt megoldás az ajtóra szerelt aknacsapda, amely biztos eszköz az épületbe behatoló személyek megsemmisítésére. Az ajtókeretre rögzített töltet robbantását az ajtóra erősített huzal (zsinór) meghúzása, vagyis az ajtó kinyitása idézi elő. A rob-

Robbanó kandalló

banás az ajtót megmozdító személy és a közelében tartózkodók pusztulását okozza.

Az ellenfél elpusztításának biztos eszköze a szék lába alá telepített aknacsapda, amelynél a robbanótöltetet a székre ülő személy súlya alatt működésbe lépő detonátor indítja. A robbanótöltet nagyságának növelésével egynél (a székre ülőnél) több személy elpusztítása is elérhető.

A szakemberek elsőrangú aknacsapdaként tartják számon a tűzhelyekbe telepített robbanótölteteket. Elsősorban télen és a hűvös éghajlatú vidékeken alkalmazzák. Épületen belül a robbanó kandalló az egyik legegyszerűbb, de leghatásosabb aknacsapda. A kandalló belsejében elhelyezett robbanótöltetet a tűztérbe belógó gyújtózsinór indítja, azt követően, hogy meggyújtják a tüzet. Ilyen aknacsapda előkészíthető időzített (óraműves) gyújtószerkezettel is, ekkor a robbanótöltet a meghatározott időben robban.

A leírtakon kívül az épületben még számos helyen készíthető aknacsapda. Az ablakok, a lépcsők, a küszöbök, a padló, de még a fekvőhelyek és világítólámpák is alkalmasak különböző típusú robbanócsap-

dák elhelyezésére. Ezeket húzásra, feszítésre vagy a ráhelyezkedő emberi test súlya alatt nyomásra működő (a villany-világítótesteknél pedig elektromos) gyújtószerkezetek indítják.

A falusi jellegű települések és zöldövezetek (községek, üdülőhelyek, a nagyvárosokat övező körzetek stb.) jellegzetessége az épületeket teljesen vagy részben körülvevő kertek sokasága. Az ilyen területen tevékenykedő diverziós csoportok gyakran telepítik aknacsapdáikat a *kertben és a kert erre alkalmas tárgyaiban.* A kert talaja, a gyalogutak és ösvények, a lugasok, a pincék és a kamrák bejáratai mind alkalmasak nyomásra működő aknacsapdák telepítésére. Ehhez leggyakrabban a különböző gyalogsági (taposó-) aknákat használják, amelyek egy ember súlya hatására lépnek működésbe. Szürkület után vagy éjszaka ugyanezeket az aknákat kiegészíthetik húzásra működő, botlódrótos gyújtószerkezetű robbanócsapdákkal is. A botlódrótot a talaj fölött 20–30 cm-es magasságban a kert különböző részein helyezik el.

Húzásra működő aknacsapdákhoz megfelelő helyek a gyümölcsfák és a lugasok is. Ezek az aknacsapdák fáramászáskor, a gyümölcsfa megrázásakor, vagy nagyobb gyümölcsök (pl. körte, alma, szőlőfürt) leszakításakor robbannak. Meglepő robbantásra készíthetők elő a sertés- és baromfiólak is, amelyeket az élelem után kutató katonák felkeresnek.

Az *erdő* minden korban nagy szerepet játszott a katonai tevékenységekben. A nagy kiterjedésű erdők kiválóan alkalmasak nagy erők rejtett elhelyezésére és a szemben álló fél által nem látható mozgások, manőverek végrehajtására. Hosszú évszázadokon át az erdő fái szolgáltak alapanyagul a különböző katonai jellegű építményekhez (várakhoz, hidakhoz stb.), a tengerpart közelében pedig a hadihajók építőanyagát adták. Az erdő katonai jelentősége a korszerű hadviselésben sem csökkent. A katonai műveletekben továbbra is felhasználják az erdők nyújtotta rejtési lehetőségeket és az erdők faanyagát, az erdőben található állati és növényi eredetű táplálékokat.

Az erdőkben a kis erejű gyalogos diverziós csoportok hosszú időn át tudnak tevékenykedni, észrevétlenül mozogni, előkészíthetik a különböző célú rajtaütéseket, lesállásokat és aknacsapdákat. Az erdőben, különösen a sűrű aljnövényzetű erdőben nagyobb katonai erőkkel, gépkocsi- és harckocsioszlopokkal csak a meglevő utakon lehet közlekedni. Az erdei utak és az utak mentén levő tisztások kedvező helyei a diverziós erők által telepített különböző típusú robbanócsapdáknak.

Az utakon (ösvényeken, erdei átvágásokon) elsősorban a húzásra működő gyújtószerkezettel ellátott aknacsapdákra kell számítani, míg a tisztásokon (pihenőhelyeken) elképzelhető a nyomásra működő és egyéb gyújtószerkezetű robbanóanyagok elhelyezése is.

Az erdőkön átvezető utak, ösvények mentén leggyakrabban az útra (ösvényre) döntött fatorlaszokat használják fel aknacsapdák elhelyezésére.

Az ilyen jellegű aknacsapdánál az útra döntött fa ágaihoz erősítik a robbanótöltet (esetleg repeszhatású kézigránát) gyújtószerkezetét működésbe hozó drótot, amely akkor indítja a töltetet (kézigránátot), ha az utat elzáró fatorlaszt megkísérlik eltávolítani. Az út (ösvény) altalajában elhelyezett robbanótöltet nagyságától (és a kézigránátok számától) függően a bekövetkező robbanás nemcsak az élőerőben, de a technikai eszközökben is veszteséget okozhat.

Hasonló elv alapján működik az utat vagy ösvényt keresztező botlódrót felhasználásával indítható aknacsapda is. Ennél a csapdánál elsősorban repeszhatású kézigránátot használnak, amelyet az út (ösvény) melletti fák törzsére erősítenek a nagyobb repeszhatás elérésére. Az ilyen típusú aknacsapda elsősorban az úton (ösvényen) mozgó élőerő elpusztítására szolgál.

A szemben álló fél személyi állományában nagy pusztítást végezhetnek azok a robbanócsapdák, amelyeket a pihenésre alkalmas erdőtisztásokon és átvágásokon készítenek elő. E helyeken az aknacsapdák több típusa elhelyezhető, amelyek közül leggyakrabban alkalmazzák a tűzrakáshoz szükséges száraz ágak előkészítését hőre vagy húzásra működő robbanóakna-csapdaként. A kövek vagy faágak alá helyezett robbanótöltet a tűzrakás után a hőhatásra vagy a kő-, illetve a fadarab megmozdítására robban.

A diverziós csoportok aknacsapdáknak alkalmazzák azokat a gyárilag készített robbanószerkezeteket is, amelyeket egy ártalmatlannak látszó használati tárgyban vagy élvezeti cikket tartalmazó csomagban helyeznek el. Az iparilag gyártott robbanószerkezeteknél a legfőbb elv az, hogy külsejükkel tévesszék meg a szemben álló fél katonáit vagy polgári lakosságát, ne keltsék a veszély érzetét, ugyanakkor hívják fel magukra a figyelmet, hogy elmozdításuk vagy elemelésük feltétlenül bekövetkezzen, amely előidézi a robbanást és a szerkezetet megmozdító személy pusztulását vagy megsérülését. Legtöbbször olyan tárgyakat készítenek elő aknacsapdának, amelyek hozzá tartoznak a katona vagy a polgári lakosság mindennapi életéhez. Ilyenek lehetnek az evéshez, iváshoz, dohányzáshoz vagy szórakozáshoz használt eszközök, mint pl. a konzerves dobozok, italos üvegek, kulacsok, könyvek, töltőtollak, elemlámpák, ventillátorok, pipák, sípok, látcsövek, telefonok, sztereo fejhallgatók, cipők vagy csizmák, üzemanyagkannák stb.

A DIVERZIÓS ERŐK ELLÁTÁSA ÉS VEZETÉSE

A DIVERZIÓS ERŐK HADTÁPTÁMOGATÁSA

A diverziós erők sikeres tevékenységének feltételei közé tartozik, hogy folyamatos legyen az ellátásuk, technikai és egészségügyi biztosításuk.

A főbb NATO-államok hadműveleti és hadászati rendeltetésű diverziós erői (elsősorban az amerikai különleges ejtőernyőscsoportok) anyagi-technikai biztosítását és egészségügyi ellátását általában a hadszíntér-parancsnokság végzi. A mélységi felderítő-, a harcászati szintű diverziós alegységek hadtápellátásáért a diverziós harctevékenységeket irányító parancsnokságok (hadsereg, hadtest és hadosztály) a felelősek. A diverziós erők hadtápellátása kétirányú. Egyrészt biztosítani kell a felkészítés alatt levő erők folyamatos napi és a bevetés utáni első ellátását, másrészt a harcoló erők utánpótlását.

A diverziós műveleteket támogató ellátó- és kiszolgálócsapatokhoz azok az alakulatok tartoznak, amelyek közvetlenül vagy közvetve részt vesznek a diverziós erők hadtáptámogatásában.

A hadszíntér-parancsnokság által irányított diverziós erők hadtápbiztosítását a hadszíntér támogató parancsnokság alárendeltségébe tartozó szakcsapatok, a harctevékenységek körzetében bevetett hadműveleti és harcászati diverziós alegység hadtápellátását pedig a tábori hadsereg-, hadtest vagy a hadosztály támogató parancsnoksága végzi.

Az amerikai különleges ejtőernyőscsoport szervezetszerű hadtápja az alárendeltek anyagi, technikai és egészségügyi biztosítását csak a működési területen hajtja végre. A csoport törzsfőnökének anyagi helyettese (hadtápfőnök) a feladatokat ellátó részleggel, a repülőgépjavító és -kiszolgáló szakasszal, a gépjármű-javító részleggel, híradójavító részleggel, ejtőernyős hajtogató és repülőgéprakodó szakasszal, egy repülőgépes és két helikopteres szállítócsoporttal és egészségügyi (orvosi) részleggel hajtatja végre.

Az adminisztratív központból végzik a felkészítés alatt levő és a bevetett csoportok, valamint a bázist kiszolgáló alegységek hadtápellátását, gondoskodnak a bevetésre tervezett erőkről.

Nyugati elvek szerint a hadtáptámogató egységeknek és alegységeknek rugalmasnak kell lenniük, hogy változó környezeti feltételek mellett is végre tudják hajtani a kitűzött feladatokat. A hadtápszervektől elvárják, hogy munkájukban hasznosítsák a legújabb technológiai eljárásokat, különösen a csomagolás, rakodás és szállítás területén, hogy ezzel is fokozzák támogatásuk hatékonyságát.

A diverziós erők hadtáptámogatása lényegesen különbözik a hadszíntéren működő hagyományos erőkétől.

Szállítás. A diverziós erők tevékenységét földi, tengeri vagy légi szállítóeszközökkel is támogathatják. A diverziós erőket rendszerint nagy mélységben vetik be, ezért a részükre szállítandó anyagok súlya igen nagy, ugyanakkor az anyagok célterületre történő eljuttatására viszonylag kevés idő áll rendelkezésre (egy éjszaka). Az anyagok szállítására a repülőgépek és a helikopterek a legalkalmasabbak.

A fontosabb szállító repülőgépek és helikopterek adatai

	Szállító repülőgépek				Helikopterek	
	C–123	C–130A	C–160	G–222	UH–1C	UH–1D
Személyzete (fő)	2–4	4	4	3–4	2	2
Legnagyobb seb. (km/h)	400	600	530	540	230	220
Utazóseb. (km/h)	290	560	510	360	–	–
Szolgálati csúcsmagasság (m)	7000	7400	8500	9000	3500	6700
Hatótávolság (km-ig)	3900	6200	4850	3600	615	465
Hasznos terhelés – ejtőernyős (fő) – teher (kg)	60 10000	90 16900	64 16000	44 9500	7 1360	12 1800
Gyártó ország	USA	USA	NSZK Francia-ország	Olasz-ország	USA	USA

A szállító repülőgépek és helikopterek tevékenységét úgy tervezik meg, hogy azok éjszaka, vagy rossz látási viszonyok mellett is hajtsák végre a feladatukat. A szállítás közben kis magasságon (50–400 láb = 15–120 m) haladnak, hogy az elektronikai felderítőeszközök (légvédelmi lokátorok) hatásos felderítési zónáját elkerüljék. Az anyagok szállítását a felhasználóig végzik, ami azt jeleti, hogy az anyagokat a diverziós erők báziskörletében dobják le vagy rakják ki.

A szállító repülőgépek (helikopterek) vezetőit és navigátorait a bevetésre tervezett diverziós erőkkel együtt készítik fel. Kijelölik számukra azokat a pontokat, ahol az arcvonalon átrepülhetnek és meghatározzák a repülési útvonalukat. A bevetett csoportokkal részletesen egyeztetik az időpontokat és a kidobási (leszállási) körlet megjelölésének módját. A szállítás rendszerint éjszaka történik, ezért jól látható jelzéseket kell adni, amelyeket a repülőgépekről (helikopterekről) is könnyen észre lehet venni. Rendszerint tűz- vagy más világító jelzést alkalmaznak, ami viszont megkönnyíti a diverziós csoport bázisának felderítését.

A szállítással szemben támasztott legfontosabb követelmények közé tartoznak, hogy – minimális megszakításokkal – folyamatos legyen a szállítás, és a rugalmasság magas fokát érjék el (a szállítóeszközöket a követelményeknek megfelelően összpontosítsák és alkalmazzák); törekedni kell a szállító rendszer irányításának központosítására.

KIÜRÍTÉS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

A diverziós erők harctevékenységének körletéből a kiürítést csak a bevetett csoportokat irányító parancsnok rendelheti el. Az ilyen tevékenység tervezése igen bonyolult feladat. A kiürítést rendszerint légi úton hajtják végre, amelyhez felhasználják a szállító helikoptereket és repülőgépeket. A betegek, a hadifoglyok, a kiválasztott (szöktetett) polgári személyek, zsákmányolt ellenséges anyagok, esetleg a megrongált felszerelési anyagok kiürítését a kialakult helyzettől függően hajtják végre. A sebesültek és betegek elszállítása a működési területről általában elsőbbséget élvez az egyéb kiürítési feladatokkal szemben.

Az egészségügyi ellátást kiterjesztik a diverziós erők teljes személyi állományára, a csoportokkal együttműködő gerillákra és esetenként a szimpatizáló lakosságra is.

Az egészségügyi ellátáshoz tartozik az elsősegélynyújtás folyamatos biztosítása, a kiürítés megszervezése, a harcoló csapatok megerősítése egészségügyi katonákkal, a járványügyi rendszabályok betartása, a beosztottak egészségügyi csomagjainak folyamatos utánpótlása,

Az ellátás. A feladat sikeres végrehajtása érdekében, részben a bevetés előtt, részben a diverziós harctevékenységek folyamán gondoskodni kell a szükséges ellátási anyagok és felszerelések valamennyi fajtájáról.

A bevetés időszakában első ellátmányként csak a legfontosabb anyagokat adják ki, mivel a többlet anyag mind a szállítóeszközök, mind pedig a bevetett csoportok részére felesleges terhet jelentene.

Az ellátás folyamatában végrehajtják az igények meghatározását, az ellátás megszervezését, a raktározást, az előrecsomagolást és a szállítás ütemezését.

Az anyagi ellátás igényeit a diverziós egység (alegység) törzse határozza meg, miután az elöljáró tervező törzs döntést hozott a bevetés és a működés területére, valamint a bevetésre kerülő erők nagyságrendjére.

Az igényléseket minden szinten elkészítik és a szolgálati út betartása nélkül továbbítják a törzshöz. Az igénylésekben megkülönböztetik a szabványos és a szabványtól eltérő anyagokat. Miután az egység törzse az igényléseket összegyűjtötte, összesíti azokat, megállapítja az ellátás sorrendjét, majd felterjeszti az összesített igénylést a hadszíntér utánpótlási övezet parancsnokságához.

Az ellátás megszervezésekor olyan rendszert kell létrehozni, amely biztosítja a gyors utánszállítást, az egyszerű nyilvántartást (itt dolgozzák fel az igényléseket és a rendelkezésre álló készleteket, ellenőrzik a felhalmozás méretét és az utánpótlási tervek időbeni végrehajtását), a kiszolgálócsapatok vezetését, és amelyhez egy olyan kisegítő rendszer tartozik, amit akkor léptetnek életbe, ha a tervezett ellátási rendszer valamilyen ok miatt nem működtethető.

A raktározás a műveletek végrehajtásához szükséges tartalék anyagok tárolását jelenti. Ezeket az anyagokat a hadszíntéren tevékenykedő szárazföldi erők raktáraiban tárolják. A tárolt tartalék anyagok mennyiségének 60 napi diverziós tevékenység idejére elegendőnek kell lenni.

A nem hagyományos hadviselést folytató diverziós erők részére az előrecsomagolás azt jelenti, hogy az utánpótlási anyagokat és felszerelést a szétosztási tervek szerint egységcsomagokban tárolják. A szabványanyagokat úgy csomagolják, hogy egy-egy egységcsomag az 50 fontot (22,5 kg) ne haladja meg, és a ledobás után egy ember képes legyen a szállítására. Minden csomag egy egységet képez pl. fegyvert csak lőszerrel együtt csomagolnak. A csomagok burkolatát vízhatlan anyagokból készítik, merevítőkkel és fogantyúkkal látják el.

A szállítás ütemezését a helyzettől függően kell megtervezni. A Különleges Erők bevetése után a szállítás folyamatos (amíg az ellenség

fel nem fedi), ezután csoportonként legalább 30 naponként kell utánpótlást biztosítani.

Az ellátás az igényelt anyagoknak a hadműveleti bázisra vagy az ellátó repülőterekre történő kiszállításával kezdődik.

A légi úton történő utánszállítás bonyolult feladat, ezért a szállítandó anyagokat fontossági sorrend szerint csoportosítják. Az elsőként szállított anyagok közé tartoznak: a fegyverzet, a lőszer, a robbanóanyag, a gyógyszer, a híradó technikai eszközök, a javítóanyagok, a propagandaanyagok, a pénz és a személyi okmányok. A szállításra kerülő anyagok mennyiségénél és fajtájánál nemcsak a bevetett diverziós erőket, hanem az általuk kiképzett és irányított helyi ellenálló (gerilla-) erők szükségleteit is figyelembe veszik.

A bevetésre induló diverziós csoporttal szállított készletek általában 5–6, esetleg 14 napra elegendőek. A diverziós csoportok a meghatározott működési körzetben létesített bázison bizonyos mennyiségű anyagot tárolnak. Ezeket az anyagokat sohasem raktározzák egy helyen.

A diverziós csoportok a központilag biztosított ellátás mellett messzemenően kihasználják a helyszíni beszerzés lehetőségeit is. A helyszínen elsősorban élelmiszert, szállítóeszközöket és okmányokat, ritkábban gyógyszert, fegyvert, lőszert és robbanóanyagot szereznek be, ami történhet vásárlás, csere (pl. gyógyszert élelemre) és erőszak (elkobzás és lopás) útján. Ebben főleg a helyi ügynökök segítségére támaszkodhatnak, ugyanis azoknak az erőknek, amelyek sokat foglalkoznak beszerzési kérdésekkel, kevés idejük marad a harci feladatok elvégzésére.

Javítás és karbantartás. A javítás és karbantartás célja a fegyverzet és a felszerelési anyagok állandó és folyamatos készenlétben tartása és felújítása. A karbantartási munkák kiterjednek a felkészítés alatt, a harctevékenység folyamán és a kivonás után a fegyverzeti és felszerelési anyagok ellenőrzésére, kipróbálására és állandó harckész (üzemkész) állapotban tartására, valamint javítására.

Az ellátás irányítása. Az ellátás irányítása hadtáp-szakfeladat. Kezdődik az igények felmérésével, a tervezéssel és folytatódik a hadtáptámogatási feladatok folyamatos végrehajtásának irányításával. Az irányításban igen jelentősek az ellenőrzési és koordinálási feladatok.

EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

A hadtápfeladatok meghatározása mellett – a nyugati diverziós erők alkalmazását szabályozó elvek – előírják az utánpótlási övezetben levő kiszolgáló- és támogatóegységek feladatait is, amit szolgáltatások-

nak neveznek. A diverziós erők részére nyújtott szolgáltatások közé tartoznak: a műszaki építési, a fegyverzeti, a gyógyszerészeti, a lelkészi, híradó, szállítási, csapatrepülési, elhárítási, biztonsági (katonai rendőri), személyügyi, polgári és jogügyi, valamint szállásmesteri tevékenységek.

A mélységi felderítőszázadok és a magasabbegységek állományából bevetett diverziós csoportok anyagi-technikai és egészségügyi biztosításának távolsága 20–450 km-ig terjed, időtartama pedig 5–20 nap. Bevetéskor ezek a diverziós csoportok (járőrök) rendszerint 6 napi élelmet, 2 javadalmazás lőszert és viszonylag sok kézigránátot és robbanóanyagot visznek magukkal olyan számítással, hogy az általuk szállított anyagok legalább 5–6 napig biztosítsák a harcfeladatok végrehajtását.

Hosszabb ideig tartó bevetéseknél a csoportok (járőrök) anyagszükségletét legtöbbször légi úton, elsősorban a csapatrepülő-erőkkel (helikopterekkel) biztosítják. Az utánszállítást rendszerint éjjel hajtják végre. A mélységi felderítőszázad csoportjainak utánpótlását a századtörzs hangolja össze a magasabbegység törzsével.

A GERILLAERŐK HADTÁPTÁMOGATÁSA

Az ellenség mögöttes területén vagy hátországában működő ellenálló (gerilla-)erők a szükséges anyagokat elsősorban az adott terület lakosságától szerzik be, valamint az ellenségtől zsákmányolják. Mindemellett, nyugati szakértők a gerillaerők sikeres tevékenységéhez nélkülözhetetlennek tartják az egészségügyi anyagok, híradó eszközök (rádiókészülékek), a fegyverzet és lőszer utánpótlását. A gerillák anyagokkal és technikai eszközökkel való közvetlen ellátása lehetővé teszi, hogy fő erőfeszítésüket a különleges harci feladatokra összpontosítsák.

A gerillák részére az anyagokat a diverziós csoportokon keresztül, illetve azok ellenőrzése mellett juttatják el. Ezzel a módszerrel az ellátást a vezetés eszközeként is felhasználják. A diverziós erőktől a helyi gerillákhoz kiküldött személy – amennyiben a gerillaerők nem hajtották végre a kitűzött feladatokat – az ellátmányt visszatarthatja, hogy ezzel is kényszerítse a gerillaerőket a feladat végrehajtására.

A gerillaerők hadtáptámogatásának folyamata: a tervezés, a megfelelő anyagfajták és ellátási cikkek kiválasztása, az anyagfajták és ellátási cikkek csomagolása, az anyagok eljuttatása (szállítása) az átadási körletbe, a szállítmányok fogadása és átadása a gerillaerőknek, az átadás körletének biztosítása, az átadás körletéből az anyagok elszállítása, mielőtt az ellenség felfedi a szállítmányt.

A gerillaerők részére szállított anyagoknál figyelembe veszik azt, hogy a harcetevékenységek miatt hiányt szenvedő polgári lakosság szimpátiáját növeli, ha őket is ellátják a legfontosabb anyagokkal. A polgári lakosságnak nyújtott támogatás azonban csak a legfontosabb dolgokra terjedhet ki, és csak olyan árucikkek lehetnek, amelyek egy harmadik vagy semleges országból származnak. Ebből következik az is, hogy a gerillák részére rendszerint nem a nyugati haderőkben rendszeresített szabvány ellátási anyagokat, hanem egy harmadik országban gyártott felszerelési és ellátási cikkeket szállítanak.

Az ellátási anyagok gerillákhoz való eljuttatását, szállítását a hadtáptámogatás legnehezebb feladatának tekintik. A nehézségek okai: gyakran nagyok a távolságok a leszálló- vagy a kirakási hely és a gerillaerők működési körlete között; az ellenség mélyen lépcsőzött harcrendjén keresztül, vagy felette kell a szállítást végrehajtani; a szállító repülőgépek (helikopterek) és a földi szállítás biztosításának megszervezése igen nehéz; a földi szállítások ki vannak téve az ellenség támadásának, ezért a földi szállítást csak nehezen járható terepen lehet végrehajtani, ahol viszont a mozgás nagyon lassú.

A szállítást az arcvonalon keresztül a szállító légierő, az átadás körzetéből pedig helyi eszközökkel a gerillaerők hajtják végre.

Nyugati elképzelések szerint a gerillaerők létszáma néhány száz főtől több ezer főig terjedhet. A fontosabb anyagokból egy 3000–4000 fős gerillaosztag ellátására minden 15 napban 24–32 tonna anyag szükséges. Ezt az anyagmennyiséget 3–4 szállító repülőgéppel el tudják juttatni a szükséges helyre. Amennyiben a helszíni beszerzési lehetőségek nem megfelelőek, akkor a légi úton történő anyagutánszállítás mértékét jelentősen növelik.

A gerillák egészségügyi ellátása (az esetek nagy részében) a szakorvosi ellátás hiánya miatt nagy problémát okoz, a kiürítés pedig csaknem lehetetlen. A gerillacsoportok és -osztagok egészségügyi ellátása érdekében minden lehetőséget megragadnak.

A sebesülteket és betegeket megfelelő biztosítás mellett, a legszükségesebb gyógyszerekkel ellátva, alkalmas rejtekhelyeken visszahagyják. A sebesülteket és betegeket a szimpatizáns polgári lakosoknál helyezik el. A fontosabb személyeket légi járművekkel (repülőgéppel, helikopterrel) elszállítják saját csapataik mögöttes területére. A könnyebb sebesültek ellátására egészségügyi csoportokat hoznak létre saját állományukból, vagy egészségügyi szakembereket (orvosokat, ápolókat) kényszerítenek, hogy együttműködjenek velük.

A mozgásban levő gerillacsoportok, amennyiben a felsorolt lehetőségek egyikét sem tudják igénybe venni, akkor sebesültvivő csoportokat alakítanak és a sebesülteket magukkal viszik.

A hadtáp feladata a gerillák lefegyverzésével fejeződik be. Amikor a reguláris erők sikeres támadása eredményeként elérik a gerillaerők működési körzeteit, a reguláris erők parancsnoka elrendeli a gerillák lefegyverzését. Az amerikai szabályzatok szerint: annak ellenére, hogy a gerillaegységek a harctevékenység során hasznos tevékenységet folytattak, a saját reguláris erőkkel megszállt területen teherré válnak. Minden parancsnok részére követelményként szabják meg, hogy az elfoglalt területen a gerillaerőket összegyűjtsék és lefegyverezzék.

A gerillaerőkhöz tartozó személyek csak megfelelő ellenőrzés után oszthatók be a katonai vagy félkatonai egységekbe.

A DIVERZIÓS ERŐK VEZETÉSE

A diverziós erők különböző mélységű és jelentőségű feladatokat hajtanak végre, ezért vezetésük is különböző szintekről történik.

Az amerikai különleges ejtőernyőscsoportok és ranger zászlóaljak, valamint a brit SAS-ezredek elsősorban hadászati és hadműveleti jellegű feladatokat oldanak meg. Vezetésük a *hadászati-hadműveleti vezetési törzsek*hez, általában a hadszíntér- vagy hadseregcsoport-parancsnokságokhoz tartozik.

A mélységi felderítőszázadok, a páncélos felderítőezredek, valamint a hadosztályok felderítő-alegységeitől kiküldött diverziós csoportok (járőrök) harcászati feladatokat oldanak meg és vezetésüket a *harcászati szintű törzsek* (hadtest és hadosztály) oldják meg.

A hadászati és hadműveleti diverziós erők vezető szervei a hatáskörükbe utalt feladatoktól függően adminisztratív és hadműveleti vezető szervekből állnak.

Az *adminisztratív vezető szervek* békében és háborúban egyaránt a diverziós erők kiképzését (felkészítését), a személyi és anyagi-technikai utánpótlást, ellátást végzik. Ezek a vezető szervek nem vesznek részt az általuk felkészített különítmények és csoportok harci tevékenységének tervezésében és irányításában.

A *hadműveleti vezető szervek* a diverziós erők alkalmazásának előkészítésével (tervezésével), bevetésük és bevetés utáni tevékenységük irányításával foglalkoznak.

A hadműveleti tervezési és vezetési feladatokkal megbízott szervek, amennyiben diverziós erők is tartoznak az alárendeltségükbe, adminisztratív vezetői funkciót is teljesítenek.

Az adminisztratív vezető szervek hadműveleti tervezési és vezetési funkciókat nem végeznek. (Például ide tartozik a hadszíntér szárazföldi erőinek parancsnoksága.) Ezek a vezető szervek a felkészülést

(a személyi állomány, a haditechnika stb.) irányítják és az alárendeltségükbe tartozó személyi állományból hozzák létre, vagy jelölik ki az alkalmazásra kerülő diverziós csoportokat. A diverziós csoportok bevetésük előtt a hadműveleti tervezés és vezetés funkciójával is megbízott vezető szerv hadműveleti alárendeltségébe kerülnek.

A NATO diverziós erők hadműveleti vezető szervei a NATO európai hadszínterein a szocialista országok ellen irányuló diverziós és felforgató tevékenységek hatékonyságának növelésére a tagállamok között koordinálják a feladatokat.

A diverziós erők felkészítését békében, valamint tevékenységük hadműveleti tervezését és irányítását háború esetén – NATO-szinten amerikai tanácsadók bevonásával – az alábbi szervek végzik (csak egy hadszíntért figyelembe véve): a Hadszíntér Nem Hagyományos Hadviselési Parancsnoksága; valamint a szárazföldi, a légi, a haditengerészeti erők parancsnokságai és a hadseregcsoport- és hadtesttörzsek felderítő osztályai.

A Hadszíntér Nem Hagyományos Hadviselési Parancsnoksága tervezi és irányítja a hadszíntéren levő összes diverziós erő harci tevékenységét. A haderőnemek (szárazföldi, légi- és haditengerészeti erők), hadseregcsoportok és hadtestek felderítőosztályai irányítják a saját és a megerősítésül alárendeltségükbe utalt diverziós egységek (alegységek) kiképzését és felkészítését, háború esetén pedig harci tevékenységüket. Minden vezetési szinten – beleértve a NATO-tagállamok diverziós erőit is – az alapvető kiképzési, hadműveleti tervezési és irányítási funkciót lényegében az amerikai fegyveres erők gyakorolják.*

A hadszíntéren a hadszíntérparancsnok felelős a diverziós (nyugati terminológiával: nem hagyományos hadviselési) harctevékenységek megszervezéséért, melyeket a hadszíntér-parancsnokság hangol össze a hadműveleti feladatokkal.

A diverziós harctevékenységek tervező munkáinak elvégzésére és a bevetett csoportok irányítására, a hadszíntéren a haderőnemi parancsnokságokkal azonos szinten létrehozzák a Hadszíntér Nem Hagyományos Hadviselési Parancsnokságát, illetve az állandó parancsnokság helyett, esetenként az Egyesített Nem Hagyományos Hadviselési Alkalmi Harci Köteléket.

A prancsnokság állományába személyügyi, felderítő, hadműveleti-tervező, hadtáp, polgári ügyi és híradó törzsrészlegek tartoznak.

A parancsnokság vezeti a diverziós (nem hagyományos hadviselési) műveleteket a kijelölt térségben, javaslatot dolgoz ki, hogy hol vessék

* A NATO-tagállamok fegyveres erőinél a diverziós erők jelentős részét az Amerikai Egyesült Államokban, vagy amerikai tanácsadók irányításával és amerikai szabályzatok (tapasztalatok) alapján képezték ki.

be a diverziós erőket, feladatokat és működési területeket határoz meg az alárendeltek számára, adatokat gyűjt az ellenségről és értékeli azokat, hadműveleti, alkalmazási, adminisztratív és hadtápterveket készít, megállapítja a szükségleteket a diverziós erők bevetésére.

Feladatai közé tartoznak még, hogy meghatározza a diverziós erők híradó-összeköttetésének módjait és a híradóeszköz-szükségletet, irányítja a haderőnemek diverziós erőinek kiképzését és közvetlen felkészítését, koordinálja a diverziós erők feladatait a haderőnemek feladataival, és összehangolja a szövetséges (NATO-) erőkkel, javaslatot tesz a belső, ellenálló (gerilla-) erők támogatására, kapcsolatot tart a különböző hírszerző (pl. a CIA-) szervekkel, gyűjti és értékeli a beérkezett információkat, a hadszíntérparancsnok utasítására megszervezi a felderítő tevékenységeket, koordinálja a lélektani hadviselési tevékenységeket, kapcsolatot tart a hadszíntér polgári ügyeivel foglalkozó részlegeivel.

A különleges ejtőernyőscsoporttól bevetett diverziós alegységek tevékenységének közvetlen vezetése akkor kezdődik, amikor a bevetésre tervezett különleges ejtőernyőserőket egy meghatározott parancsnokság hadműveleti alárendeltségébe helyezik. Ezt követően a különleges ejtőernyőscsoport parancsnoksága egy *hadműveleti bázist létesít,* ahol végrehajtják az alegységekből kijelölt hadműveleti különítmények (csoportok) felkészítését a bevetésre.

A bázis személyi állománya készíti fel a hadműveleti különítményeket (csoportokat) a feladatra, tervezi és irányítja a tevékenységüket, megszervezi a felderítést, a híradást és a hadtáptámogatást. A bevetés előtt eligazítást tart és elvégzi az átdobási helyhez történő szállítást, a beszivárogtatást, az összeköttetés fenntartását és az irányítást, valamint az adminisztrációt.

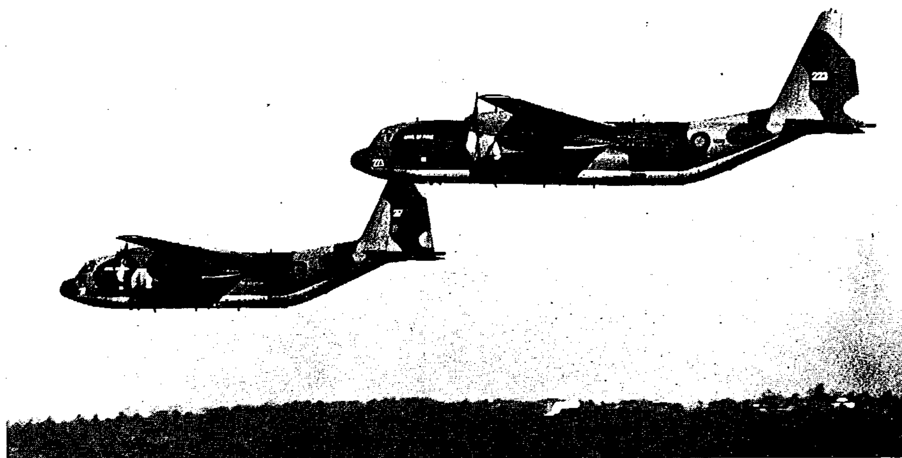
A felkészítés sikeres végrehajtásához a bázison hadműveleti, híradó és adminisztratív központokat létesítenek.

A *hadműveleti központ* beosztottai a tervező-, szervező, koordináló és irányító munka során tervet készítenek minden bevetésre, a bevetésre kerülő hadműveleti különítményeknek (csoportoknak) részletes eligazítást tartanak és felkészítik őket a bevetésre, koordinálják a feladatokat és megszervezik az együttműködést, majd irányítják a bevetett különítményeket (csoportokat) és ellenőrzik a kitűzött feladatok végrehajtását.

A hadműveleti központ a felsorolt feladatokat a hadműveleti tervező-, felderítő-, hadtáp- és híradórészlegein keresztül végzi. A hadműveleti központban tartózkodnak a diverziós feladatok végrehajtásában vagy támogatásában érdekelt hadműveleti és fegyvernemi (szak-) tisztek is, akik már a tervezés kezdetétől segítséget nyújtanak a központ

Diverziós akció

A C–130 típusú repülőgép nagy távolságra is képes szállítani a diverziós csoportot

Brit diverziós csoport bevetése tengerről (Falkland-szigetek, 1982)

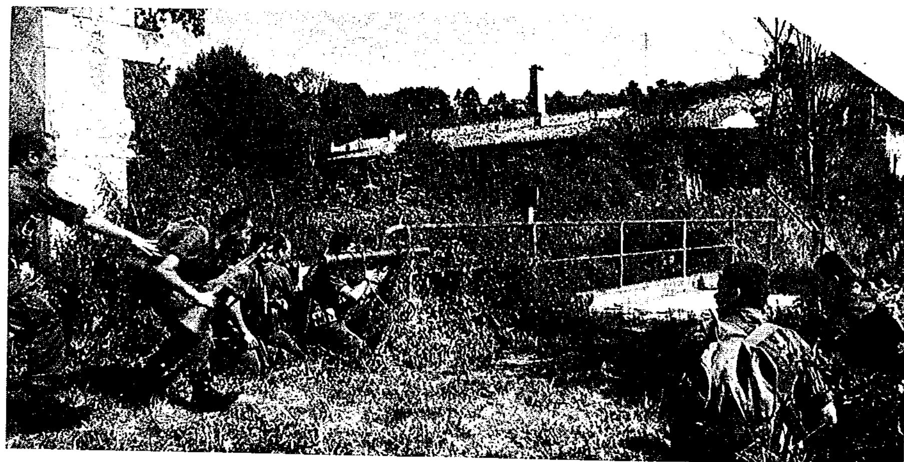
Diverziós csoport bázisa az őserdőben

A bázis fontos része a rádióállomás

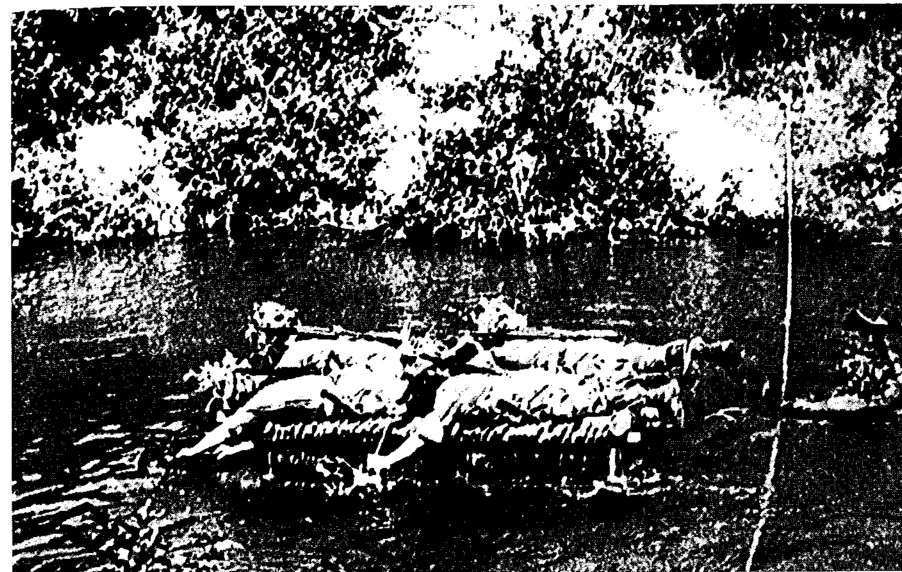
Rajtaütés az objektumon

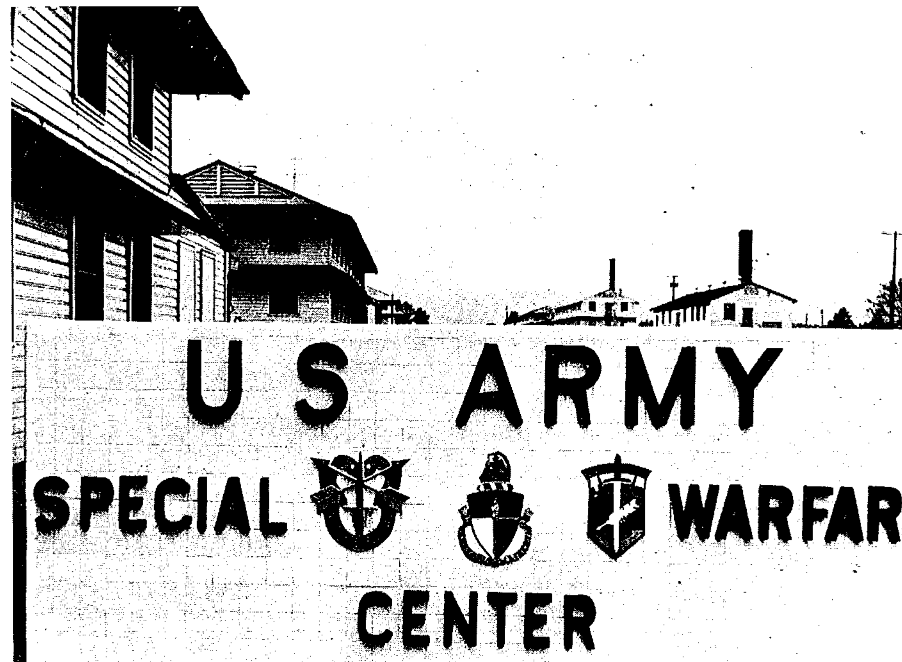

Úttalan utakon az őserdőben

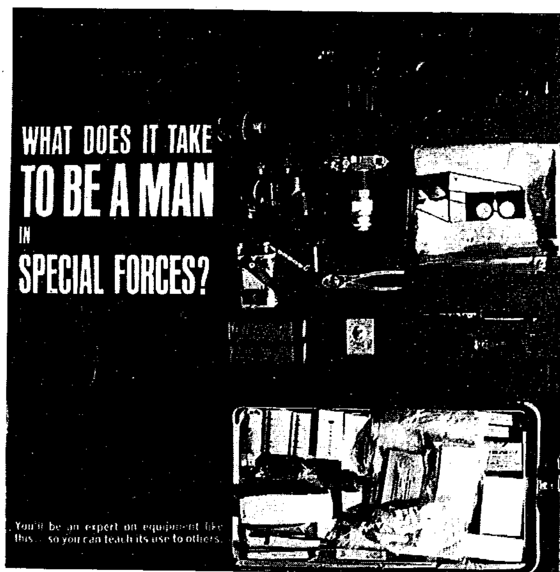
(visszavonulás akció után)

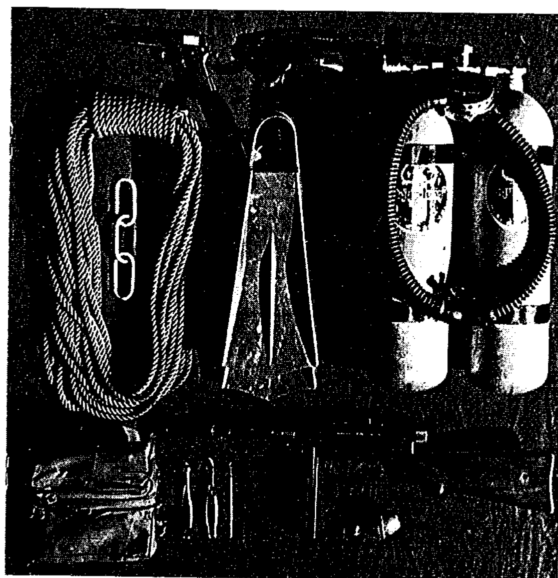
Átkelés a folyón szükségeszközzel, zajtalanul

A Fort Bragg-i diverziós kiképző központ bejárata

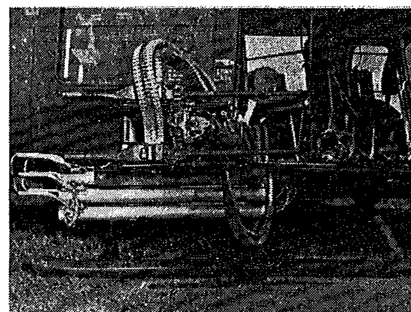
Diverzánsfelszerelés

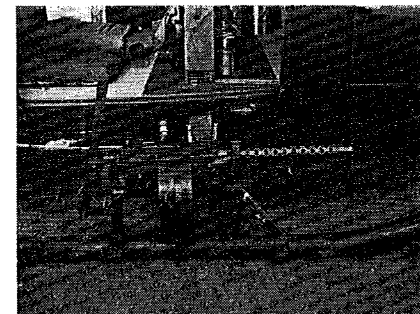

Diverzánsok által gyakran használt fegyver a rohamkés

A helikopterek fedélzeti fegyverei hatásos tűztámogató eszközök

Hátrasiklás nélküli löveg védi a diverzánscsoport bázisát

A diverziós kezében a csúzli is fegyver lehet

parancsnokának. Részt vesznek az eligazításokon és a különítmények (csoportok) parancsnokaival pontosítják a támogatás (szállítás, tűztámogatás stb.) részleteit és feladatait.

A hadműveleti központ gondosan elkülönített része az *eligazítóhely*, ahol a hadműveleti különítmények (csoportok) személyi állománya bevetés előtti közvetlen felkészítését és a technikai eszközök előkészítését végzik. Ez a bázis egyik legfontosabb és legjobban őrzött része. Területét maximálisan biztosítják és csak azok léphetnek be az eligazítóhelyre, akiknek a feladata az eligazítóhelyhez kötődik.

Az eligazítóhelyen történik a bevetésre kijelölt diverziós különítmények (csoportok) elhelyezése, alapos felkészítésük, részletes eligazításuk, egészségügyi ellátásuk, a konkrét feladatra történő kiképzésük, a szállítandó felszerelés tárolása és előkészítése, valamint a különítmények (csoportok) útba indítása az átdobási helyekre.

A híradóközpont tartja fenn a hírösszeköttetést a bázison belül és a bevetett különítményekkel (csoportokkal). Itt készítik el a híradás tervét, képezik ki és igazítják el a bevetésre kerülő különyítmények (csoportok) rádiósait. A híradóközpont mindig a hadműveleti központ közelében települ.

Az adminisztratív központban helyezik el azokat a különítményeket (csoportokat), amelyek bevetésére csak később kerül sor. A távlati tervekben meghatározott feladatokra történő kiképzést az adminisztratív központban hajtják végre a hadműveleti központhoz beosztott tisztek irányításával.

Amikor nem célszerű egy helyen összpontosítani a diverziós egység fő erőit, vagy a bevetett különítmények (csoportok) működési körzetei között nagy távolságok vannak, illetve az egység egy részét kikülönítve alkalmazzák, akkor *előretolt vezetési bázist* (vagy *kikülönített hadműveleti bázist*) létesítenek a hadműveleti bázistól nagyobb távolságra. Szükség esetén – elsősorban a várható feladatok figyelembevételével – *tartalék hadműveleti bázist* is kijelölhetnek.

A harcászati diverziós erők, vagyis a hadtest- és hadosztályközvetlen diverziós alegységek vezetését az elöljáró törzs (elsősorban a felderítőfőnök vagy tiszt) utasításai alapján az alegységek parancsnokai végzik. Ebben a munkában közreműködnek az alegység törzsében levő hadműveleti és híradórészlegek vezetői is.

A hadműveleti részleg felelős a diverziós csoportok (mélységi felderítő járőrök) harci tevékenységének megtervezéséért és összehangolásáért. Ennek során elemzi a kapott feladatot és részletes bevetési tervet dolgoz ki, gyűjti a bevetett csoportok (járőrök) jelentéseit, értékeli és továbbítja az elöljáró törzs felderítőrészlegéhez, megtervezi és összehangolja a csoportok (járőrök) szállítását, bevetését, ellátását és

visszaszállítását saját területre (ehhez a légierő és a haditengerészet szállítóeszközeit is igénybe veheti).

A hadműveleti részleg munkájához tartozik még az is, hogy nyilvántartja és jelenti a csoportok (járőrök) harcértékét, részletesen eligazítja a csoportok (járőrök) személyi állományát, ismerteti a szállítás és ellátás részleteit is, megszervezi a harci feladatról visszaérkezett csoportok (járőrök) személyi állományának kikérdezését, jelentéseket készít és továbbít az elöljáró törzs számára, állandó összeköttetést tart a támogatott alakulat törzsével.

A bevetett diverziós csoportok (mélységi felderítő járőrök) közvetlen vezetését a csoport (járőr) parancsnoka végzi.

A diverziós erők vezetésének nagyon fontos eleme a *híradás* gondos megszervezése és folyamatos működésének biztosítása. Erre a célra felhasználhatók a híradástechnika legkorszerűbb termékei, beleértve a rejtjelző eszközökkel és gyorsadóval ellátott RH és URH rádiókészülékek is. A bevetett diverziós csoportok rejtése érdekében csak meghatározott periódusokban és igen rövid ideig tartó rádióüzemmódokat engednek meg.

A vietnami háborúban alkalmaztak olyan módszert is, hogy a diverziós csoport az összeköttetést az elöljáróval egy léggömbre erősített és gyorsadóval felszerelt rádiókészülékkel tartotta. A levegőben mozgó rádióadó lehallgatása, bemérése nehéz és nem vezet a csoport helyének felfedezéséhez.

DIVERZIÓ A FORRADALMI ERŐK ELLEN

A nyugati kapitalista országok politikai és katonai vezetői – a szemben álló fél mögött végrehajtásra kerülő diverzió mellett – egyre nagyobb gondot fordítanak a saját hátországukban működő belső forradalmi (felkelő- és gerilla-) erők elleni harc kérdéseire.

Nyugaton számos tanulmány, kézikönyv és szabályzat jelent meg az elmúlt években, amelyek a belső forradalmi erők elhárításának és leküzdésének problémáit taglalják. Részletesen értékelték a második világháború után Kínában, Görögországban, a Maláj-félszigeten, Indonéziában, Chilében és más helyeken lezajlott forradalmakat, belső felkeléseket és polgárháborúkat. Ugyancsak nagy figyelmet fordítottak az Egyesült Államokban és a nyugat-európai tőkésországokban a hatvanas évek második felében lezajlott belső forradalmi megmozdulásokra, tanulmányozták előkészítésüket, lefolyásukat, az abban részt vevő erők módszereit, szervezetét és fegyverzetét, valamint az ellenük bevetett fegyveres erők tevékenységének tapasztalatait. Ezeket a tapasztalatokat napjainkban is széleskörűen felhasználják az amerikai és a többi NATO-haderő kiképzésében.

A belső felkelő- és gerillaerők elleni harc problémái a burzsoá hadtudományban is helyet kaptak. A nyugati katonai szakemberek kidolgozták azokat az elméleteket, amelyek alapján a fegyveres erőket felkészítik a felkelők és a gerillák ellen.

A nyugati katonai szakirodalomban megjelent a *„belső védelem és fejlesztés"* (Internal Defense and Development), valamint a *„stabilizáló műveletek"* (Stability Operations) kifejezések, amelyek a forradalmi felkelő erők elleni tevékenységeket tartalmazzák. A *belső védelem és fejlesztés* azokat az intézkedéseket foglalja magába, amelyeket a belső felkelés ellen küzdő kormány és az őt támogató szövetségesek tesznek a felforgatás és felkelés letörésére, az uralmon levő kormány funkcióinak és lehetőségeinek megőrzésére és biztosítására.

A *stabilizáló (vagy megszilárdító) műveletek* a fegyveres erők által a belső védelem és fejlesztés érdekében végrehajtott katonai tevékenységeket foglalják magukba, amelyeknek célja a belső rend megszilár-

dítása, illetve helyreállítása, annak érdekében, hogy egy felelős kormány eredményesen működhessen és az ország fejlődése zavarmentes legyen.

A diverziós erők személyi állományát sok területen lehet alkalmazni a felkelők elleni harchoz, amit kiképzésük, felszerelésük, harci lehetőségeik és alegységeik szervezeti felépítése tesz lehetővé.

Az amerikai különleges ejtőernyőscsoport, a ranger zászlóalj, a brit SAS-ezred stb. tagjai rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyek a felkelőerők elleni harchoz szükségesek. Ezen egységek állományába tartozó különítmények (csoportok) alkalmasak a felkelőerők elleni harccal kapcsolatos tervezőmunka, kiképzés és tanácsadás végrehajtására, valamint a hadműveleti feladatok teljesítésére is.

A diverziós erők alegységei – nyugati szakértők szerint – végrehajthatják tevékenységeiket távoli körzetekben önállóan, vagy a szövetséges ország fegyveres erőivel együttműködésben. Az ilyen tevékenységek célja a felkelőerők által veszélyeztetett körzetek lakosságának kivonása a felkelőerők hatása alól, a „lakosság védelme" a felkelőerők támadásai ellen. Az így biztosított körzetek megfelelő alapot szolgáltatnak a felkelőerők elleni támadó harctevékenységek megindításához. A harctevékenységek sikere nagyrészt az adott körzet lakosságának magatartásától függ. Ha a lakosság nem támogatja a felkelőerőket, akkor azok veresége rendszerint elkerülhetetlen.

A diverziós erők határbiztosító műveletekben is részt vehetnek, melyeknek célja a felkelőerők külföldről való támogatásának meggátolása, a felkelőerők külföldi területekre történő visszavonulásának akadályozása, a felkelők elválasztása a határövezet lakosságától, a határövezetben levő felkelőerők és azok létesítményeinek megsemmisítése, a felkelőerők beszivárgási útvonalainak figyelemmel kísérése. A feladataik közé tartoznak a felkelőerők mozgási útvonalai elleni műveletek is* (az ország belsejében, a felkelők által kiépített útvonalakon szervezett támadások, lesállások és rajtaütések, valamint rombolások, amelyek célja, hogy meggátolják, illetve korlátozzák a felkelőerők mozgását); a felkelőerők bázisai elleni műveletek (ezek rendeltetése, hogy a felkelőerők ellátási intézményeit lerombolják és a felkelőket megfosszák a szükséges anyagi támogatástól, kiképzési és pihenőhelyeiktől). Az ilyen jellegű műveleteket rendszerint összekapcsolják a felkelő főerők ellen folyó támadó harccal.

A lakott területeken ténykedő felkelőerők nagy veszélyt jelentenek a

* Erre példa az amerikai „zöldsapkás" diverziós csoportok által szervezett akciók Dél-Vietnamban, a Ho Si Minh ösvényen folyó szállítások ellen az 1964–1973. közötti időszakban.

fennálló rendre. Az általuk végrehajtott akciók alkalmasak arra, hogy megrendítsék a tömegek bizalmát az uralmon levő kormányban. A diverziós erők alegységei elsősorban a felkelőerők vezetésének likvidálására törekszenek. Ehhez jól szervezett felderítésre, majd azt követő határozott tevékenységre van szükség. Szakértők szerint a felkelés vezető magjának megsemmisítése az első és legfontosabb lépés a felkelés egészének felszámolásában.

DIVERZÁNSOK AZ ELLENFORRADALMI ERŐK ÉLÉN

A diverziós erők háborús alkalmazására készülő nyugati politikai és katonai vezetők igen nagy figyelmet fordítanak arra a lehetőségre, hogy a szemben álló fél, a szocialista országok területén, a hátországban ellenforradalmi bandák szervezhetők. A NATO politikai és katonai vezetése napjainkban is széles körű szervező munkát folytat, hogy egy esetleges háborúban a szocialista országok területén jelentős menynyiségű és nagyságú ellenforradalmi csoportot hozhassanak létre. Ezért a bevetésre kerülő nagy mennyiségű diverziós csoporton kívül számolnunk kell a hátországban az ellenséges ügynökökből, szimpatizánsokból és ellenforradalmi elemekből álló, illetve ezek által szervezett ellenforradalmi felkelő- (gerilla-) bandák és -csoportok tevékenységével is.

A nyugati haderők a közelmúltban lezajlott, helyi háborúkban jelentős tapasztalatokra tettek szert arra vonatkozóan, hogy hogyan kell a diverziós erőket alkalmazni az ellenforradalmi bandák szervezésében és irányításában. (Ilyen tapasztalatok szerzésére tág lehetőséget nyújtott a 60-as években az indokínai hadszíntéren folyó háború, ezt követően pedig a különböző közel-keleti és latin-amerikai országok területén zajló fegyveres konfliktusok.)

Az indokínai háborúban részt vevő amerikai diverziós erők (az 1. és 5. különleges ejtőernyőscsoport) feladata közé tartozott, hogy a népi erőkkel szemben álló törzseket és népcsoportokat fegyveres bandákba szervezzék és irányítsák. Ezek közül a legjelentősebb erőt a Vang Pao tábornok vezetése alatt álló, főleg ópiumtermesztéssel foglalkozó meo-törzs képviselte, amely a Laosz és Vietnam közötti határvidéken levő hegyes körzetben, az ún. Központi Fennsíkon és az azon átvezető Ho Si Minh-ösvényen a „zöldsapkásokkal" közösen és önállóan is tevékenykedett. Vang Pao – aki 21 évesen a francia gyarmati hadsereg alhadnagya volt, majd az amerikai hadsereg beavatkozása után rangerkiképzésben részesült – és bandája rendszeres ellátást és kiképzést kapott az amerikai „zöldsapkás" tisztek, valamint a CIA-ügynököktől. A Ho Si Minh-ösvény és a népi erők elleni támadásaikkal azonban

nem voltak képesek jelentős veszteséget okozni a vietnami és laoszi népi erőknek, ezért a 70-es évek elején az amerikai katonai vezetés már nem törődött a meo-bandák irányításával és ellátásával.

Az indokínai kudarc nem vette el az amerikai vezetők kedvét az ilyen tevékenységek folytatásától. Napjainkban, elsősorban a latin-amerikai forradalmi erők ellen igyekeznek felhasználni az ellenforradalmi bandákat. Nicaragua, Salvador és más közép-amerikai országok területén százával működnek az amerikai „zöldsapkások" által kiképzett és vezetett ellenforradalmi bandák, amelyek elsőrendű feladata a haladást képviselő erők elleni fegyveres harc, a felforgatás, a diverzió.

A nemzetközi sajtó szinte naponta ad tájékoztatást az amerikai különleges erőkkel együttműködő latin-amerikai ellenforradalmi bandák által elkövetett diverziókról. A Washington Post 1982. március 10-i száma arról tudósított, hogy a CIA 500 fős félkatonai alakulatot küld a hondurasi–nicaraguai határra. Az alakulat feladata diverziós akciók végrehajtása, hidak és erőművek felrobbantása Nicaragua területén. A lap szerint a főként latin-amerikai származású zsoldosokat Argentinában képezik ki. Erre a célra az amerikai kormány 19 millió dollárt költ.

A Népszabadság washingtoni tudósítója 1982. január 12-én arról írt, hogy egy a salvadori hadseregből megszökött fiatal katona Mexikóban amerikai újságírók előtt nyilatkozott a hadseregben folyó kiképzésről: „A kiképzés része volt a kínzás oktatása. Ez nem bábukkal, hanem elfogott gerillákkal történt. Előttünk törték el egy 17 éves fiú karját, azután összeszurkálták szuronnyal és megölték. A második kiképzési foglalkozáson ugyanezt tették egy 13 éves lánnyal. Megtanították, hogyan zúzzuk össze, tegyük felismerhetetlenné azok arcát, akiket megkínoztatásuk után megöltek. E foglalkozáson jelen voltak az amerikai zöldsapkás tanácsadó-összekötők is."

A több mint 20 éve, 1961-ben kudarcot vallott disznó-öböl-parti diverziós vállalkozás sem vette el az amerikai vezetés kedvét a Kuba-ellenes ellenforradalmi tervektől. A Novoje Vremja szovjet külpolitikai hetilap New York-i tudósítója 1982 januárjában ismertette azokat a diverziós szervezeteket, amelyek továbbra sem mondanak le arról, hogy Kubában partra szállva, a belső ellenforradalmi erőkkel együttműködve a kubai társadalmi rendet megdöntsék. Ilyen szervezet az „Omega–77", az „Alfa–66", a „Brigada–2506" és mások. E csoportok nagy része Floridában létesített kiképzőtáborokban készül a bevetésre.

Az ellenforradalmi erőkkel való együttműködésre irányuló imperialista tervekben, természetesen nemcsak Indokína és Latin-Amerika szerepel. Jelentős helyet kap ezekben a tervekben Európa is, különösen az európai szocialista országok. Az Európában állomásozó amerikai

fegyveres erők parancsnokságán kidolgozott hadműveleti terv szerint az európai szocialista országok területén D30-ig* 10 000, D60-ig 25 000, D120-ig pedig 55 500 helyi ellenforradalmár, különböző nagyságú gerillacsoportba való szerveződésével számolnak. Ez azt jelenti, hogy a hátország területén – az ellenség reguláris haderejének állományába tartozó diverziós csoportokon kívül – fel kell készülni a helyi ellenforradalmi elemekből szervezett gerillacsoportok elleni harcra is. A helyi ellenforradalmi gerillacsoportok létrehozásához azonban a szervezést végző ellenséges ügynököknek és diverziós csoportoknak huzamos időre (általában minimálisan 30 napra) van szükségük.

* D-vel jelölik a diverziós erők tevékenységének kezdetét.
D 30 = a diverziós erők tevékenységének 30. napja.

HARC A DIVERZIÓ ELLEN

A DIVERZIÓS ERŐK ELLENI HARC TERVEZÉSÉNEK ALAPVETŐ SZEMPONTJAI

Az ellenség diverziós erői igen jelentős pusztításra, rombolásra és veszteségek okozására képesek mind a harcoló seregtestek sávjában (a hadműveleti területen), mind a hátországban. A hadműveleti területen és a hátországban levő fontos objektumok zavartalan tevékenysége, az után- és hátraszállítás zökkenőmentes végrehajtása, a lakosság és a csapatok ellátása élelmiszerrel, ivóvízzel és egyéb anyagokkal, a személyi állomány magas szintű morális állapota, a meghatározott hátországi és harci feladatok végrehajtása az ellenség diverziós csoportjai elleni harc hatékonyságától is függ.

Egy esetleges háborúban a bevethető diverziós erők nagysága, a diverziós csoportok száma, tevékenységi területük mélysége és harci lehetőségük szükségessé teszik az ellenük folytatandó harc megszervezését és megszakítás nélküli végzését mind a hadműveleti területen, mind a hátországban.

A harc megszervezése időszakában azt is fontos megállapítani, hogy adott esetben milyen jellegű és mekkora nagyságú ellenséges diverziós csoporttal kell számolni, valamint, hogy ezek a csoportok hol kerülhetnek bevetésre a hadműveleti területen és a hátországban.

A NATO fegyveres erői által az elmúlt években végrehajtott hadgyakorlatokat és a polgári sajtóban nyilvánosságra hozott terveket tanulmányozva, számvetési alapként célszerű egy NATO-hadseregcsoport diverziós erőit figyelembe venni és felhasználni a várhatóan bevetésre kerülő csoportok mennyiségének és bevetési mélységének megállapításakor. Egy NATO-hadseregcsoport 8–10 hadosztályból álló, több nemzetiségű csapatcsoportosítás lehet.

Ez a csapatcsoportosítás a rendelkezésére álló diverziós alegységekből a következő csoportokat veheti be:

A bevetett csoportok száma és a bevetés mélysége					
20–50 km	80 km	150–200 km	800 km	2000–3000 km	Összesen
12	50–63	21–28	2–4	2–3	90–110

Úgy tervezik, hogy ez a 90–110 diverziós csoport megközelítőleg egyidejűleg kerül bevetésre a hadműveleti területen és a hátországban. A diverziós csoportok a részükre meghatározott feladatoktól és bevetésük módszerétől (a szállítóeszközök hatósugarától) függően a bevetés területének különböző mélységében fognak megjelenni. Az arcvonalhoz (országhatárhoz) közel eső területeken több, míg a hátország felé egyre csökkenő mennyiségű csoport bevetése várható. Azt azonban mindenkor figyelembe kell venni, hogy egyes nagyon fontos objektumok ellen egyszerre több diverziós csoport is támadhat.

A NATO politikai-katonai vezetése széles körű szervező munkát folytat annak elérésére, hogy egy esetleges általános háborúban a szocialista országok területén jelentős számú és nagyságú ellenforradalmi csoportokat hozzanak létre. A diverziós csoportok ellen alkalmazható erők megítélésénél nem hagyható számításon kívül az sem, hogy az ellenség diverziós csoportjai felkészülnek az ország belsejében a háború során szervezett és tevékenykedő ellenforradalmi csoportokkal való együttműködésre is. Ezért a hátországban bevetésre kerülő 90–110 diverziós csoporton kívül számolni kell még az ellenséges ügynökökből, szimpatizánsokból és ellenforradalmi elemekből álló, illetve ezek által szervezett ellenforradalmi, felkelőbandák és gerillacsoportok tevékenységével is.

A helyi ellenforradalmi bandák és gerillacsoportok elleni harc tervezésének és szervezésének folyamatában nagy jelentősége van annak, hogy meg tudjuk állapítani az ellenséges csoportok elleni harchoz szükséges saját erőink nagyságát. Ez összetett feladat, amely csak az adott helyzet tényezőinek pontos elemzésével oldható meg. Mégis meg kell kísérelni a probléma megoldásának olyan változatát, amely mai (tehát békeidőt feltételező) lehetőségeinkből indul ki.

Az ellenség diverziós csoportjai és a velük együttműködő ellenforradalmi bandák (csoportok) elleni eredményes harchoz szükséges erők nagyságának, összetételének és fegyverzetének meghatározásánál a legfőbb szempont az, hogy minden körülmények között biztosítani kell a hadműveleti (harci) feladatot végrehajtó csapatok, vezetési és ellátószervek zavartalan tevékenységét, mind a hadművelet (harc) előkészí-

tése, mind végrehajtása időszakában. A diverziós csoportok elleni harchoz jelentős mennyiségű erő és eszköz szükséges. A védendő objektumok nagy száma, a harcoló csapatok mögöttes területének nagysága, a jól álcázott és nagy mozgékonyságú ellenséges csoportok nehéz felderítési és leküzdési körülményei viszonylag nagy erők bevetését követelik meg. Az ellenséges csoportok elleni harc eredményessége nincs arányban a bevetett erők nagyságával. Ezeknek az erőknek ugyanis csak az ellenség azon diverziós csoportjainak leküzdésére van lehetőség, amelyeket pontosan felderítettek és amelyeknek elmenekülését meggátolták. Ugyanakkor az ellenséges csoportok felderítésére és megsemmisítésére nem célszerű felhasználni a hadműveleti (harci) feladatokra kijelölt erőket.

Hasonló a helyzet a fegyverzetet és felszerelést tekintve is. A diverziós csoportok leküzdéséhez nagy tűzerejű, sorozatlövő gyalogsági tűzfegyverekre, aknavetőkre és könnyű-, közvetlen irányzású tüzelésre is alkalmas lövegekre, a harcoló alegységek szállításához pedig elsősorban helikopterekre és páncélozott szállító harcjárművekre van szükség. Ezeket a fegyvereket és szállítóeszközöket sem lehet a fő feladatot végrehajtó csoportosítástól elvonni.

Ezért külön alegységeket (esetleg egységeket) kell létrehozni, amelyek elsődleges feladata az ellenség diverziós csoportjai elleni harc és a mögöttes terület biztosítása. Ezek az alakulatok minden körülmények között alkalmasak erre a feladatra. Tehermentesítik a hadműveleti (harci) feladatot végrehajtó csapatokat az ilyen irányú felelősség alól, ezáltal jelentős mértékben hozzájárulnak a fő feladatok teljesítéséhez. A speciális biztosítóalakulatokat az ellenség diverziós csoportjai elleni harc mellett alkalmazni lehet a rendészeti és komendáns feladatoknál is.

Az ellenség diverziós erői elleni harcra alkalmazható erők létrehozásának különböző formái lehetségesek:

Egyik változatnál a békében is meglevő rendészeti és komendánsegységeket és -alegységeket, illetve a mozgósítással feltöltött őr- és biztosító alegységeket használják fel. Az ilyen egységeket és alegységeket az ellenség diverziós csoportjai elleni harchoz megfelelő kiképzésben kell részesíteni és megfelelő felszereléssel is el kell látni. E változat előnye az, hogy meglevő egységek és alegységek megfelelő feltöltésével (kiegészítésével) lehet a szükséges erőket létrehozni, és nincs szükség új alakulatok felállítására.

Hátránya az, hogy a több irányú (rendészeti, komendáns-, diverziós csoportok elleni harc stb.) feladatra való felkészülés megnöveli a személyi állomány kiképzésének időtartamát, továbbá az egy időben végrehajtandó, több irányú feladat megnehezíti az egységek és alegységek vezetését.

Másik változatnál számításba lehet venni a második lépcsők és tartalékok állományából kijelölt erőket. Előnye, hogy nincs szükség külön alegységek és egységek felállítására, mivel a meglevő összfegyvernemi (elsősorban gépesített lövész-) alegységek és egységek hajtják végre a diverziós csoportok elleni harcot. Viszont ezek az alegységek és egységek csak abban az esetben képesek az ellenséges csoportok elleni harcra, ha nincsenek más – az ellenség főerői megsemmisítésével kapcsolatos – harcfeladatokkal lekötve. A második lépcső (tartalék) harcba lépésekor szünetelne a diverziós csoportok elleni harc, és azt csak az újonnan létrehozandó másik lépcső (tartalék-) állományából kijelölt erők újítanák fel egy bizonyos idő elteltével. Ebben az esetben a szárazföldi csapatok minden alegységét ki kell képezni az ellenség diverziós csoportjai elleni harcra, amely viszont a kiképzési idő jelentős növelésével jár.

A kialakult helyzettől függően, a törzsek megfelelő javaslatait figyelembe véve, a parancsnokok döntik el az adott helyzetben alkalmazható változatot, vagyis azt, hogy milyen erők vethetők be az ellenség diverziós csoportjai ellen. A legvalószínűbb az ismertetett változatok kombinált alkalmazása.

A szükséges erők nagyságának meghatározásakor, az ellenség várható erőinek nagyságából, fegyverzetéből és alkalmazott harci módszereiből kell kiindulni.

Mintegy 90–110 diverziós csoport egyidejű megjelenésével lehet számolni egy esetleges háború kezdetén, melyek összlétszáma mintegy 600–800 fő lehet.

Ha a hagyományos eszközökkel vívott harctevékenységekben az ellenség feletti győzelemhez szükséges kétszeres-háromszoros erőfölényt akarunk biztosítani, akkor a bevethető csoportok létszámának 1200–2400 főnek kell lenni.

A fenti számvetés, természetesen csak elméletileg igazolható. A valóságban az ellenség diverziós csoportjai ellen nemcsak a szárazföldi csapatok, hanem a légierő, a légvédelmi csapatok, a rakétacsapatok, a tábori tüzérség és más fegyvernemek is harcolnak, miközben csapást mérnek az ellenség összpontosítási körleteire, a szállító repülőgépekre és helikopterekre stb.

Ezt figyelembe véve egy gépesített lövészezrednyi erő elégséges az ellenség diverziós csoportjai elleni harcra.

Ennek az erőnek mintegy kétharmadát (két-három zászlóalj + megerősítő erők) célszerű elhelyezni és alkalmazni a harcérintkezési terepszakasztól 20–80 km-ig terjedő mélységben, egyharmadát (egy zászlóalj + megerősítő erők) pedig a 80 km-től 150 km-ig terjedő, vagy még nagyobb távolságban. Az ilyen elhelyezésnek az a magyarázata,

hogy az ellenség diverziós csoportjainak mennyisége az arcvonaltól (háború kezdetén az államhatártól) a mélység felé haladva fokozatosan csökken.

A hátországban viszont (150–200 km-nél távolabb) elkezdik tevékenységüket a helyi ellenforradalmárokból létrehozott bandák és csoportok, amelyek – a NATO katonai vezetésének tervei szerint – szervezésük kezdetét követően fokozatosan növekszenek, és ha felszámolásuk időben nem történik meg, komoly veszélyt jelenthetnek a hátország fontos objektumaira és a lakosságra. Megakadályozhatják a fegyveres erők ellátását és utánpótlását, valamint hadműveleti tevékenységét biztosító raktárak, után- és hátraszállítási útvonalak, repülőterek, vezetési pontok stb. munkáját.

Az ellenforradalmi elemekből szervezett bandák és csoportok elleni harchoz szükséges erők nagysága elsősorban attól függ, hogy mennyi idő áll az ellenség rendelkezésére az ellenforradalmi csoportok megszervezésére, azok milyen fegyverzethez és felszereléshez jutottak, és milyen támogatást élveznek a helyi lakosság részéről. A szervezés kezdeti szakaszában a kis erejű, gyalogsági kézifegyverekkel felszerelt és a helyi lakosságtól nem támogatott ellenforradalmi csoportok (bandák) megsemmisítése a helyi belbiztonsági (rendőri, munkásőri) erőkkel is könnyen megoldható.

A jól szervezett ellenforradalmi bandák felszámolásához, ha birtokukban nehézfegyverek is vannak és ha a helyi lakosság is támogatja őket, szükséges lehet a hadsereg erőinek bevetése is. Nehéz előre meghatározni az ellenforradalmi csoportok elleni harchoz szükséges erők nagyságát. Azt mindig az adott helyzet részletes elemzése alapján lehet megállapítani.

Az ellenforradalmi bandákat (csoportokat) lehetőleg a megszervezésük kezdetén kell megsemmisíteni. Ez ekkor még kisebb erőkkel is lehetséges, és az ellenforradalmi bandák (csoportok) által az élőerőben és anyagiakban okozott veszteség sem lesz nagy.

Egy esetleges háborúban, az ország területén bevetésre kerülő és tevékenykedő nagy mennyiségű ellenséges diverziós csoport elleni harc a fegyveres erők és testületek közös feladata. A közös feladat eredményes végrehajtásához a feladatok elosztása szükséges. A feladatokat mélységben és körletenként is el kell határolni.

A *mélységi elhatárolás* azért célszerű, mert a hadműveleti területen (amelyen az első lépcsőben levő seregtestek hadműveleti sávjait és hadtápkörleteit, mintegy 150–200 km mélységig terjedő területet kell érteni), ahol a seregtestek főerői tartózkodnak, elsősorban a seregtestek erre kijelölt csapatainak kell végrehajtani az ellenség diverziós csoportjai felszámolását. A csapatok részére hadműveleti területnek meghatározott országrészben azonban jelentős számú lakosság él, továbbra is tevékenykednek a belbiztonsági erők, amelyeket figyelmen kívül hagyni helytelen lenne. Tehát a mélységi elhatárolásnál a hadműveleti területen maradó lakosságot és az ott állomásozó belbiztonsági erőket (határőrséget, rendőrséget, valamint a munkásőrséget) is számításba kell venni.

A körletenkénti elhatárolást indokolja, hogy a seregtestek magasabbegységei, egységei és alegységei nem összefüggően szállják meg a hadműveleti területet, hanem körletenként, amelyek között jelentős távolságok, a csapatok által meg nem szállt területek, illetve a polgári lakosság által lakott helységek vannak. A hadműveleti területen az ellenség diverziós erői ellen harcoló csapatok tevékenységét szorosan össze kell hangolni a belbiztonsági erőkkel. Az adott körletben levő erők parancsnoka felelős a tevékenységek összehangolásáért, aki meghatározza az együttműködés legfontosabb rendszabályait, beleértve a belbiztonsági erők működési körleteit és feladatait, a lakosság biztonságát szolgáló intézkedéseket, valamint az ellenség diverziós csoportjai felderítésével és megsemmisítésével kapcsolatos közös feladatokat. A feladatok elosztásánál – a seregtestek csapatai és a belbiztonsági szervek között – célszerű abból kiindulni, hogy a csapatok általában a lakott helységeken kívül tevékenykednek, míg a belbiztonsági erők a lakott helységeken belül. A csapatok csak akkor vesznek részt a lakott helységeken belüli akciókban, ha a belbiztonsági szervek erői és eszközei nem elegendőek az ellenség felszámolásához.

Az előzetes számítások alapján úgy tűnik, hogy a 150–200 km mélységig terjedő hadműveleti területen az ellenség diverziós erői elleni harcra kijelölt csapatok (a biztosító erők), továbbá az adott területen békében is meglevő határőr-, rendőrségi és munkásőr-alakulatok elegendőek a várhatóan bevetésre kerülő diverziós csoportok felszámolásához.

A 150–200 km-nél nagyobb mélységben az ellenség diverziós csoportjai és az ellenforradalmi bandák elleni harc a belbiztonsági erők fő feladatai közé tartozik. A várhatóan bevetésre kerülő ellenséges erők nagysága ugyanis nem teszi szükségessé az elsőlépcső-seregtestek állományába tartozó erők felhasználását. Kis erejű ellenség felszámolása eredményesen megoldható a belbiztonsági szervekkel is.

Ugyanez a helyzet az ellenforradalmi bandák felszámolásánál. Az ellenforradalmi csoportok kezdeti kis létszáma, gyenge fegyverzete és harci erővé szerveződésük lassú folyamata lehetővé teszi, hogy a rendőrség és a munkásőrség összefogott erejével rövid idő alatt felfedjék az ilyen csoportokat (bandákat) és teljesen felszámolják őket még harcba lépésük előtt. A fegyveres erők seregtesteinek állományába tartozó ala-

kulatok bevetésére csak akkor kerülhet sor, ha az ellenforradalmi csoportok a vártnál nagyobb erejűek, és jelentős mennyiségű nehézfegyverzethez (tüzérségi lövegek, aknavetők, esetleg harckocsik és páncélozott szállító járművek) jutottak.

A hátországban bevetésre kerülő ellenséges diverziós erők, valamint az ezek által irányított ellenforradalmi csoportok és bandák felszámolásának sikeres végrehajtásában nagy jelentősége van a jól szervezett felderítésnek, az állandó kezdeményezésnek, a nagyfokú mozgékonyságnak, a folyamatosan működő híradásnak, a polgári lakossággal létesített szoros kapcsolatnak és a központi irányításnak.

A PARANCSNOKOK ÉS TÖRZSEK FELADATAI A DIVERZIÓ ELLENI HARCBAN

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harc sikerének egyik alapvető feltétele a centralizált vezetés. Csak a központosított vezetés képes arra, hogy a nagy számban bevetett ellenséges csoportok elleni harcot eredményesen tervezze, szervezze és irányítsa a hadműveleti csapatok tevékenységi sávjának teljes szélességében és mélységében, továbbá a hátország egész területén. A harc tervezésénél és szervezésénél figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a kezdeményezés a támadásra készülő ellenség kezében van, ugyanis legtöbbször csak ő tudja a diverziós csoportok bevetésének időpontját, helyét és módját, a diverziós tevékenységek objektumait (céljait) és a kijelölt feladat végrehajtásának módszerét.

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harc csak akkor lehet eredményes, ha az nem passzív, hanem aktív jellegű. E harc során nem szoríthatunk a csapatok tevékenységi sávjában levő fontos objektumok, valamint után- és hátraszállítási útvonalak, továbbá a hátországi objektumok helyhez kötött (álló jellegű) őrzésére és védelmére. Az őr- és biztosítóalakulatok, valamint a második lépcsők állományából kijelölt alegységek által végzett megszakítás nélküli járőrözéssel és hézagmentes figyeléssel kell megállapítani az ellenséges csoportok tartózkodási helyét, majd határozottan, a lehető legrövidebb idő alatt fel kell számolni őket.

A diverziós erők elleni harcra kijelölt egységek és alegységek megszakítás nélküli, aktív tevékenysége sem teszi feleslegessé a csapatok, törzsek, hadtápintézetek, szállítmányok stb. önvédelmét az ellenség diverziós csoportjai ellen. A csapatok, törzsek, hadtápintézetek stb. parancsnokai kötelesek gondoskodni arról, hogy saját elhelyezési körletükben mindenkor készen álljanak a harcra. Erre a célra megfelelő erőket és eszközöket kell kijelölni a komendáns- és őralegységek, illetve a tartalékok és második lépcsők állományából. A kijelölt erők együttműködnek azokkal az alakulatokkal, amelyek fő feladata az ellenség diverziós csoportjainak felszámolása. Az általuk őrzött objektumokat (szállítmányt stb.) azonban nem hagyhatják el az ellenséges csoport üldözésére, mert feltételezhető, hogy az ellenség erői kisebb részével megtévesztő manővert végrehajtva, visszavonulást színlelve üldözésre készteti a fontos objektum (szállítmány stb.) őrzését ellátó alegységet, ugyanakkor nagyobb erővel megtámadja az objektumot. A nagyon fontos objektumokat (szállítmányokat) őrző alegységeknek nem feladata az ellenséges csoport felkutatása és üldözése, mivel ezzel veszélybe sodorják az őrzött objektumot (szállítmányt stb.). Erre a célra külön alakulatokat kell kijelölni és bevetési készenlétben tartani.

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harc centralizált vezetése csak úgy valósítható meg, ha a törzsekben felelős személyt, esetleg több személyből álló munkacsoportot jelölnek ki az ellenség diverziós csoportjai elleni harc tervezésére, szervezésére és folyamatos vezetésére. A törzsek szervezeti felépítését és az egyes törzsrészlegek (főnökségek, osztályok, alosztályok) funkcióját figyelembe véve legcélszerűbb megoldásnak az látszik, ha a hadműveleti osztály (alosztály) állományából jelölik ki az ilyen feladattal megbízott személyt (munkacsoportot). Elsősorban a hadműveleti osztály (alosztály) személyi állománya rendelkezik azokkal az információkkal és lehetőségekkel, amelyek elősegítik az ellenség diverziós csoportjai elleni harc tervezését, szervezését és vezetését. Ide futnak be azok a fontos adatok, amelyek az ellenségre és a saját csapatok tevékenységére, feladataira, mozgására stb. vonatkoznak. Az ellenségre, a tervezett hadműveleti (harci) feladatokra, valamint a fontosabb hadműveleti felépítési (harcrendi) elemek települési helyére és várható mozgására vonatkozó információkat felhasználva a hadműveleti osztály (alosztály) olyan javaslatot tud tenni a törzsfőnöknek vagy a parancsnoknak, amivel megakadályozhatják a diverziós csoportok sikeres tevékenységét. A hadműveleti osztály (alosztály) az alárendelteket gyorsan tudja tájékoztatni az ellenséges diverziós csoportok helyéről, erejéről és tevékenységéről, az összeköttetési csatornái lehetővé teszik a csoportok felszámolásával kapcsolatos parancsok eljuttatását a végrehajtókhoz.

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harcot a hadműveleti osztály (alosztály) csak úgy képes sikeresen szervezni és vezetni, ha tevékenysége során szorosan együttműködik a felderítő és légvédelmi főnökkel, valamint a csapatrepülő és az elhárító szervekkel.

A hadműveleti osztály (alosztály) és a felderítőfőnök közötti szoros kapcsolat eredménye az ellenség diverziós csoportjai elhelyezésére, ere-

jére, fegyverzetére és várható tevékenységére vonatkozó adatok ismerete. Ezek az adatok teszik lehetővé, hogy előre felkészítsék a kijelölt alegységeket a bevetésre kerülő ellenséges csoportok elleni harcra, továbbá, hogy a törzseket, a csapatokat és hadtápintézeteket figyelmeztessék az ellenség diverziós csoportjai várható bevetésére és részükre is meghatározzák a szükséges tennivalókat (feladatokat).

A légvédelmi főnökkel fenntartott kapcsolat célja az, hogy a légvédelmi erők kellő időben felkészüljenek és eredményesen harcoljanak a diverziós csoportokat szállító repülőgépek és helikopterek ellen. A rádiótechnikai csapatok felderítése alapján a hadműveleti osztály (alosztály) adatokat kap a diverziós csoportok bevetéséről, a bevetés idejéről

A frontrepülőkhöz továbbított igénylések alapján a vadászrepülőalegységek felvehetik a harcot a diverziós csoportokat szállító repülőgépekkel és helikopterekkel, a vadászbombázó-erők pedig csapást mérhetnek a csoportok települési helyeire, felkészítési bázisaira, kiképző központjaira.

A csapatrepülő szervekkel való együttműködés során a légi felderítés erői jól használható adatokat szolgáltathatnak a diverziós csoportok települési helyeiről és felkészítési bázisairól, továbbá a bevetett csoportok tevékenységi körleteiről és valószínű tartózkodási helyeiről. A harci helikopterek fedélzeti fegyvereikkel megsemmisíthetik a csoportok bázisait és ellátási intézményeit.

A csapatrepülő-erőknél megfelelő mennyiségű légi szállítóeszköz (elsősorban helikopter) van az ellenség csoportja ellen harcoló alegységek gyors manővereihez, olyan esetekre is, amikor a földi szállítóeszközökkel nem lehetséges az ellenséges csoportok megközelítése, üldözése stb.

Az elhárító szervek és a hadműveleti osztály (alosztály) kölcsönösen tájékoztatják egymást és kicserélik az ellenség diverziós csoportjairól birtokukban levő adatokat. Az elhárító szervek, a hadműveleti osztálytól kapott tájékoztatást felhasználva, az elhárítás erőivel és eszközeivel felfedik a diverziós csoportokat, és megakadályozzák, hogy azok a harcálláspontok, rakétacsapatok indítóállásai, a raktárak és egyéb fontos objektumok területére, valamint a személyi állomány soraiba behatoljanak. Gondot fordítanak arra, hogy a helyi lakosság ne támogassa a bevetett csoportokat, ezzel párhuzamosan harcolnak a lakosság soraiban megbújó ügynökök, összekötők és ellenforradalmi elemek ellen.

Olyan esetben (erre elsősorban békében vagy a háborús veszély időszakában kerülhet sor), amikor az ellenség csak kis mennyiségű diverziós csoportot vet be, elképzelhető, hogy az ellenséges csoportok elleni harc megszervezéséhez és vezetéséhez elegendők az elhárító szervek. Ilyen esetekben is szükség van azonban a felszámolást végrehajtó katonai vagy belbiztonsági alegységek közreműködésére.

A hadműveleti osztály (alosztály) azzal segítheti az elhárító szervek munkáját, hogy tájékoztatja őket az ellenség diverziós csoportjainak erejéről, fegyverzetéről és felszereléséről, harci módszereiről, várható bevetési körleteiről, valamint azokról az objektumokról, szállítmányokról stb., amelyek ellen a diverziós csoportok tevékenysége várható. A hadműveleti osztály (alosztály) együttműködik azokkal a törzsrészlegekkel, amelyek tevékenysége elősegíti a diverziós csoportok elleni harcot.

A HARC TERVEZÉSE, SZERVEZÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harc feszes tervezése, szervezése és következetes végrehajtása különösen nagy jelentőségű akkor, ha az ellenség megelőzi csapatainkat a hadműveleti szétbontakozásban, és támadó csoportosításával agressziót hajt végre. A betört ellenség ellen harcoló, vagy még csak felvonuló (előrevonást végrehajtó) csapataink hátába bevetett diverziós csoportok komoly zavart okozhatnak csapataink vezetési rendszerében, híradásában és előrevonásában. Ha nem megfelelően szervezzük meg az ellenük folyó harcot, akkor jelentősen megnő annak a lehetősége, hogy az ellenség támadó tevékenysége sikerrel végződik.

A parancsnok a hadműveleti osztály (alosztály) által előkészített adatok alapján, utasításában, elhatározásában kitér a diverziós csoportok elleni harc legfontosabb kérdéseire. A parancsnok elhatározásának tartalmaznia kell az ellenség diverziós csoportjainak várható mennyiségét, fegyverzetét és tevékenységének főbb objektumait, a csoportok bevetésének valószínű körleteit, a csapatok, intézetek, törzsek feladatait az ellenség diverziós tevékenységének elhárítására, a diverziós csoportok elleni harcra kijelölt erők állományát és feladatait, valamint az együttműködés legfontosabb rendszabályait.

A hadműveleti osztály (alosztály) a parancsnok utasítása alapján – ha erre elegendő idő áll rendelkezésre – kidolgozza az ellenség diverziós csoportjai elleni harc tervét. A tervet célszerű grafikus formában, térképen kidolgozni, melyen fel kell tüntetni: az ellenségnek a saját csapatok tevékenységi sávjában elhelyezkedő, vagy ott bevethető, diverziós erői állományát, elhelyezését, csoportosítását, felkészítési bázisait, repülőtereit, ellátó és atomfegyver-raktárait, valamint a diverziós csoportok tevékenységét irányító vezetési pontokat, a sávhatárokat, a harcérintkezés terepszakaszát és a hadtápkörlet határait. Az ellenség diverziós csoportjainak feltételezett bevetési körleteit, azokat a fontos objektumokat és hadműveleti felépítési (harcrendi) elemeket (vezetési ponto-

kat, rakétacsapatok állásait, hírközpontokat, raktárakat, után- és hátraszállítási útvonalakat stb.), amelyek ellen várható a diverziós csoportok bevetése. A diverziós csoportok elleni harcra kijelölt erők állományát, csoportosítását, tevékenységi körleteit, harcfeladatait (ezen belül külön meg kell határozni azokat az objektumokat, hadműveleti felépítési [harcrendi] elemeket, esetleg szállítmányokat, amelyek őrzése és védelme elsődleges fontosságú).

A tervben szerepelnie kell még a felderítés, a légvédelmi csapatok, a repülők, az elhárító szervek, az egyéb együttműködő erők és szervek feladatai, a vezetés és együttműködés rendszabályai, a jelentések felterjesztése rendjének. A tervet a hadműveleti osztály (alosztály) vezetője, valamint a törzsfőnök írja alá és a parancsnok hagyja jóvá. A terv kidolgozásában részt vesz a felderítő- és a légvédelmi főnök, továbbá a csapatrepülő, valamint az elhárító szervek. A szükségletnek megfelelően más törzsrészlegek is bevonásra kerülhetnek a terv kidolgozásába.

Az elkészült és jóváhagyott terv alapján a hadműveleti osztály (alosztály) a szükséges tartalmi kivonattal, megfelelő számú harcintézkedést juttat el az ellenség diverziós csoportjai elleni harcban részt vevő alakulatok és törzsek részére.

Az ellenség diverziós csoportjai elleni harccal kapcsolatos harcintézkedésben meg kell határozni az ellenséges diverziós csoportok erejét, bevetési helyeit, időpontjait és tevékenységét, az alárendeltek megerősítését és harcfeladatait az ellenséges csoportok felszámolásakor, a támogató fegyvernemek és szakcsapatok megnevezését és feladatait, a harcfeladat megkezdésének idejét, a jelentések felterjesztését, valamint az együttműködési jeleket és jelzéseket.

Az ellenség diverziós csoportjai felszámolását végrehajtó egységek és alegységek a harcintézkedés kézhezvétele után az abban meghatározottaknak megfelelően tervezik, szervezik és hajtják végre – a lehető legrövidebb idő alatt – harci feladataikat.

A diverziós csoportok elleni harc formái.

A diverziós csoportok bevetési előkészületeinek felderítése, mely a rendelkezésre álló felderítőerőkkel – főleg az ügynöki, valamint a rádió- és rádiótechnikai felderítőerőkkel – és eszközökkel folytatott tevékenységeket tartalmazza. Célja, hogy felderítsék a támadásra készülő ellenséges diverziós csoportok bevetésével kapcsolatos elgondolásokat, terveket és intézkedéseket, a diverziós csoportok által alkalmazható atom- és más tömegpusztító eszközök raktárakból történő kiszállítását, a diverziós csoportok települési és felkészülési helyét (körletét), valamint az ott folyó előkészítő tevékenységeket, a csoportokat szállító repülőgépeknek és helikoptereknek a települési helyekre (körletekbe) való beérkezését. Az ügynöki felderítés által megszerzett adatokat a parancsnokok és törzsek az elöljárótól tájékoztatás formájában kapják meg. A felderítőfőnök által szervezett rádió- és rádiótechnikai felderítés szintén értékes adatokat szolgáltathat az ellenség diverziós csoportjainak felkészítéséről.

A diverziós csoportok légi úton történő bevetésének megakadályozása mindenekelőtt a légvédelmi csapatok feladata. Ebbe a tevékenységbe, a helyzettől függően bevonhatják a honi légvédelem erőit és eszközeit is (elsősorban a csapatlégvédelem rádiótechnikai, valamint légvédelmi tüzér- és rakétaegységeit és -alegységeit, továbbá a honi légvédelem rádiótechnikai csapatait és a vadászlégierő ügyeletes repülőgépeit). A rádiótechnikai csapatok fel tudják deríteni a diverziós csoportokat szállító repülőgépeket és helikoptereket, melyek minden valószínűség szerint már a harctevékenységek megkezdése előtt átrepülik az államhatárt, hogy az előrevonás és szétbontakozás zavarására kijelölt csoportokat a meghatározott ledobási (földre tevési) helyre szállítsák.

Az államhatárt átlépő repülőgépeket és helikoptereket azonnal meg kell semmisíteni az ügyeletes légvédelmi tűzfegyverekkel és a vadászlégierő levegőben tartózkodó (járőrözést folytató) gépeivel. A diverziós csoportokat szállító repülőgépek és helikopterek, az esetek nagy részében kis és földközeli magasságban repülnek, ezért nemcsak a szaklégvédelmi erőket, hanem minden alegységet fel kell készíteni az ellenséges légi célok megsemmisítésére. Az alegységeknek mind álló helyben, mind mozgás közben mindenkor készen kell állni, hogy azonnal tüzet nyissanak az ellenség alacsonyan repülő repülőgépeire és helikoptereire.

A bevetett csoportok felderítését és tevékenységének állandó figyelemmel kísérését erre a feladatra kijelölt egységek állományából létrehozott figyelőőrsök és járőrök végzik.

A figyelőőrsöket olyan objektumok (harcrendi elemek) közelében kell elhelyezni, amelyek ellen várható a diverziós csoportok támadása. A figyelőőrs olyan kiemelkedő természetes, vagy mesterséges tereptárgyon helyezkedik el, ahonnan állandóan és hézagmentesen figyelhetik az objektumot (harcrendi elemet), a környező terepet és a légteret. Az éjszakai figyeléshez infravörös eszközök szükségesek. A legfontosabb objektumok körzetében körkörös figyelést kell szervezni úgy, hogy az egyes figyelőőrsök sávjai (szektorai) kapcsolódjanak egymásba és biztosítsák az ellenséges diverziós csoportok valószínű bevetési körleteinek hézagmentes figyelését.

A figyelőőrsök megfelelő híradó eszközökkel azonnal jelentik az ellenség diverziós csoportjait szállító repülőgépek (helikopterek) megjelenését a figyelési sáv (szektor) légterében, illetve ilyen csoport kidobását (földretevését) a fontos objektumok közelében. A figyelőőrs szemé-

lyi állománya 2–3 fő, akik rejtett figyelést folytatnak, és csak a legvégső esetben (például önvédelem esetén) veszik fel a harcot az ellenséges diverziós csoporttal. (A felderített ellenséges csoportot legtöbbször a figyelőőrs jelentése alapján a helyszínre irányított alegységek semmisítik meg.)

A diverziós csoportok felderítésére kiküldött járőrök, raj- vagy szakaszerőben, meghatározott körletben és menetvonalon, rendszertelen időközökben folytatják tevékenységüket. A járőrök páncélozott szállító harcjárművet vagy helikoptert használnak, ami lehetővé teszi, hogy a járőr rövid idő alatt nagy területet ellenőrizhessen. A járőr gyalog csak kivételes esetben mozoghat (járműhiány esetén vagy erősen átszegdelt, sűrű növénytakaróval borított terepen). A járőrök menetvonalát úgy kell meghatározni, hogy az érintse az ellenséges diverziós csoportok ledobására és rejtőzésére, vagy pihentetésére alkalmas területeket. E tekintetben különösen figyelemre méltóak az erdei tisztások, átvágások, barlangok, kőfejtők, mély völgyek, források és patakok völgye stb. A járőrök mozgás közben állandóan rádió-összeköttetést tartanak fenn az őket kiküldő parancsnokokkal és jelentik a menetvonalon észlelteket, illetve veszik az elöljáró utasításait.

A járőrök a felderített ellenséges csoportról haladéktalanul jelentést tesznek, mely tartalmazza: az ellenséges csoport erejét, fegyverzetét, tartózkodási helyét és tevékenységét. A jelentés után a járőr azonnal megkezdi a csoport felszámolását. Ha a járőr erői és eszközei nem elegendőek az ellenséges csoport megsemmisítéséhez, akkor erősítést kér az elöljárótól. Az erősítés megérkezéséig mindent meg kell tenni, hogy megakadályozzák az ellenség elszakadását. Ez a feladat a járőr személyi állományától határozott és gyors harcbalépést, valamint bátor, önfeláldozó harcot követel. Abban az esetben, ha az ellenséges csoport visszavonulását nem sikerül megakadályozni, a járőr haladéktalanul megkezdi az ellenség üldözését mégpedig úgy, hogy egy pillanatra se szakadjon el az ellenségtől. A visszavonuló (menekülő) ellenséges csoport elszakadását a járőrtől legkönnyebben páncélozott szállító harcjárművön, vagy helikoptereken előreküldött alegységek tudják megakadályozni. Az előreküldött alegység az ellenség visszavonulási útvonalán szervezett lesállással, útzárakkal, tűzzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával segíti a diverziós csoport megsemmisítését.

A bevetett csoportok felszámolását külön erre a feladatra kijelölt alegységek hajtják végre. Ezeket az erőket célszerű visszatartani a parancsnok tartalékaként. Ez a megoldás lehetővé teszi, hogy az adott magasabbegység vagy seregtest sávjában bevetett nagyszámú ellenséges csoport ellen egyidejűleg tudják felvenni a harcot. Ennek előfeltétele az, hogy a törzsek állandóan tisztában legyenek a sávjukban bevethető

ellenséges diverziós csoportok mennyiségével, erejével, fegyverzetével, bevetésük helyével és tevékenységével, mert csak így tudják a rendelkezésre álló erőket a legnagyobb hatásfokkal bevetni.

Az, hogy az ellenséges csoportok felszámolását általában a tartalékként visszatartott erők hajtják végre, nem mond ellent annak a követelménynek, hogy a járőrök a felderített ellenséges csoportról haladéktalanul jelentenek, majd a jelentés megtétele után azonnal megkezdik a csoport felszámolását. (A járőrök ilyen tevékenysége azért szükséges, mert csak ez biztosíthatja a bevetett ellenséges csoportok időbeni felszámolását, még mielőtt azok végrehajtanák a számukra kijelölt diverziós feladatokat.)

A felderített ellenséges csoport felszámolására olyan erejű alegységet kell kijelölni, amely lehetővé teszi a feladat gyors végrehajtását. A kijelölt alegység gyorsmenetben, lehetőleg harc előtti alakzatban érkezik az ellenséges csoport tartózkodási körletéhez. A beérkezés után az alegység parancsnoka tájékozódik a terepen, felméri az ellenség erejét és helyzetét (ehhez felhasználhatja az adott körletben tevékenykedő figyelőőrs vagy járőr által adott tájékoztatást), majd rövid szóbeli harcparancsban meghatározza alárendeltjei feladatát. Ezt követően azonnal megkezdik az ellenséges csoport felszámolását. Ha lehetséges, törekedni kell foglyok ejtésére, ugyanis értékes adatokat lehet tőlük szerezni az ellenséges diverziós csoportról. A szívósan ellenálló, természetes vagy mesterséges fedezékeket felhasználó, tűzharcot folytató ellenséget a támogató tűzfegyverekkel (aknavetővel, SZPG–9-cel, nehéz géppuskával stb.) mért rövid tűzcsapás után, azok fedezete alatt, megközelítik majd megsemmisítik.

Az ellenséges csoport felszámolása csak olyan körülmények között lehet sikeres, ha a feladatra kijelölt alegységek között jól megszervezett együttműködés van. Különös gondot kell fordítani a tűzmegnyitást, tűzbeszüntetést és tűzáthelyezést szabályozó jelek és jelzések alkalmazására és betartására. A diverziós csoportok ellen harcoló alegységek közötti együttműködés megszervezésekor nagy jelentősége van a kölcsönös felismerőjelek és -jelzések meghatározásának, különösen akkor, ha az ellenség személyi állománya a saját vagy baráti (Varsói Szerződés) hadseregek rendszeresített egyenruhájában tevékenykedik.

E kérdés fontosságát példázza a lengyel néphadsereg háború utáni, a banderista-diverziós csoportok elleni harcának egyik akciója, amelyet Jan Gerhard ezredes a „Wojskowy Przeglad Historyczny" című folyóirat 1959. évi 4. számában írt le: „Az ütközetek végül már gyakran keltik azt a benyomást, mintha »indiánosdit« játszanánk... Az ellenség a mi egyenruhánkat hordja. Ebből sajátos helyzetek adódnak. Emlékszem például arra az esetre, amikor három alakulatunk Berda kör-

nyékén bekerítette Hryn bandáját.* Úgy látszott, hogy bevégeztetett. Felkészültünk a végső rohamra, amikor egyenruhás csoportot pillantottunk meg. A csoport lassan húzódott el előttünk libasorban, majd hamarosan eltűnt egy dombhát mögött. Dühösen hívtam rádión a velünk együttműködő egység parancsnokát és magyarázatot kértem tőle. Meggyőződésem volt, hogy ő hajtott végre valamilyen meg nem beszélt műveletet. Ő viszont azt hitte, hogy én nem tartottam be az együtt kidolgozott támadási tervet és meg volt győződve arról, hogy a domb mögött a legnagyobb nyugalommal eltűnő emberek az én alakulatomtól valók. Sikerült eloszlatnunk a félreértést, de az UPA-sok** elmenekültek akkorra már, mert mondanom sem kell, hogy ők bújtak meg a lengyel egyenruhában. Végül is arra kényszerültünk, hogy különleges egyezményes jeleket alkalmazzunk egymás felismerésére az ütközetekben. A jeleket napjában többször változtattuk; karszalag a jobb karon, karszalag a bal karon, fordítva feltett sisak stb."

A FONTOS OBJEKTUMOK, HARCRENDI ELEMEK, SZÁLLÍTMÁNYOK, PARANCSNOKOK, ÖSSZEKÖTŐ TISZTEK ÉS FUTÁROK ŐRZÉSE ÉS VÉDELME

A fontos objektumok és harcrendi elemek (vezetési pontok, hírközpontok, raktárak, átkelőhelyek, közlekedési csomópontok stb.) őrzése és védelme megakadályozza azt, hogy az ellenség diverziós csoportjai megközelítsék és bejussanak területükre, majd ott diverziós tevékenységet fejtsenek ki. Különös gondot kell fordítani annak megakadályozására, hogy az ellenség hordozható atomtöltetet (atomaknát) helyezzen el az objektum területén, illetve, hogy biológiai vagy vegyi harcanyaggal fertőzze (mérgezze) a raktárakban tárolt élelmiszereket vagy az ivóvizet.

A hordozható atomtöltettel felszerelt diverziós csoportok fő célpontjai a vezetési pontok. Ezért a parancsnokoknak és törzseknek fokozott figyelmet kell fordítani a vezetési pontok megbízható őrzésére és védelmére. Az őralegységeket olyan korszerű, hordozható riasztó és figyelő műszerekkel és -berendezésekkel is el kell látni, amelyek éjszaka és rossz látási viszonyok között is lehetővé teszik a vezetési pontot megközelítő ellenséges csoport azonnali észlelését, és az őralegység riasztását.

* Ukrán nacionalista diverziós csoport, ők gyilkolták meg Swierczewski lengyel tábornokot is.

** Ukrán nacionalista fasiszta szervezet, amelynek vezetője Bandera volt.

Az olyan fontos objektumok őrzése és védelme, melyet távolabb elhelyezkedő erők biztosítanak, kétszeres, esetenként háromszoros erő- és eszközgyűrűvel lehetséges. E biztosítási gyűrűkbe bevonják a komendáns- és őralegységeket és -egységeket, valamint az adott objektum közelében elhelyezkedő második lépcsők (tartalékok) állományából erre a feladatra kijelölt erőket.

A fontos szállítmányok (különösen a rakéta-harcifej és a rakétaszállítmányok) *őrzéséhez* és megbízható védelméhez külön szállítmánykísérő alegységek szükségesek, amelyeknek az a fő feladata, hogy megakadályozzák az ellenség diverziós csoportjai támadását.

A közúti szállítmányt kísérő alegységek az oszlop elején, végén és az oszlopban elosztva, páncélozott szállító harcjárművön mozogva tudják feladataikat a legeredményesebben végrehajtani. Különösen fontos anyagok (pl. harci fejjel szerelt rakéta) szállításánál célszerű, ha a szállítóoszlopot helikopteren mozgó biztosító alegység is oltalmazza.

A vasúti szállítmányt a szerelvényen megfelelően elosztott, sorozatlövő tűzfegyverekkel ellátott alegységek, szükség esetén pedig helikopteren mozgó kiegészítő biztosítóerők védik.

A parancsnokok, összekötő tisztek és futárok védelmére, különös gondot kell fordítani. Egy hadosztály- vagy hadseregparancsnok, illetve fontos hadműveleti okmányt szállító összekötő tiszt vagy futár eleste, illetve fogságba esése igen súlyos következményekkel járhat. Mérlegelni kell, hogy egyáltalán szükséges-e a magasabb parancsnokoknak, a fontos hadműveleti okmányokat szállító összekötő tiszteknek és futároknak gépkocsin (motorkerékpáron) mozogni a hadműveleti területen. Személyük és a náluk levő hadműveleti okmányok (térképek) megvédésére egyik módszer az, ha helikopteren, vagy erős fedezettel ellátott páncélozott szállító harcjárművön történik a szállításuk.

A hadműveleti (harci) okmányok továbbítását lehetőleg megbízható titkosító-berendezéssel ellátott híradó eszközökön kell végrehajtani.

A fontos objektumok védelmének tervezésekor és szervezésekor olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek nemcsak az objektum területének és közvetlen közelének őrzés-védelmével kapcsolatosak, hanem arra is irányulnak, hogy megakadályozzák az ellenség diverziós csoportjainak bevetését, a csoportok eljutását az objektum körzetébe és zavartalan felkészülésüket támadásra. A védelmi terv elkészítésekor arra is gondolni kell, hogy az ellenséges csoport sikertelen támadás utáni visszavonulása megakadályozására is megfelelő előkészületeket tegyünk.

A fontos objektumoknak az ellenség diverziós csoportjai elleni védelme több olyan követelményt támaszt, amelyek túlnőnek az objektum közvetlen őrzésén és védelmén.

AZ ELLENSÉG DIVERZIÓS ERŐI ELLENI HARC SZERVEZÉSI FELADATAI A HÁBORÚT MEGELŐZŐ IDŐSZAKBAN

A diverziós csoportok felkészítésének elveit, gyakorlati módszereit figyelembe véve már békében megfelelő lépéseket lehet tenni e csoportok elleni harc megtervezésére és megszervezésére. Ehhez figyelembe kell venni a háború kitörését megelőző időszaknak a diverziós csoportok elleni harccal összefüggő sajátosságait: nem folyik fegyveres harc, a fegyveres erők és testületek alakulatai békehelyőrségekben állomásozva, vagy ezek közelében végzik kiképzési feladataikat, a parancsnokok és törzsek pedig a kiképzési feladatok végrehajtásának tervezését, irányítását és ellenőrzését végzik. Az alakulatok személyi állománnyal és anyaggal való feltöltöttsége nem éri el a háborús szintet, a mozgósítandó személyi állomány és anyagi készletek a népgazdaság különböző területein találhatók. Csak meghatározott erők és eszközök hajtanak végre felderítési feladatokat (a honi légvédelem rádiótechnikai őrsei, a vezérkar közvetlen rádió- és rádiótechnikai felderítőcsapatai, továbbá az ügynöki felderítés szervei és a kozmikus felderítés eszközei).

Az ellenség megfelelő szervei ugyanakkor intenzív előkészületeket hajtanak végre a diverziós csoportok tömeges bevetésének előkészítésére, és sor kerülhet egyes diverziós csoportok rejtett bevetésére, elsősorban azon csoportok közül, amelyek feladata ellenforradalmi csoportok megszervezése és irányítása.

A felsorolt, valamint az ellenség által végrehajtott ténykedések a háború kitörését megelőző időszakot jellemző sajátosságok számbavétele és részletes elemzése lehetővé teszi, hogy megfelelő intézkedéseket hozzunk az ellenség diverziós csoportjai eredményes tevékenységének megakadályozására. Alapvető követelmény, hogy minden intézkedés feleljen meg a háborút megelőző időszak sajátosságainak. Ebből következik, hogy csak a békeidőszakban rendelkezésre álló erőkkel és eszközökkel számolhatunk a szükséges feladatok végrehajtásában, továbbá, hogy az ellenséges csoportok elleni harc során nem lehet átlépni az országhatárt stb.

Az egyik legfontosabb feladat a felderítés, az ellenség diverziós csoportjai bevetésre történő felkészítésének megállapítása, megbízható adatok beszerzése a csoportok várható mennyiségéről, erejéről, a bevetés időpontjáról és helyéről, továbbá a támadás célpontjairól.

Erre a feladatra csak a békeidőszakban is működő felderítőerőket, továbbá a rádió- és rádiótechnikai, valamint a kozmikus felderítés eszközeit lehet felhasználni. Ezek képesek megbízható adatokat szolgáltatni az ellenség diverziós csoportjainak tartózkodási, felkészítési (kiképzési) helyeiről, a felkészítés jellegéről, a bevetés várható időpontjáról, a csoportok feladatairól, a csoportokat szállító eszközökről és egyéb, a csoportok bevetésének előkészítésével kapcsolatos tényekről. A diverziós csoportok várható bevetésének helyéről megközelítő adatokat szolgáltat a saját terepviszonyok részletes értékelése (a csoportok rejtését lehetővé tevő barlangok, mély horhosok, sűrű erdők stb. ismerete). Lényeges, hogy a diverziós csoportokat irányító parancsnokságok és törzsek, illetve a különböző csoportokat irányító szervek vezetési pontjai és hírközpontjai hol települnek és tevékenységük hogyan akadályozható. Erre a feladatra is elsősorban az ügynöki, valamint rádió- és rádiótechnikai felderítés erői és eszközei alkalmazhatók.

Nem kisebb a jelentősége annak sem, hogy honnan és milyen eszközök felhasználásával vetik be (szállítják) a diverziós csoportokat. Az esetek nagy részében erre a célra repülőgépet vagy helikoptert használnak, amelyek felderíthetők a rádiótechnikai felderítés eszközeivel. Az egyéb szállítóeszközök (gépkocsi, PSZH, csónak stb.) jellegének és mozgásának megállapítására az ügynöki felderítés, továbbá (a határ menti körzetekben) a földi figyelés erői és eszközei alkalmasak.

A felderítés erőinek és eszközeinek tervszerű és összehangolt felhasználása, a megszerzett adatok alapos és rendszeres értékelése lehetővé teszi, hogy kellő időben felkészülhessünk az ellenség diverziós csoportjai elleni szervezett harcra.

A felkészülésnek, a felderítés folytatásán kívül, számos olyan része van, amelyet a békekiképzés időszakában is végre lehet hajtani. Ezek közé tartozik a parancsnokok és törzsek felkészítése, a diverziós csoportok elleni harc megtervezése, megszervezése és begyakorlása. Minden rendelkezésre álló adatot fel kell használni a várható ellenséges csoportok erejének, felszerelésének és harci módszereinek megismerésére. Az összegyűjtött adatokat, tényeket a parancsnoki és törzskiképzés keretein belül ismertetni kell a parancsnokokkal és a törzsbe beosztott tisztekkel. Ennek alapján lehet kidolgozni a diverziós csoportok elleni harc részletkérdéseit.

A csapatok és törzsek gyakorlatait is fel kell használni az ellenség diverziós csoportjai elleni harc elveinek és módszereinek továbbfejlesztésére, tökéletesítésére. A gyakorlatok oktatási kérdései közé be kell sorolni a diverziós csoportok elleni harcot. A törzsön belül ki kell alakítani azt a munkacsoportot, amelynek feladata a diverziós csoportok elleni harc tervezése és szervezése. A parancsnokok és törzsek felkészítésével azonos jelentőségű a csapatok felkészítése a diverziós csoportok elleni harcra.

A csapatok (egységek és alegységek) felkészítése kérdésénél különbséget kell tenni a csapatok általános, minden egységet és alegységet érintő felkészítése és a diverziós csoportok elleni harcra kijelölt egységek és alegységek felkészítése között.

Minden egységet és alegységet fel kell késziteni az ellenséges diverziós csoportok elleni harcra (a csoportok ereje, felszerelése, bevetésének módszerei és eszközei, harceljárásaik, továbbá a csoportok felismerése, az ellenük folytatandó harc legáltalánosabb elvei, alkalmazandó fegyverek és harci fogások stb.). Ezek az alakulatok azonban csak szükség esetén vehetik fel a harcot a diverziós csoportok ellen.

A külön erre a feladatra kijelölt egységek és alegységek felkészítése jóval részletesebb. Ezeknél az alakulatoknál a személyi állományt úgy kell kiképezni, hogy az ellenség diverziós csoportjai elleni harcot határozottan, gyorsan és eredményesen végre tudják hajtani. Ehhez megfelelő felszereléssel (többek között fegyverekkel és szállító járművekkel) is el kell látni őket. E követelmények figyelembevételével elsősorban a komendáns- és őregységek és -alegységek vehetők számításba az ellenség diverziós csoportjai elleni harcra.

Nem lehet arra számítani és úgy felkészíteni a csapatokat, hogy egy diverziós csoport ellen zászlóaljnyi erő kerül bevetésre. Legvalószínűbb, hogy a diverziós csoportok ellen raj- és szakasz- (nagy ritkán század-) kötelékben kell harcolni, ezért ezt kell gyakorolni a békekiképzés során. Külön figyelmet kell fordítani az önálló feladatot végrehajtó kisalegységek és egyes személyek (például rádiórelé-állomás, rádiótechnikai őrs, ellenőrző-áteresztő pont, forgalomszabályozó őr, raktárak, futár stb.) diverziós csoportok elleni harcának begyakoroltatására. Ezek a kis erejű alegységek vannak kitéve a legnagyobb veszélynek, hogy az ellenség diverziós csoportjai megtámadják őket; ezért fokozott figyelmet kell fordítani védelmükre.

A parancsnokoknak, törzseknek és csapatoknak a diverziós csoportok elleni harcra való felkészítése békében is alapos tervező- és szervező munkát követel a seregtest- és magasabbegység-parancsnokoktól és törzsektől.

A magasabb szintű (seregtest, magasabbegység) vezetési szervek munkájában nagy figyelmet kell fordítani mind a békekiképzési feladatok, ezen belül a diverziós csoportok elleni harc módszeres begyakorlására, mind a háborús feladatokra való felkészülés tervszerűségének biztosítására. A háborús feladatokra való felkészülés során az ellenség diverziós csoportjai elleni harc feladatait rögzíteni kell az „M" és hadműveleti tervekben is. Ki kell térni az ellenség diverziós csoportjainak várható mennyiségére, fegyverzetére és tevékenységének főbb formáira, a csoportok várható bevetési körleteire és a támadásokkal veszélyeztetett objektumokra, az ellenséges csoportok elleni harcra kijelölt erők állományára, megerősítésére és feladataira, vezetésükre és az együttműködés legfontosabb rendszabályaira. Az „M" és hadműveleti tervekből, az alárendeltek részére készített kivonatok tartalmazzák az ellenség diverziós csoportjai elleni harc kérdéseit.

Miközben földgolyónk békeszerető százmilliói egyre erőteljesebben hallatják hangjukat a háborúk és a fegyverkezési verseny nélküli világ megteremtése érdekében, az Amerikai Egyesült Államok vezette nyugati hatalmak nem mondanak le agresszív politikai céljaikról. A „szovjet fenyegetés"-re hivatkozva az USA hatalmas összegeket fordít hadászati támadófegyverek fejlesztésére és szolgálatba állítására (MX hadászati rakétákra, a Trident típusú ballisztikus rakétákkal felszerelt atom-tengeralattjárókra, a robotrepülőgépekre stb.), és a NATO-partnerek nagyobb hozzájárulását követeli katonai tervei megvalósításához.

Nap mint nap érkeznek sajtójelentések arról, hogy az újonnan felállított amerikai „gyorshadtest" különleges rendeltetésű tengerészgyalogos, ejtőernyős és más egységei a Közel-Kelet országai területén, vagy azok közelében gyakorolják háborús feladataikat. A szabadságért és függetlenségért küzdő latin-amerikai népi mozgalmak elszánt harcot folytatnak Salvador, Honduras, Nicaragua és más latin-amerikai országok dzsungeleiben az amerikai „zöldsapkások" által vezetett reguláris alakulatok ellen, amelyek az amerikai zsoldban álló diktátorok utasítására népirtó háborút folytatnak a forradalmi erők és a békés lakosság ellen.

Az Egyesült Államok és a NATO katonai doktrínája a lehetséges háborúfajták közé sorolja az európai háborús színtéren, illetve az egyes európai hadszíntereken hagyományos fegyverek alkalmazásával folytatott korlátozott háborúkat is. Az ilyen típusú háborúban végrehajtandó feladatokat gyakorolták a legutóbbi évek (például a „WINTEX'79 és 81", valamint az „AUTUMN-FORGE'80 és '82") NATO-hadgyakorlatain. Ezeken a gyakorlatokon kiemelkedő szerepet szántak a különböző típusú diverziós erőknek. Ez is arra figyelmeztet bennünket, hogy hazánk védelmére való felkészülés során megkülönböztetett figyelmet fordítsunk a diverziós tevékenységekre.

1. sz. melléklet

R. ROGERS ŐRNAGY UTASÍTÁSAI A RANGEREK RÉSZÉRE*

Semmit se feledj el.

Puskádat tarsd tisztán, szekercéd fényes legyen, legyen hatvantöltésnyi lőporod és golyód és egy percen belül légy kész a menethez.

Ha menetben vagy, úgy járj, mintha szarvas után lopakodnál. Te vedd észre először az ellenséget.

Mindig mondj igazat arról, amit látsz és amit teszel. Egy egész hadsereg támaszkodik pontos információidra. Ha idegenekkel beszélsz, bármit hazudhatsz nekik a rangerekről, de sose hazudj egy rangernek vagy tisztnek.

Sose kockáztass feleslegesen.

Menet közben, egyes oszlopban megyünk, egymástól olyan távolságra, hogy egy lövés ne érhessen két embert.

Ha a rajtaütést mocsaras vagy nedves talajon hajtjuk végre, szét kell szóródni, hogy minél kevesebb nyomot hagyjunk hátra.

Amikor menetelünk, sötétedésig nem állunk meg, így az ellenség lehetősége, hogy utolérjen, a legkisebbre csökken.

Ha táborozunk, a csoport fele ébren van, míg a másik fele alszik.

Ha foglyokat ejtünk, a kikérdezésig egymástól elkülönítve kell őket tartani, nehogy összebeszéljenek.

Sose meneteljünk hazafelé ugyanazon az úton. Válasszunk más-más utat, így nem csalnak tőrbe.

Tekintet nélkül arra, hogy nagyobb vagy kisebb csoportokban mozgunk, minden csoporttól egy felderítőnek húsz yardnyira elöl kell haladni, húsz yard távolságra a két szárnyon és húsz yardnyira hátul, így a főerőket nem lehet váratlanul megtámadni és megsemmisíteni.

Minden este meg kell beszélni egy (gyülekező-) helyet, ahol egy nagyobb erő általi bekerítés után találkozunk.

Ne ülj le enni, míg nem állítottál fel őrszemet.

Hajnalodás után ne aludj. A franciák és indiánok hajnalban támadnak.

Ne keljünk át a folyón a rendes gázlókon.

Ha valaki követ, térj le az útról, majd térj vissza újra és csald tőrbe azt, aki téged akart tőrbe csalni.

Ne állj fel, ha az ellenség közeledik feléd. Térdelj le, feküdj le, rejtőzz egy fa mögé.

Hagyd, hogy az ellenség olyan közel jöjjön hozzád hogy csaknem meg tudd érinteni. Ezután ugorj fel és szekercéddel végezz vele.

* Kivonat az FM 21 50 amerikai szabályzatból

TARTALOM

Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó
A kiadásért felel: Németh M. László igazgató
Zrínyi Nyomda 83.1084/1
Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató
Budapest, 1984
Felelős szerkesztő: Bombay László mérnök őrnagy
Műszaki vezető: Jordán Gusztáv
Műszaki szerkesztő: Cimpián Péterné
A borító- és kötésterv Kolosváry Bálint munkája
Terjedelem: 9 A/5 ív
Példányszám: 3000
64(831)

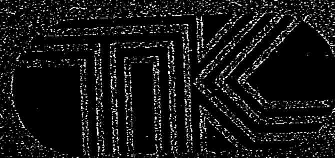
trópusi eső napok
gállás nélkül sza-
linden nedves volt,
ák ruhájából facsar-
ett volna a vizet. Az
et üldöző csapatok
5 járőre hosszú órá-
taposta megállás
a dzsungelösvény
talaját. A járőr ka-
ár nem is a vissza-
ellenséget kutatták
ekintetükkel, hanem
palatnyi száraz terü-
gy sűrű lombú fát
, ahol ha csak per-
, de elkerülhetik a
en zuhanyt. Az ös-
y, az ellenség által
ott falun vezetett
l. A kis falu házai-
k a kiégett, kormos
i ágaskodtak a szür-
lhők felé. »Pihenő!«
ik a parancs. A fá-
ázott katonák szét-
k a romok között,
enedéket keressenek
ön elől. Egy bejárat-
zecsukott esernyőt
neg az egyik katona
llanó szemmel kap-
nogy védje magát a
eső ellen. Megpró-
inyitni az esernyőt,
éles robbanás aka-
meg. Odasiető
ár csak holttestét és
egy esernyő vázá-
aradványait talál-
Ez a megtörtént
aknacsapdák egyi-
erteti.
verzánsok által leg-
ban használt akna-
csak egy részét ké-
annak az ismeret-
ik, amit a szerző
különleges hadvise-

30,– Ft

A könyv szakszerű és olvasmányos leírása a diverzió történetének, az ellenünk irányuló diverziónak. Megismerteti az olvasóval a diverzánsok kiképzését, az általuk használt hagyományos és a legmodernebb harceszközöket. Mindezeken túl ajánljuk a könyvet azért is, mert segítséget nyújt a diverzió elleni harc megszervezésében.

ZRÍNYI KATONAI
KIADÓ

Kőszegvári Tibor

DIVERZIÓ

DIVERZIÓ

Kőszegvári Tibor

Zrínyi Katonai Kiadó

